

Riksdagens protokoll

2002/03:43

Tisdagen den 21 januari

Protokoll
2002/03:43

Kl. 14.00 – 16.23
18.00 – 22.27

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 16, 17, 18, 19 och 20 december 2002.

2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Johan Lönnroth* (v) återtagit sin plats i riksdagen från och med den 1 januari, varigenom uppdraget som ersättare upphört för Rolf Olsson.

3 § Ledigheter

Talmannen meddelade att *Åsa Domeij* (mp) beviljats föräldraledighet under tiden den 20 januari–1 maj.

Talmannen anmälde att *Gunnar Goude* (mp) inträtt som ersättare för Åsa Domeij.

Talmannen meddelade att *Yvonne Ruwaida* (mp) ansökt om föräldraledighet under tiden den 23 januari–20 mars.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Ewa Larsson* (mp) skulle tjänstgöra som ersättare för Yvonne Ruwaida.

4 § Anmälan om val av ordförande i miljö- och jordbruksutskottet

Talmannen meddelade att *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) valts till ordförande i miljö- och jordbruksutskottet från och med den 1 januari.

5 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner

I enlighet med 3 kap. 3 § riksdagsordningen hade talmannen föreslagit att propositioner som regeringen avsåg skulle behandlas under innevarande riksmöte och för vilka särskild tidpunkt inte var föreskriven skulle avlämnas *senast torsdagen den 20 mars*.

Kammaren biföll detta förslag.

6 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 23 januari kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Jan O Karlsson, statsrådet Lena Hallengren, statsrådet Hans Karlsson och statsrådet Gunnar Lund.

7 § Meddelande om aktuella debatter

Talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om situationen i Irak anordnas *fredagen den 24 januari kl. 9.00*.

Från regeringen skulle utrikesminister Anna Lindh delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Till talmannen

Begäran om aktuell debatt om situationen i Irak

Miljöpartiet de gröna anholder om en aktuell debatt med anledning av situationen i Irak.

Under årsskiftet kommer med största säkerhet läget att ha klarnat om huruvida ett angrepp på Irak – med eller utan FNs säkerhetsråds sanktion – är för handen eller inte. Många frågeställningar finns, bl a hur en ny regim i Irak skall kunna upprättas, hur skadeverkningarna av sanktionsprogrammet skall kunna repareras, hur våld och produktion av massförstörelsevapen i framtiden kan förebyggas etc.

Frågan har oerhört stor global betydelse och riksdagen har i det närmaste en förpliktelse i att inte låta världsläget passera obemärkt.

Begäran framställs nu, dec -02, och debatten bör komma till stånd omedelbart efter att riksmötet återupptages efter juluppehållet.

Stockholm den 19 december 2002

Miljöpartiet de gröna

Mikael Johansson

gruppledare

Helena Hillar Rosenqvist

gruppledare

Talmannen meddelade vidare att på begäran av Vänsterpartiets riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om säkerhetskommisionens betänkande anordnas *onsdagen den 29 januari kl. 9.00*.

Från regeringen skulle justitieminister Thomas Bodström delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Prot. 2002/03:43
21 januari

Till talmannen
Begäran om aktuell debatt
Vänsterpartiet begär en aktuell debatt med anledning av innehållet i det betänkande som säkerhetstjänstkommissionen (JU 1999:09) överlämnat till justitieministern.
Stockholm 2002-12-18

8 § Meddelande om särskilt anordnad debatt

Talmannen meddelade att särskilt anordnad debatt om nyfattigdom skulle äga rum *fredagen den 31 januari kl. 9.00*.
Från regeringen skulle statsrådet Morgan Johansson delta.

9 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämnds-sammanträde

Talmannen anmälde att uppteckningar från EU-nämndens sammanträde fredagen den 6 december inkommit.

10 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2002/03:71

Till riksdagen
Interpellation 2002/03:71 av Sven Bergström om miljöklassning av bilar
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 januari 2003.
Skälet till dröjsmålet är juluppehåll i riksdagen och deltagande i Kjell Larssons begravning.
Stockholm den 9 januari 2003
Miljödepartementet
Lena Sommestad
Enligt uppdrag
Kathrin Flossing
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2002/03:100

Till riksdagen
Interpellation 2002/03:100 av Lars Ohly (v) om Israels annekteringspolitik på den palestinska Västbanken
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 31 januari 2003.

Svar på
interpellationer

11 § Svar på interpellation 2002/03:95 om Postens höjda priser på tidningsdistribution

Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Håkan Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att förhindra att människor i glesbygd kan få en försämrad tidningsdistribution, tvingas betala ett högre pris för sin tidning än andra eller att tidningsföretag slås ut på grund av kraftigt höjda distributionskostnader. Bakgrunden är att Posten aviserat höjningar av priset för tidningsdistribution och att Postens prissättning innebär att priserna per distribuerat exemplar ökar i förhållande till hur långt från inlämningsorten som distributionen sker.

Jag är, liksom Håkan Larsson, oroad av den ekonomiska situationen för dagspressen. Under rådande förhållanden blir det särskilt kännbart med ökade distributionskostnader. Som kulturminister bevakar jag kontinuerligt bland annat distributionskostnaderna, och regeringen har genom åren fattat en rad beslut för att motverka negativa konsekvenser för dagspressen och för att i förlängningen främja mångfalden på medieområdet.

Jag vill peka på att regeringen de senaste åren, genom utökade insatser på presstödsområdet, försökt underlätta situationen för dagspressen. År 2001 genomfördes en kraftig höjning av både drifts- och distributionsstödet med 15 respektive 5 %. Det totala presstödet för 2003 uppgår till 509 miljoner kronor. För att särskilt stödja endagstidningarna har dessa från och med 2001 rätt att ingå i den så kallade samdistributionen till samma villkor som övriga dagstidningar.

Distributionen av dagstidningar i glesbygd är en viktig fråga för att människor ska kunna bo och leva på likvärdiga villkor i så gott som hela landet. År 2002 inrättade därför regeringen ett särskilt distributionsstöd på 15 miljoner kronor per år under tre års tid för utdelning av dagstidningar på lördagar i glesbygd.

Detta är dock inte tillräckligt. Därför pågår interna diskussioner inom Regeringskansliet när det gäller villkoren för distributionen av dagstidningar.

Anf. 2 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Först vill jag tacka kulturministern för svaret. När jag nu tar del av svaret känner jag att vi delar oron över dagspressens ekonomiska situation och över vilka konsekvenser som Postens kraftiga pris-höjningar på distributionen kommer att få. Något konkret svar på min fråga i interpellationen kan jag dock inte finna.

Det är i varje fall hoppfullt att det pågår interna diskussioner inom Regeringskansliet när det gäller villkoren för distribution av dagstidningar. Det vore intressant att få veta lite närmare vilka åtgärder man kan tänka sig och som man överväger mer konkret. Handlar det om att på-

verka Posten AB att som statligt företag ta ansvar för hela landet eller handlar det om att ge företagen kompensation för de ökande kostnaderna – eller kanske en kombination?

Hursomhelst är det bråttom att agera. I tidningsföretagen diskuterar man nu vilka åtgärder man måste vidta eftersom Posten har meddelat att priset på distributionen ska höjas med upp till 15 % från den 1 maj. Att de ekonomiskt hårt pressade tidningarna måste vidta åtgärder är ofrånkomligt. I en del fall handlar det om att över huvud taget överleva, särskilt som Posten har förutskickat ännu en höjning i samma storleksordning från kommande årsskifte. Att Posten höjer priset för distributionen är inte bara en fråga om företagsekonomi för Posten, det handlar om rättvisa och demokrati i samhället.

Det är självfallet positivt att ett särskilt distributionsstöd för utdelning av dagstidningar på lördagar i glesbygd har inrättats. Det är för övrigt ett stöd som jag var med om att initiera för ett par år sedan genom ett brev från Jämtlandstidningarna till regeringen. Problemet är att stödet inte räcker långt ens för att kompensera de prishöjningar Posten nu har aviserat.

Storstadstidningarna har sedan tidigare differentierat sina priser mellan utgivningsorten och övriga landet. I praktiken är man på väg att överge norra Sverige. Detta ökar kostnaderna för de regionala tidningarna. Det blir färre som ska dela på kostnaderna för distributionen. Nu överväger därför även de regionala dagstidningarna på en del håll i landet att differentiera sina abonnemangspriser. Det blir dyrare att abonnera i glesbygd.

Träder Postens höga prishöjningar i kraft kan vi räkna med att det blir dyrare att prenumerera – abonnera – om man bor i ett glesbebyggt område. Konsekvensen av en prisdifferentiering blir att alltfler människor inte längre anser sig ha råd med att abonnera på en tidning. Det blir ännu färre tidningar att distribuera i de glesare delarna av landet. Varje exemplar blir ännu dyrare för tidningsföretagen. Vi är inne i en ond cirkel som snabbt riskerar att göra delar av landet tidningslösa.

Allra hårdast drabbas nog endagstidningarna, som är helt beroende av Postens distribution. De tidningarna har mycket små marginaler, och en prishöjning i den nu aktuella storleksordningen är ett direkt hot mot deras existens.

Jag hoppas att kulturministern och regeringen agerar, visar kraft, så att människor även i glesbygd ska kunna läsa sin tidning på samma villkor som människor på utgivningsorten i städerna. Därför blir jag lite fundersam när kulturministern säger att man ska kunna läsa sin tidning på likvärdiga villkor i så gott som hela landet. Är det en glidning som säger att inte hela landet har denna rätt?

Hursomhelst: Det här handlar om en viktig samhällsfråga. Det handlar om demokrati och rättvisa. Det är bråttom att vidta åtgärder.

Anf. 3 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Generellt är det styrelse och ledning i de statliga bolagen som fattar beslut om villkoren för bland annat service och priser när de ansvarar för ett bolags ekonomi. Så ska det vara även fortsättningsvis.

När det gäller Posten finns det för närvarande inga prisregleringar förutom för det enstaka frimärkta brevet. Det innebär naturligtvis att det

kan, som i detta fall, bli målkonflikter när det gäller regeringens politik på olika områden. Det är också anledningen till att vi inom Regeringskansliet för diskussioner om denna målkonflikt. Vi är vana att hantera den typen av målkonflikter, och i många fall lyckas vi också finna lämpliga vägar ut ur konflikter, eller kompromisser, som i alla fall mildrar problemen.

Jag är inte i dag beredd att gå in på vilken typ av diskussioner som förs, men personligen tror jag att det är mycket viktigt att börja med att titta på hur postdistributionen fungerar. Kompletterande stödssystem, av det slag som vi nu har fört in i presstödssystemet, är av betydelse och av vikt. Jag tror att det kommer att vara ett viktigt tillskott när Presstödsnämnden nu under 2003 kan fördela de pengar som fanns redan 2002 för att kompensera för postdistribuerade tidningar.

Jag tror inte att det är långsiktigt hållbart att vi hela tiden tillför nya medel till presstödssystemet för att klara distributionen. Det måste till andra typer av diskussioner, och det är dem som vi nu för i Kulturdepartementet och naturligtvis med Näringsdepartementet.

Jag är övertygad om att vi, med den samsyn som jag och Håkan Larsson har och med våra gemensamma erfarenheter av att vara chefer på tidningar som lever med denna vardag, tillsammans kommer att kunna arbeta konstruktivt för att finna lösningar. Självfallet ska man kunna läsa sin egen dagstidning i hela landet – i så gott som hela landet, som det är i dag, till exempel att en prenumerant på en tidning i Kiruna ibland kan få vänta lite längre än en prenumerant på en tidning i Luleå.

Anf. 4 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! Jag tackar så mycket. Jag förstår fullt väl att det är en målkonflikt mellan att driva ett företag, där styrelse och ledning ansvarar, och att ha ett samhällligt ansvar att se till att hela landet får del av tidningar.

Det viktiga är att det händer någonting snabbt. Om ingenting händer nu och den här prishöjningen, som är väldigt kraftig, träder i kraft kommer det att få stora konsekvenser ute i landet. Man kommer att differentiera abonnemangspriserna beroende på var abonnenter bor inom spridningsområdet, och man kommer kanske på en del håll att överväga att betala abonnenter för att sluta abonnera – det finns till och med sådana diskussioner. Det vore väldigt allvarligt.

Jag hoppas att de här kontakterna och diskussionerna i Regeringskansliet mellan Kulturdepartementet och Näringsdepartementet leder fram till något konkret, så att vi kan undanröja risken för att stora delar av landet blir utan tidningar.

Anf. 5 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s):

Herr talman! Jag är väl medveten om hur tidtabellen ser ut. Jag hoppas naturligtvis också att tidningsutgivarna själva kan vara med och bidra till att vi finner bra lösningar. Det finns en diskussion i vilken man kan innefatta inte bara de postdistribuerade delarna av en upplaga, utan kanske också den del av upplagan som tidningsföretagen själva distribuerar, till exempel via Tidningstjänst. Där kan man sätta ett litet frågetecken för att så få fådagartidningar har valt att utnyttja den nya möjligheten till samdistribution som de gavs för en tid sedan.

Det finns ett antal mycket konkreta frågor som vi bör borra djupare i, men grundfrågan och grundproblemet finns där. Där har Håkan Larsson och jag samma syn, och jag ser fram mot att fortsätta att samarbeta för att vi så snart som möjligt ska kunna förbättra situationen.

Anf. 6 HÅKAN LARSSON (c):

Herr talman! På det här området finns det all anledning att se till att alla goda krafter samarbetar, så att vi inte får en situation där de här problemen uppstår.

Jag hoppas också att man kan hitta former för samarbete mellan olika typer av tidningsdistribution och på det viset effektivisera och förbilliga. Men jag tycker ändå att Posten som statligt företag också måste ha ett regionalpolitiskt ansvar och väga in det i sina bedömningar. Jag hoppas att det kommer ett bra slutresultat så småningom. Tack så mycket.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Svar på interpellation 2002/03:82 om proffsboxning

Anf. 7 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Birgitta Sellén har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att minska skaderisken och om jag är beredd att ta initiativ till en översyn av reglerna, om professionell boxning blir tillåten i Sverige.

Under de senaste decennierna har många olika kampsportar med i första hand asiatiskt ursprung introducerats i vårt land. Gemensamt för många av dessa nya idrotter är att de i likhet med boxning erbjuder en allsidig träning för både kvinnor och män samt ger många unga människor en möjlighet till social samvaro och erfarenhet av föreningsliv.

Den utredning som riksdagen fattat beslut om och som regeringen tillsatt ska arbeta förutsättningslöst och omfatta såväl professionell boxning som övriga kampsportar. De medicinska aspekterna betonas, men även idrotternas sociala funktion och möjligheter att bidra till ökad integration i samhället ska övervägas. I uppdraget ingår även att se över lagen (1969:612) om förbud mot professionell boxning och bedöma om den fyller sitt syfte eller om dess inriktning och omfattning bör förändras i något avseende. Även frågan om det över huvud taget finns behov av ett fortsatt förbud mot professionell boxning ska analyseras. Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 mars 2003.

Därefter krävs det att utredarens förslag på sedvanligt sätt bereds med berörda myndigheter, idrottsorganisationer och övriga intressenter innan det kan bli aktuellt för regeringen att återkomma till riksdagen med eventuella förslag.

Jag tycker att det är värdefullt att alla kampsportar nu kartläggs och analyseras. Det ska bli intressant att se vad utredaren kommer fram till och vad en fortsatt beredning av frågan kan ge. I avvaktan på detta avser jag inte nu att ta initiativ till några sådana åtgärder avseende professionell boxning som Birgitta Sellén tar upp i sin interpellation.

Anf. 8 BIRGITTA SELLÉN (c):
Herr talman! Tack för svaret.

Anledningen till min interpellation är att idrottsministern i november 2002 initierade en debatt om proffsboxningens framtid i Sverige. Idrottsministern sade bland annat att ”det förbud som vi har är ett mycket gammalt förbud, som är förlegat i många delar. Det har faktiskt hänt en del sedan 60-talet.”

Så långt håller jag med ministern. När dagens proffsboxningsförbud togs 1969 var ett av argumenten ”osunda ekonomiska intressen”. Det ställer ingen av oss upp på i dag, för det har förändrats oerhört. De argumenten är inte hållbara.

Idrottsministern sade vidare: Jag hoppas att utredningen kommer fram till slutsatsen att proffsboxning ska tillåtas i Sverige.

Hur kan Mona Sahlin gå ut och säga så när utredningen arbetar för fullt och ska lämna sitt svar i mars 2003? Förmodligen har ministern fått kalla fötter nu, för det svar som jag har fått är väldigt svepande och intetsägande. Det är nästan på gränsen till löjligt. Om jag ändå ska försöka tänka på någonting positivt när jag läser och hör svaret så är det att Mona Sahlin äntligen har insett att man som ansvarig minister inte kan gå ut och säga saker som kan påverka utredningen innan den är klar. Men i går på idrottsgalan var vi många som med egna öron hörde en fråga från scenen: Hur ställer sig Mona Sahlin till proffsboxning? Mona Sahlin svarade: Jag är positiv till det. Hur tänker ministern egentligen?

Beträffande utredningen tycker jag att det är märkligt att så mycket av innehållet läcker ut trots att det är ett par månader kvar innan den ska överlämnas till regeringen. Vad kan det bero på? Jag vet i och för sig inte om det som läcker ut är sant.

I Centerpartiet har vi haft en träff med en representant från boxningsförbundet, eftersom vi ville få mer information. Ett argument som då framhölls var att boxningen är väldigt bra för invandrarungdomar. De lär dras till boxningen, och därför är den sporten det bästa som har hänt de invandrarungdomar som har börjat boxas. Jag skrev ned det som sades, och representanten sade: Det är det bästa som har hänt för unga killar i farozonen.

Ministerns tankegångar i svaret när det gäller boxning leder också lite grann åt det hållet. Hon säger att boxning erbjuder en allsidig träning, ger en möjlighet till social samvaro och erfarenhet av föreningsliv. Det argumentet ställer jag upp på, men det kan gälla för i princip vilken sport som helst.

Det oroar mig att man säger att boxningen är bra för invandrarungdomarna. Det är så lätt att det ger fel signaler. Det finns exempel på signaler som känns fel för mig. Det är ohälsosamt med hårda slag mot huvudet, för det kan ge allvarliga skador. Detta ger signaler om att det är tillåtet att slå andra för att knocka dem. Om man får knocka någon i boxningsringen får man kanske göra det ute på gatan också. Och man får poäng för att slå ned en annan människa.

Jag undrar om Mona Sahlin vet vad som händer när man får ett knytnävsslag i huvudet? Jo, hjärnan skvalpar runt därinne som äggulan i ett ägg, och syretillförseln kan påverkas, vilket kan leda till väldigt allvarliga skador. Vid läkarundersökningar av idrottare som håller på med amatörboxning, fotboll och friidrott har man inte kunnat påvisa några

kroniska hjärnskador, medan man i den så kallade högmåttgruppen har hittat skador som har lett till minnesluckor, sluddrigt tal och nedsatt hörsel. Och det har varit akuta skador som gör att blodkärl i hjärnan kan brista. Dessutom förekommer faktiskt dödsfall. Under de senaste fem åren har fem dött i Europa.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 9 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Den här interpellationsdebatten har föranletts av Birgitta Selléns fråga till idrottsministern om den utredning vars konsekvenser vi ännu inte känner till men handlar egentligen om de uttalanden som Mona Sahlin har gjort. Jag hälsar med tillfredsställelse att den har kommit till stånd därför att vi bör ha en generaldiskussion om boxning och proffsboxningsförbudet, det 33 år gamla förbudet, vid något tillfälle i den här kammaren. Man hade naturligtvis kunnat tänka sig att vi hade väntat till efter det att utredningen hade lagts fram, men vi får ju anledning att återkomma då.

Jag vill bland annat säga här i dag att vi är ett antal parlamentariker från samtliga partier som kommer att ta initiativ till en stor hearing kring utredningen när utredningen väl anländer till ministrarnas bord. Det blir antagligen den 18 eller 19 mars; vi får se när den kommer.

Herr talman! Jag har roat mig med att ta fram propositionen och kammardebattprotokollet från maj månad 1969 – utredningstjänsten här i riksdagen har varit mig behjälplig. Här har jag propositionen, undertecknad Herman Kling, dåvarande justitieminister. Det står: under hans majestäts min allernådigaste konungs och herres frånvaro. Det vill säga att prins Bertil tog emot denna.

I den här propositionen anges ett antal skäl. Jag ska nämna några.

Ett skäl till att man införde boxningsförbudet var att man i Nordiska rådet hade kommit överens om att ge den medicinska aspekten större tonvikt än någon annan av aspekterna. I Nordiska rådet hade man kommit överens om att man samfällt skulle genomföra detta förbud, eftersom Island redan 1956 hade intagit den positionen för all boxning, men det var bara Norge som följde rådets rekommendation, inte Danmark och inte Finland och inte resten av de västeuropeiska staterna. Jag ska säga att inte något land i vår kulturkrets gjorde det, fränsett Nordkorea och Kuba, hur man nu ska tolka det.

En annan aspekt som angavs vid den här tidpunkten var att man skulle minska den förråande inverkan som boxningen hade på ungdomen. Det var ju på den tiden då vi hade en monopoliserad television, en kanal. Vi såg inte mycket annat än det vi bjöds på där, och den förråande inverkan har ju ökat högst dramatiskt med fler TV-kanaler, dock inte till följd av boxning, utan snarare till följd av actionfilmer och annat.

En tredje aspekt som angavs som skäl var att detta skulle göra det möjligt för våra unga amatörboxare att sluta i tid, det vill säga att de inte skulle behöva gå in i en professionell ring. Vi hade på den tiden fyra registrerade professionella boxare. I dag har vi 24, vill jag minnas. Det vill säga att antalet registrerade professionella boxare har ökat många gånger om, men de tvingas alltså fara till andra länder för att utöva sin sport, till Danmark, till Finland, till Tyskland, till Nederländerna, till England och till USA. I dag klockan 13, alltså för en timme sedan, kungjordes att Paolo Robertos nästa match i professionell ring ska gå i

Helsingfors där också finländska, norska och danska boxare ska utöva sin sport.

Då frågar jag mig: Vad är det för skäl till att Sverige fortfarande envisas med att inta denna enkelspåriga position? Det måste finnas några starka skäl. Därför är jag väldigt nyfiken på Britt Sohlbergs utredning, vad man kommer fram till. Innan dess går det väl inte att ha mycket mer säkra åsikter än de principiellt deklarerade.

Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Jag kan till fullo instämma i vad Kenth Högström sade i det föregående inlägget. Det är positiva signaler som kommer från utredningen om att den professionella boxningen nu antligen på nytt kan bli tillåten även i Sverige. Det är orimligt att det ska vara tillåtet med amatörboxning i Sverige – och alla andra sporter där skaderisken är markant större – samtidigt som den professionella boxningen är förbjuden.

Sverige är ju, som Kenth Högström också nämnde, unikt såtillvida att vi tillsammans med fyra andra länder i världen, däribland Nordkorea och Kuba, förbjuder den professionella boxningen. Vi har nu möjlighet att få till stånd professionell boxning i Sverige med ett bra och sunt regelverk som kan skydda mot till exempel osunda ekonomiska intressen som kan förekomma tillsammans med den här sporten liksom tillsammans med andra sporter.

Birgitta Sellén oroar sig i sin interpellation över skaderisken inom den professionella boxningen men verkar inte ha ägnat en tanke åt alla de andra sporter som är tillåtna där skaderisken är markant större. Hästsporten lär vara den sport där skaderisken är den absolut största. Jag tror inte att interpellanten är beredd att föreslå ett förbud mot den sporten, men det skulle vara intressant att höra hennes syn på den saken.

En rimlig utgångspunkt för egentligen alla typer av sporter eller fritidsaktiviteter borde vara att de som frivilligt väljer att ägna sig åt dem också själva har att bedöma och ta ansvar för de risker som kan uppstå när de utövar sporterna. Jag undrar om statsrådet Sahlin är beredd att hålla med om att det är en rimlig principiell ståndpunkt att den som väljer att utöva en sport också själv har att bedöma de risker som sporten medför.

Herr talman! Jag ber att få upprepa min fråga till Mona Sahlin om hon anser att det är en rimlig principiell utgångspunkt att den som deltar i en sport själv har att avgöra ifall han eller hon är beredd att utsätta sig för de risker som denna sport kan tänkas medföra.

I övrigt ser vi moderater fram emot ett positivt besked och ett förslag från regeringen att den professionella boxningen tillsammans med ett rimligt regelverk kan bli tillåten i Sverige på nytt.

Anf. 11 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Även jag tycker att det är glädjande att vi får den här diskussionen och att det är så många här som vill delta i debatten om boxningen i Sverige.

Det är många som är intresserade men som verkar skämmas. Jag tycker att Mona Sahlin ska ha all heder av att hon kan säga att hon tycker att det på många sätt verkar vara en bra sport. Hon tar också upp direktiven om att man ska lyfta fram sociala effekter av sporten, integrations-

problematik och så vidare som man kan komma till rätta med. I går på idrottsgalan fick en person som kallades Dallas pris för att han gjort stora insatser inom boxningssporten med ungdomar i Rosengård.

Statsminister Göran Persson säger att han tycker om att se på boxning på TV, men han skäms av någon outgrundlig anledning lite grann för det. Jag hoppas att han kan sluta skämmas. Alf Svensson gillar också sporten. Det vet vi.

Jag har en fråga till Birgitta Sellén och till statsrådet Mona Sahlin. Vi ska ta skaderiskerna på stort allvar. Boxningssporten var förbjuden i Sverige på 20-talet. Det var ungefär samma diskussion då som nu. Man diskuterade det moraliska eller icke-moraliska i att slå på varandra. Jag brukar ställa en fråga till alla som inte gillar proffsboxning – samma personer kan i ett annat sammanhang säga att amatörboxning är en jättebra sport.

Jag har sett väldigt många boxningsmatcher, både i verkligheten och på TV. Förutom detta med huvudskyddet och tröjan på och att ronderna är lite olika långa och olika till antalet är det samma idrott. Det går ut på samma sak: Det finns en viss träffyta där man får slå, och då får man poäng. Jag skulle vilja hävda att amatörboxningen är ännu mer slaginriktad än vad proffsboxningen är. På stora mästerskap sitter domarna med en dator och trycker på knappen om de ser en träff. Är det då tillräckligt många domare som trycker på knappen inom loppet av en sekund – tror jag det är – så får den som har träffat en poäng.

Jag har förståelse för dem på Island som säger att de inte vill ha sporten och vill förbjuda den helt och hållet. Men i Sverige är det för alla andra idrotter numera fullt acceptabelt att ägna sig åt dem både på amatörnivå och som professionell. Det enda undantag som jag känner till är just boxningssporten. Då blir frågan: Varför är det så förkastligt att tjäna pengar på en idrott som är bra om man är amatör? Jag vill gärna ha ett svar på denna fråga.

Om vi kan förbjuda boxningssporten i Sverige, vilket vi har gjort, kan vi också självklart tillåta proffsboxningen under väldigt hårda regler. Jag vet inte om det som nu sägs ha läckt ut bara är spekulationer. Om man i princip föreslår ett förbud på kampsportsnivå men har en tillståndsgivning där man med ett tydligt regelverk ger möjlighet till några att arrangera denna typ av galor, tycker jag att det verkar vara ett mycket klokt beslut.

Man kan i sammanhanget nämna att det är förbjudet att spela i Sverige, men det gör vi för ungefär 32 miljarder kronor. Vem som helst får inte anordna spel och inte under vilka förutsättningar som helst, utan det finns ett tydligt regelverk.

Det finns en massa olika åtgärder som man kan vidta för att förbättra säkerheten hos boxarna, precis som man ska göra i alla andra idrotter. En boxning där man inte får slå på varandra är ungefär som störtlopp på längden, höjdhopp utan ribba, backhoppning utan backe, hockey med lös puck och så vidare. Det blir en annan idrott. Det måste man beakta. Utan att man tar bort själva grundidén med idrotten kan man jobba jättemycket med att förebygga för att få en säkrare idrott. Jag vill hävda att boxningssporten, oavsett om den är på amatör- eller proffsnivå, är ett föredöme jämfört med många andra idrotter om man tittar på läkarundersökningarnas frekvens, avstängningar och så vidare. Det är en helt annan diskuss-

ion än att säga att vi ska förbjuda. Frågan är varför denna uppdelning på amatör och proffs finns just när det gäller boxningssporten och inte någon annan idrott.

Anf. 12 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Det är nyttigt med debatter ibland. Man lär sig mycket. Jag har aldrig tidigare varit med om att det är interpellanten som åker dit på en massa attacker. Jag tänker inte komma med någon sådan. Jag tycker det är bra att Birgitta Sellén har ställt denna interpellation när debatten ändå kom i gång genom ministrarnas för mig något överraskande uttalande. Hon visste väl då, eller borde åtminstone ha vetat, att en utredning arbetade med frågan. Uttalandet fick ordentlig uppmärksamhet i medierna, och det var väl det som var meningen.

Birgitta har citerat en del av vad jag har läst i pressklippet och Mona Sahlin sagt om sin förhoppning att utredningen kom fram till slutsatsen att proffsboxningen skulle tillåtas i Sverige. Mona Sahlin säger att hon kommer att arbeta för att det ska komma ett förslag till riksdagen.

Det är ett kontroversiellt ämne. Det ser vi av denna debatt. Jag har funderat ganska mycket på detta och undrat inom mig var logik och känslor finns. Det anknyter ganska mycket till det som Peter Pedersen tar upp. Jag vill motivera mitt ställningstagande med följande.

Herr talman! Vi har som väl är accepterat att idrottsutövare kan tjäna pengar på sin sport, det vill säga vara professionella. Det är längesedan dubbelmoralen försvann. Vi har tidigare haft debatter i frågan, Kenth Högström. Vi har haft stora debatter om proffsboxning i samband med kulturutskottsdebatter. Det hade varit bra om du varit med, och jag undrar om du inte har varit det – jo, jag hade för mig det. Jag har hela tiden accepterat den så kallade amatörboxningen. Jag tror att det är just de två begreppen amatör- respektive proffsboxning som har rört till tänkandet en hel del.

Tre skäl för att förbudet infördes har redovisats: Proffsboxning är förråande för publiken. Det finns för mycket skumraskeekonomi i det hela. Det finns också medicinska skäl mot proffsboxningen. För min del har det hela tiden varit den medicinska aspekten som har gjort att jag varit negativ. Det är avgörande, och också att höjden av framgång i denna sport är att slå motståndaren ur stridbart skick ända till kortare eller längre medvetlöshet.

Idrotter utvecklas hela tiden. Vi som är idrottsintresserade och kalenderbitare vet att rekord satta för 33 år sedan i till exempel friidrott i väldigt liten utsträckning står sig i dag. Man hoppar längre och högre, springer fortare och kastar längre. Det beror i viss mån på bättre material och banor men också på bättre träningsmetoder. Jag utgår ifrån att man också har lärt sig slå hårdare genom träningsmetoder. Det stärker mina funderingar kring den medicinska aspekten. Jag tror inte att huvudet och skallbenet har blivit starkare på 33 år. En sådan utveckling har inte skett.

Det finns andra kampsporter som handlar om så kallad fullkontakt – tror jag det heter. Jag hoppas att även dessa får krav på sig om skydd så att skador minimeras eller att man rentav förbjuder alla slag mot huvudet. Ministern skriver i sitt svar att det ska bli intressant att se vad utredaren kommer fram till. Jag skulle ändå vilja höra om ministern anser att det

inte finns några avigsidor med sporter som går ut på att man skadar varandra.

Det finns andra sporter med skaderisker. Ridsport har nämnts, och vi vet hur det kan se ut på hockeyplaner. I hockeyn i alla fall beivras det ju som regelbrott när man slår på varandra. Det tycker jag är en helt annan sak än det sammanhang där det handlar om att verkligen träffa varandra. Peter Pedersen säger lite lätt att det är olika långa ronder. Mig veterligen handlar det i amatörboxningen om tre ronder à tre minuter medan det i proffsboxningen handlar om upp till 12–15 ronder, men ronderna är väl i sig lika långa. Det är väl också så att man har tjockare handskar i den så kallade amatörboxningen, åtminstone har detta sagts mig.

Anf. 13 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Jag medger att detta är en lite underlig debatt. Vi som ställer oss upp tycker i stort sett att statsrådet har svarat bra medan interpellanten och även Lennart Kollmats för en debatt emot.

Låt mig börja med Lennart Kollmats. All idrott utvecklas. Man har brantare backar när man åker störtlopp. Det blir farligare och farligare att åka störtlopp. Man har högre backar där man hoppar allt längre. Man flyger till på köpet i dag i backhoppning. Man hoppar snart uppemot 200 meter.

Vi kan ta ett annat exempel. Det är höga berg som bergsklättrare vill komma upp på. Det är farliga berg. Ju farligare berg, desto större är människans lust att bestiga dem. Det finns en kittlande spänning bland många utövare, och hit hör boxare.

Men, som sagts här tidigare, inte är det tal om att vi ska förbjuda bergsklättring. Inte är det tal om att vi ska förbjuda backhoppning. Inte är det tal om att vi ska förbjuda störtlopp eller den flygande kilometern. Men när det gäller boxning har man ett helt annat synsätt på detta.

Vi kan konstatera ett antal saker. För det första finns proffsboxning. För det andra har vi svenska boxare som boxas utomlands. Vi noterade för en stund sedan att dessa har ökat från 4 till 24. För det tredje ser vi proffsboxning på TV. Vi ser det ofta. Den grupp som vi säger oss vilja skydda, nämligen ungdomar, ser väldigt ofta på proffsboxning på TV. Slutligen har som sagt även andra idrotter i vissa fall effekter med dödlig utgång. Vi har sett exempel i ishockey där puckar kommit på struphuvudet. Vi har sett exempel i störtlopp där folk flugit rakt ut. Men inte funderar vi på att förbjuda de här idrotterna för det.

En annan sak som jag tycker är viktig och som också statsrådet tog upp är integrationen. Vi som var på idrottsgalan i går kunde konstatera att en av de människor som gjort oerhört mycket för den idrottsliga integrationen nere i Rosengård hade boxning som exempel.

Är det nu så att man vill förbjuda proffsboxning tycker jag att man också ska förbjuda amatörboxning. Bägge sorterna går faktiskt ut på att ta poäng genom att pricka olika delar av människans kropp. Då tycker jag att man vore konsekvent. Likaledes skulle man förbjuda andra typer av kampsporter som jag i många fall tycker är ännu värre. Kickboxning och sådant som man ser på TV är i så fall på en nivå som är väsentligt värre. Men det kan man titta på. Gladiatorerna på TV sitter många och ser på med viss behållning. Där har man också våld i ganska stor omfattning.

Jag ser som sagt fram emot den här utredningen. Den situation som vi hade för över 30 år sedan har förändrats väldigt mycket. Än så länge vet vi inte vad förslaget blir, men vi är många som tycker att vi i Sverige bör leva på samma sätt som man gör i andra länder. Framför allt undrar vi varför man ska tillåta detta utomlands. Det är den svenska moralen: Låt dem boxas i Finland. Låt dem boxas i Danmark. Det gör väl inget, bara vi förbjuder det. Då borde vi ta konsekvensen och förbjuda all typ av proffsboxning för svenska medborgare. Då har vi lagt fram ett rejält och tufft förslag. Vi kan inte bara säga: Låt dem göra det i andra länder. Det får finnas en viss konsekvens.

Jag ser som sagt fram emot att det här förslaget ska bli positivt.

Anf. 14 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Ibland blir jag lite förvånad över när vi tar debatter i den här kammaren. Att interpellanten har ställt en fråga till idrottsministern i det här fallet kan naturligtvis vara befogat utifrån de uttalanden som idrottsministern gjorde i samband med den här galan på Åland. Men de frågor som ställs i interpellationen har karaktären av att interpellanten tror att det kommer att bli tillåtet med professionell boxning i landet.

Jag tror och hoppas att interpellanten har fel i det avseendet. Tittar man på de omröstningsresultat vi haft i den här kammaren, för vi har faktiskt haft sådana omröstningar under den förra mandatperioden, ser man att det har varit en överväldigande majoritet för att inte tillåta professionell boxning i det här landet.

Den här debatten är också lite märklig när vi allihop vet att det pågår en utredning. Ett utredningsförslag ska läggas fram den 15 mars och sedan naturligtvis remissbehandlas. Därefter kommer det eventuellt ett förslag från regeringen som ska debatteras och diskuteras här i kammaren, och så ska vi fatta beslut i vanlig ordning. Precis det här har idrottsministern också angivit i sitt interpellationssvar.

Orsaken till det tillkännagivande som kulturutskottet föreslog kammaren för ungefär ett år sedan var egentligen inte primärt att sätta proffsboxningen och det förbudet under luppen. Primärt var det att få en översyn av lagstiftningen då vi konstaterade att denna är gammalmodig och inte håller i dag, av skäl som några av debattörerna här har tagit upp. Vi kan se professionella boxningsmatcher på TV i hur många kanaler som helst. När det gäller detta med ekonomin hade man på den tiden en väldig strid mellan professionell idrott och amatöridrott, och då var det ett av argumenten för att införa förbudet. Det fanns nämligen också en diskussion om att det just inom den professionella boxningen fanns en mängd icke vita pengar. Nu vet vi att det finns vita pengar i alla sporter, och då är inte detta något argument för att bibehålla lagstiftningen.

Däremot, och det är egentligen det viktiga med det tillkännagivande som vi gjorde härifrån riksdagen, har det kommit in en mängd olika kampsporter i det här landet, kampsporter som har grepp och slag som är minst lika allvarliga som de slag som finns inom den professionella boxningen. Det var i det sammanhanget vi sade att det vore orimligt att lämna den professionella boxningen utanför när vi har en otidsenlig lagstiftning och sporter som är minst lika allvarliga men som inte faller inom lagstiftningen för professionell boxning utan får angripas med

andra lagstiftningar som misshandelslag och liknande. Därför kom vi med förslaget till kammaren om ett tillkännagivande.

När vi nu har en situation där en utredning kommer som ska remissbehandlas tycker jag för min del att vi ska nöja oss med detta i dagsläget och inte ta en regelrätt boxningsdebatt, såsom ett antal av debattörerna här gör. Jag tycker inte att det är rimligt, helt enkelt, med de tidsgränser och liknande som vi har. Jag tycker också att det är rimligt att vi håller isär den professionella boxningen med det regelsystem som finns där och amatörboxningen.

Anf. 15 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! När vi diskuterar proffsboxning verkar det lite grann som om vi diskuterar två olika saker. En är huruvida det ska vara tillåtet att ta emot pengar när man boxas med de regler som för närvarande råder inom det vi kallar för amatörboxning, det vi har i internationella mästerskap, olympiska spel och så vidare. Där tror jag inte att någon av oss tycker att detta är fel. Men när gemene man diskuterar proffsboxning menar man inte: Får jag ta emot pengar om jag går en match med tre ronder om två minuter med det regelverk och de skydd som finns för boxarna där? I stället tror jag att man avser matcher som är upp till tolv ronder långa, där det är förbjudet att använda huvudskydd och så vidare. Det handlar om matcher där den som boxas löper en påtagligt mycket större risk att bli skadad. Det handlar om ett regelverk som inte alls i samma utsträckning tar hänsyn till att den enskilde boxaren inte ska bli skadad.

Om vi tittar på det som vi i dag kallar för proffsboxning ser vi att ungefär 25 % av matcherna slutar med knockout och upp till 50 % med det som vi kallar för teknisk knockout. Då är man inte medvetlös men försatt i ett sådant tillstånd att man över huvud taget inte längre klarar av att försvara sig eller fortsätta matchen.

När det gäller det vi kallar amatörboxning talar vi om siffror kring någon procent för matcher som slutar med en regelrätt knockout.

Det är ungefär som om vi skulle föra en diskussion om att vi har amatörfäktning och professionell fäktning. I amatörfäktning har man en kula på sin värja eller sabel, medan man i den professionella fäktningen slåss med blanka vapen och med mindre skydd.

Om någon föreslog detta tror jag att man skulle tycka att professionell fäktning var en märklig form av idrott.

Jag har ingenting emot att man tillåter boxare att i Sverige ta betalt för att boxas enligt de regler som gäller i olympiska spel och så vidare. Men om det med proffsboxning menas en idrott som i stor utsträckning handlar om att tillfoga motståndaren allvarliga skador och där uppenbarligen den attraktion som finns när det gäller åskådarna och pengarna i sammanhanget är att man kommer att bli skadad – att chansen, eller risken, finns att man får se flera regelrätta knockouter – tycker jag att detta är olämpligt.

Om nu proffsboxning tillåts på det sättet att rätten ska finnas att ta betalt för att boxas i Sverige hoppas jag att det då sker inom ramen för det regelverk som är tillåtet vid olympiska spel och liknande. Proffsboxning i dag är ju någonting helt annat än amatörboxningen och de regler som där

finns. Det är helt andra skaderegler och helt andra skäl till att man ser på den.

Anf. 16 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Det är positivt att den här interpellationsdebatten äger rum i dag. Jag vill ta tillfället i akt att ta med statsrådet och kammarens ledamöter på en resa under den här debatten – en resa till en källarlokal i Västerås. Där dallrar luften en vanlig vardagskväll. En bestämd odör av ansträngning bidrar till en alldeles speciell atmosfär. Det är trångt. Flickor, pojkar, kvinnor och män i olika åldrar är samlade. Det sprudlar av aktivitet. Vi har kommit till den lokala boxningsklubbens träningslokal.

Boxning, herr talman, är i dag inte vad den en gång kanske var; den är inte vad den en gång var när den tidigare lagstiftningen kom till. Boxning är inte det som våra lätt förutbestämda uppfattningar gärna säger att den är. Boxning i dag utövas på amatörnivå av båda könen – i olika ålder. Inte minst blir boxningen allt vanligare som koncentrations- och konditionsövning bland kvinnor i medelåldern.

Boxning har också en stark social roll för många unga killar och tjejer. I svenska boxningsklubbar utförs ett ofta ouppmärksammat socialt arbete där unga som varit på väg att komma på glid får stöd när det gäller att komma på rätt köl igen. Boxningen handlar nämligen om just det som är en grund för samhället: konsten att följa gemensamma spelregler. Är det något som vårt samhälle behöver, så är det fler som är sjysta och följer gemensamma spelregler.

Vårt samhälle behöver de normer som sätter respekt och hänsyn i centrum, och de behövs oavsett hur vi lär oss dem.

Herr talman! Amatörboxning är i dag tillåtet i Sverige, däremot inte professionell boxning. Därför blir det hela en smula motsägelsefullt. Det blir svårförklarat när ungdomar först uppmuntras att delta i amatörboxning och alla dess aktiviteter och sedan, när de önskar ta ett steg till och bli professionella, inte kan bli det inom Sveriges gränser. I stället får, som vi hört i debatten, svenska boxningsmästerskap avgöras utomlands. Detta visar att det i sig en gång kanske välmenta förbudet mot proffsboxning urholkats och faktiskt fallit sönder. Samhällets trovärdighet mår inte bra av det.

Därför är det, herr talman, bra att en utredning sker om professionell boxning. Det är hög tid för en förändring och faktiskt kanske också för en legalisering av professionell boxning – detta givetvis under förutsättning att det är ett starkt, tydligt och konsekvent regelverk som följer sporten så att inga missöden sker.

Min förhoppning är att statsrådet när utredningen väl är klar tar de initiativ som krävs så att en legalisering av professionell boxning kan komma till stånd. Det är, herr talman, hög tid för en förändring!

Anf. 17 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Jag ser också med spänning fram emot vad som händer den 15 mars, och jag tror också att vi får en intensiv debatt både här i kammaren och ute i samhället om de här frågorna. Det ser jag alltså fram emot. Men när jag som en liten försmak av den kommande debatten hör vad som sägs här börjar jag fundera lite grann.

Dels funderar jag lite grann på sammanblandningen av amatörism och professionalism. Det man gör professionellt gör man för att tjäna pengar; man gör det som ett yrke. Men det man gör som amatör gör man därför att man älskar att göra det. Det är där, Kent Olsson, som jag tror att den kittlande spänningen finns – alltså i amatörismen, kanske inte i pengarna.

Med utgångspunkt i mina värderingar ser jag det som en fara att man i idrotten sätter upp stora förtjänstmöjligheter som en drivkraft för att kunna utöva sin sport och dessutom bli väldigt rik på det. Vi såg ju hur det gick med tennisen. När en del svenska tennisspelare gjorde stora framgångar blev plötsligt alla tennisklubbar överfyllda med unga människor som såg chansen att klara det. Jag skulle bli väldigt olycklig om vi fick boxningsklubbar i var och varannan källarlokal med unga människor som vill tjäna pengar på att, i dubbel bemärkelse, försöka slå sig fram i tillvaron.

Inte heller kan jag annat än reagera negativt när jag, som nu senast, hör talas om boxningen som en social verksamhet. Jag inser inte riktigt det sociala i att hålla på och slå på varandra utan tror att det finns många andra former av social verksamhet som skulle kunna vara mer konstruktiva.

Dels funderar jag lite grann på argumentet att det är klart att vi i Sverige inte kan fortsätta med att förbjuda proffsboxning när den är tillåten runtomkring. Vi tillåter inte Danmark att ha proffsboxning, utan danskarna tillåter sig själva att ha proffsboxning. Vi stiftar ju inte lagar i andra länder, men väl i vårt eget land. Jag tycker alltså inte att detta skulle vara ett argument. Det finns nämligen företeelser som är tillåtna i andra länder dit svenskar åker för att tillämpa sådana här tillåtna regler på andra områden. Under inga omständigheter skulle jag vilja se de verksamheterna i Sverige.

Jag tycker alltså att det blir en väldig sammanblandning här och väldigt mycket känslor. Däremot tycker jag att Lennart Kollmats har sakliga argument när han talar om de medicinska skadorna. Det talas om avsikten med idrotten. Inom ridningen är avsikten trots allt inte att skada sin motståndare, utan där försöker man – precis som Lennart sade – beivra skador som kan uppkomma. Här verkar det i stället som att man för att tjäna mer pengar och för att få mer populism och populära hurrarop tillfredsställer ett slags publikens blodtörst, något som jag upplever som väldigt olyckligt.

Samma företeelse förekommer egentligen på ishockeymatcher. Jag har hört en del unga pojkar säga att matchen var ”så där bra”, och några tyckte att det var alldeles för lite slagsmål. Det verkar som att det är sådant som de suttit och väntat på men det ska vi väl försöka motverka så gott det går.

Jag tror att den debatt som vi kommer att ha efter den 15 mars blir ivrig och mycket omfattande. Jag kommer att vara med i den debatten men ville redan här och nu passa på att redovisa min ståndpunkt.

Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Det har varit mycket intressant att lyssna här i dag. Det är en intressant försmak av den diskussion som jag verkligen tycker att vi av många skäl behöver ha. Vi ska inte bara behöva vänta på utredningen,

utan det är viktigt att ha den här diskussionen nu. Det har alltså varit viktigt att ha den, och det kommer förstås att vara oerhört väsentligt när utredningen väl är framme – om bara några veckor.

Mitt svar på interpellationen är inte ett försök att ”fega ur” en debatt, utan det är en ganska formell och riktig beskrivning av att regeringen ännu inte har tagit ställning.

Först kommer utredningen, sedan blir det en remissbehandling, sedan kommer regeringen att ta ställning. Men det är inte färdigt med det, för sedan ska riksdagen ta ställning. Inför det tycker jag inte att vi ska rygga för någon debatt utan tvärtom se att den är nyttig och behövs. Jag har tillåtit mig att framför allt ifrågasätta de skäl som fanns för förbudet mot professionell boxning för över 30 år sedan. Tillåt mig att i dag delge några tankar om vad jag tycker har varit väsentligt och är det också i diskussionen.

Debatten handlar dels om det mer än 30 år gamla förbudet, dels också om kampsporterna i Sverige över huvud taget, de nya som har kommit till sedan förbudet infördes och som därför inte alls omfattas av förbudet. De här två sakerna har varit det främsta skälet till den utredning som sitter. Det är viktigt och kan låta löjligt men jag vill betona det igen: Boxning finns, men inte bara boxning utan också taekwondo, kickboxning, thaiboxning. De tre senare handlar också om att slå och sparka mot huvudet. De tre senare är inte förbjudna. De tre senare har fler utövare än amatörboxningen i Sverige. Det måste vi alla begrunda.

Det är också så att det under alla förhållanden och i alla idrotter behövs regler mot skaderisker. Det finns i alla idrotter, och det behövs i alla idrotter. Det kan givetvis inte bara vara individens ansvar, som Gunnar Axén frågade om, utan det krävs också regler, ibland i lagstiftning, ofta i idrottsorganisationer själva, för att minimera de skaderisker som finns.

Givetvis har de medicinska aspekterna en oerhört viktig roll. Det har också kommit fram i debatten i dag, av både dem som är för och dem som är mot ett upphävande av förbudet – att den medicinska diskussionen spelar en viktig roll. Så måste det också vara. Den fråga som jag tycker är intressant att se vidare på inför den medicinska diskussionen – den kommer vi, det är jag övertygad om, att få mycket lärdom om när utredningen kommer – är om just förbudet mot professionell boxning är relevant, om det har varit effektivt.

Några har tidigare varit inne på att det vid tidpunkten för förbudets införande fanns två svenskar som var aktiva professionella boxare. I dag finns det kanske fler professionella boxare i Sverige än vad det någonsin har gjort, många fler än för 30 år sedan. Alltså, hindrar vi inte utövandet av professionell boxning? Vi förflyttar de svenska proffsboxarnas aktiviteter till andra länder. Det är också relevant i debatten att diskutera det.

Så frågar Birgitta Sellén om integrationen över huvud taget har någon relevans i diskussionen. Ja, jag vill hävda det absolut. Det är i alla fall ingen tvekan om att oerhört många, jag vill påstå de allra flesta, boxningsklubbar i Sverige i dag finns i våra förortsområden. Det är också sant och ingen tvekan om att just pojkar och flickor med invandrarbakgrund i allra högsta grad finns som aktiva i många boxningsklubbar. Det är också sant att ledarna inom Boxnings-Sverige, med Dallas som exempel, har en oerhört stor och viktig social roll. Den debatten är intressant att följa. Jag kommer att med glädje ta del i den både nu och framför allt

efter det att utredningen kommit. Sedan avvaktar vi remiss, regeringens ställningstagande och vad riksdagens kammare kommer att besluta.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Anf. 19 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Jag borde få förlängd talartid för att kunna svara på alla frågor.

De frågor som jag ställde var väldigt allmänt hållna, vill jag säga till statsrådet, och det borde ha gått att svara på dem. Vad det alltså handlar om är: Om det kommer att bli tillåtet, hur vill ministern minska skaderisken och göra en översyn av proffsboxningen? Självfallet, Lars Wegendal, hoppas jag att frågorna aldrig behöver besvaras.

Anledningen till att vi begärde den här utredningen från kulturutskottet är faktiskt det faktum att vi ville se på alla farliga sporter, väl medvetna om de andra farliga som är tillåtna. Men anledningen till att jag tog upp bara proffsboxningen är att det blev så aktuellt i november när ministern gick ut och talade om proffsboxning, även om utredningen höll på. Ministern valde också bara en av sporterna. Det var anledningen.

Jag kan inte ta min tid i anspråk för att svara er alla, utan jag hoppas att vi får en debatt senare. Jag har skrivit upp svaren, men tiden rasar i väg.

Jag vill återgå till frågan om invandrarna. Kontentan av att man glorifierar, att det skulle vara så bra för invandrarna, är att man ser den som en bra sport för invandrarna att hålla på med. Jag kan inte ställa upp på det ministern säger om att de i allra högsta grad finns i boxningen. Då måste jag redovisa några siffror som Riksidrottsförbundet har tagit fram. De gjorde en utredning i höstas där de tittade på just invandrarna. De visar att 3 % av invandrarna söker sig till boxning, 43 % till fotboll, 13 % till innebandy, 11 % till basket, 10 % till tennis och 7 % till ridsport. Jag kan alltså inte se att boxningen är den högsta prioriteten bland invandrarna.

Mina argument riktar sig mot proffsboxningen, amatörboxningen är en betydligt bättre sport, säger jag även om andra säger att vi ska få bort även den. Jag kan inte låta bli att se på de regler som finns; några har tangerat dem. Efter vad jag har fått information om är reglerna i dag för proffsboxning 12 ronder gånger 3 minuter, lika med 36 minuter. I amatörboxningen är det 4 ronder à 2 minuter, och det är bara 8 minuter. Det skiljer alltså 28 minuter då man har möjlighet att slå varandra på huvudet och skaka om hjärnan.

Vårt att notera i det här sammanhanget är att andra sporter har strängare straff, till exempel ishockeyn. Det är också, som flera har nämnt här, en tuff sport. Men där har man rejäla skydd på väldigt stora delar av kroppen. Trots det har man i år infört ett strängare straff inom hockeyn. I förra veckan kunde vi se en väldigt ful och tuff tackling i en hockey-match. En spelare fick huvudet inknuffat i sargen, det såg väldigt illa ut. Vad hände? Jo, den spelare som hade tacklat in den här personen fick avstängning från nio matcher – ett kraftigt höjt straff. Det är befogat, väldigt bra, tycker jag. Varför skulle vi lätta på proffsboxningen och tillåta den?

Svar på
interpellationer

Anf. 20 KENTH HÖGSTRÖM (s):

Herr talman! Birgitta Sellén och Lars Wegendal är förvånade över att debatten kommer så här tidigt. Varför är ni förvånade? Debatten är initierad på grund av att kulturutskottet har bestämt att man ska utreda kampsporterna i vid mening och boxningsförbudet från 1969 i specifik mening i ett och samma andetag. Det har föranlett diskussioner offentligt, till och med interpellationer i denna kammare framställda av Birgitta Sellén, och ministern har svarat. Det har varit TV-debatter. Vi såg Leif Björnlod från Miljöpartiet sitta i TV-soffan för några veckor sedan i TV 3 och vädra ungefär samma typ av argument som han nu koncentrerat framförde i talarstolen, argument som inte alls är relevanta. Han försöker hänvisa till prostitution, droghantering och mycket annat, som han gjorde i TV 3.

Det här handlar om idrott, en del av den olympiska rörelsen, en idrott som har varit tillåten i Sverige fram till 1969 fullt ut och som är det i hela vår kulturkrets. I samtliga EU-länder, som vi umgås med, i samtliga kommande EU-länder, i så gott som alla FN-stater är den tillåten. Det är klart att man måste få ta debatten, och man måste försöka värdera de argument som så att säga finns på bordet.

De medicinska skaderiskerna finns definitivt, och det kommer aldrig att förnekas från något håll. Men vi får väl se vad utredningsmannen kommer fram till, vilka idrotter som är mest skadedrabbade. Jag tror nämligen att boxning kommer mycket, mycket långt ned på den listan.

Jag är glad att Torsten Lindström gav en interiörbild från en av Sveriges bäst skötta boxningsklubbar, BK Rapid i Västerås, med den utomordentlige tränaren och legendaren Kjell Fredriksson i spetsen. Tänk om ni som nu deltar i den här debatten någon gång fick chansen att gå in i en sådan välskött klubbs lokaler. Ni skulle känna atmosfären och förstå att de här pojkarna och flickorna, några av dem, gärna skulle vilja pröva även den yrkesverksamma sidan av grenen.

Anf. 21 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Jag tillhör dem som tillsammans med representanter från andra partier två eller tre gånger har motionerat om att vi ska få tillstånd en utredning om proffsboxningsförbudet. Jag såg det som vi kom fram till i kulturutskottet som en mycket viktig kompromiss, att vi ska ha en förutsättningslös utredning om kampsporter. Mitt argument var att utredningen måste vara förutsättningslös, för det fanns ju andra partier som tyckte att det skulle gå ut på att vi skulle skärpa reglerna från början och i princip utreda någonting där vi visste vad vi skulle komma fram till. Sådana utredningar kostar bara pengar och är meningslösa. Just därför är det viktigt att utredningen är förutsättningslös. Då tycker jag att vi alla här ska ha ett öppet sinne. Jag kommer mycket noggrant att läsa inte minst de medicinska avsnitten för att se vad man kommer fram till för slutsatser, om någonting har hänt, om någonting kan göras, så att man inte bara negligerar farorna. Det är den största otjänst som vi kan göra.

Men, som minister Sahlin konstaterar, boxning finns, och det finns både amatör- och proffsboxare i Sverige. Då är frågan: Gynnar vi deras intressen av att de ständigt tvingas att tävla på bortaplan? Blir Tony Rickardsson en bättre speedwayåkare om han inte får träna och tävla på hemmaplan utan bara i andra länder? Jag kan räkna upp idrott efter idrott.

Jag vill hävda att man snarare ökar skaderisken genom att man försämrar deras möjligheter att klara sig.

För att återgå till exemplet Västerås kan jag säga att jag kände George Scott redan under den tid då han hette George Cramne. Han var en otroligt duktig amatörboxare och blev sedan professionell. Han är ett exempel på vad som kan hända om man inte har en seriös bakgrund. Han gjorde karriär, blev världsmästare och är nu i princip utblottad.

Om vi kunde införa en boxningskommission i Sverige med duktiga ledamöter som verkligen ser till att det blir jämna matcher, att man tar hand om boxarna och bara tillåter seriösa *matchmakers* att arrangera galor, så kan vi förbättra villkoren betydligt.

När det sedan gäller ronder, som några tagit upp, stämmer det att antalet ronder skiljer sig åt. Om man tittar på hur många matcher en amatörboxare går under sin karriär jämfört med en proffsboxare, kan man se att antalet ronder inte behöver skilja någonting. Jag hävdar att man kan vinna på exakt samma sätt i amatörboxning som i proffsboxning. Det finns ingen som helst skillnad.

Anf. 22 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Jag har inte fått svar på en fråga som jag ställde till ministern. Men det förstår jag, för tiden var ju kort. Den handlade om ministrernas syn på om det inte finns några avsikter med sporter som går ut på att skada varandra.

Det är en hel del rätt festliga argument som kommer fram här, till exempel bergsklättring och spänningen. Ja, bergsklättringen blir ännu mer spännande om man försöker dra ur sprintarna för varandra. Men det går ju faktiskt ut på att man ska hjälpa varandra. Och det är en väldig skillnad mot boxningen. Skaderisker och liknande har vi väldigt mycket också i trafiken. Vi vill inte förbjuda den, men det går ju inte ut på att man håller på och kör på varandra. Det gör man möjligen i stock-car-tävlingar. Men i trafiken går det inte ut på att skada varandra, att försätta varandra ur stridbart skick. Det är alltså väldigt egendomliga jämförelser som kommer fram här.

När det gäller att andra kampsporter inte är förbjudna kan jag säga att det inte beror på mig, för jag har tillsammans med partikamrater till Peter Pedersen bland annat motionerat om att de ska förbjudas. Pedersen sade att det är andra partier här som inte vill ha en förutsättningslös utredning. Jag har för mig att ni inom Vänsterpartiet var rätt splittrade i kulturutskottet under förra mandatperioden också i den här frågan.

Gunnar Nordmark uttryckte mycket tydligare det som jag har pläderat för i frågan. Han gjorde det på ett utomordentligt sätt. Han sade att den som vill boxas ska göra det enligt de regler som amatörboxningen har. Jag inser den bristande logiken, men jag tycker att det är en bra kompromiss. Det är ju inte alltid så att man är fullt logisk, att det är antingen svart eller vitt. Om man då kan få ta betalt och tillämpa de reglerna tycker jag att det är helt okej. Det var det som jag gav uttryck för i mitt inlägg, men Gunnar talade om det på ett mycket bättre sätt.

När det sedan gäller detta att vi kan se proffsboxning på TV, kan vi ju se en massa andra saker på TV från andra länder som är lagliga där och inte lagliga här. Det är väl inget skäl för att vi ska ändra en lag i Sverige att det är lagligt på andra håll. Jag tycker att också det är lite knepiga

jämförelser. Karate tycker jag i och för sig är bra, för där markerar man slag och man blir straffad om man träffar. Men det handlar om att markera slag, och det tycker jag är okej. Det är ungefär samma träningsmetoder, gissar jag, som i boxning.

Anf. 23 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Mycket förändras på 30 år. För 30 år sedan ville Sverige inte gå med i EU. Det har vi gjort nu. För 30 år sedan valde vi att ha ett förbud mot boxningen. Boxningen har också förändrats. Liksom förutsättningarna för EU har förutsättningarna för boxning också förändrats. Det är jag ganska övertygad om.

Det har talats om en del argument. Jag upplevde att Lennart Kollmats på något sätt nu skulle vara lite av en domare här för vad som ska vara tillåtet och inte tillåtet. Med all respekt för att riksdagsmannens yrke är viktigt tror jag inte att det är vår primära uppgift att tala om vad vi kan tillåta och inte tillåta.

Jag vill komma tillbaka till vad jag ser som betydelsefullt kring boxningen – vi har nämnt en hel del – och det är integrationen. Jag som var på idrottsgalan konstaterade vilken oerhörd social betydelse mannen som kallas för Dallas har haft nere i Rosengård. Detta togs också som exempel i TV i morse, där han intervjuades i soffan om hur många ungdomar som har kommit på rätt sida, som har lärt sig de olika typer av spelregler som finns inom boxning och mycket annat.

När jag hörde Leif Björnlod prata förstod jag att han inte tycker om idrott, för det var på något sätt ett angrepp på idrotten, eller också är han inte med i den situation som vi lever i i dag. Det är faktiskt så att nästan alla idrottsmän av i dag tjänar pengar. Om inte Leif Björnlod tycker om detta så, okej, låt det vara så. Men nästan alla stora idrottsstjärnor tjänar pengar på sitt idrottande. Vare sig de är amatörer eller ej – amatörbegreppet finns ju faktiskt knappt nu förutom i boxning – så gör de det.

Sedan kan jag inte heller begripa varför det är bra – ministern var också inne på detta – att låta folk boxas utomlands. I Sverige får de inte boxas, men om de gör det utomlands gör det ingenting. Och det sista argumentet, som jag kanske tycker är det bästa, är om det är bra att det blir fler proffsboxare genom att vi har förbud mot proffsboxning i Sverige. Det tycker jag är något som talar för sig självt. Genom att vi förbjuder saker och ting blir de fler.

Anf. 24 LARS WEGENDAL (s):

Herr talman! Den här debatten visar lite grann på var vi kommer att hamna i debatten efter den 15 mars när det gäller kampsporerna. Jag tycker att det är lite synd att vi hamnar enbart i en diskussion om professionell boxning. Nu styrs den naturligtvis av den interpellation som är inlämnad, men utredningsuppdraget handlar ju om ett mycket bredare fält. Där hoppas jag att det blir en något mer nyanserad debatt och en debatt som speglar de negativa sidorna av de olika kampsporerna men också de positiva sidorna, för det finns med i utredningsuppdraget. Det är icke att förringa den delen.

Jag har oerhört stor respekt för de amatörboxningsklubbar som finns i det här landet som gör ett fantastiskt arbete och fångar in grupper av både tjejer och killar som kanske annars över huvud taget inte hade sysslats

med idrott. Den positiva delen måste vi också ha med i den totala lösningen.

Som jag tidigare sade när det gäller just den professionella boxningen hoppas jag att vi får till stånd en ny lagstiftning, eftersom den gamla icke är tidsenlig, och att den lagstiftningen konstrueras så att den fångar in både den professionella boxningen och övriga kampsporter på ett sådant sätt att man ur medicinsk synvinkel lägger en ribba någonstans och att den professionella boxningen i landet inte heller i fortsättningen kommer att bli tillåten.

Sedan kan jag inte låta bli att reagera på Torsten Lindströms uttalande om klart och rättvist regelverk. Men det tar jag privat med honom, för talartiden är ute.

Anf. 25 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Jag tycker om att titta på boxning. Jag tycker om att titta på amatörboxning. Jag har vid ett par tillfällen tidigare i livet också tränat. Jag har inte tränat boxning, alltså så att jag har varit i en ring, men jag har varit i en boxningslokal och slagit på sandsäckar, hoppat rep och så vidare. Min fortsatta fysiska utveckling har fått mig att inse att jag nog borde ha hållit på med detta längre än vad jag gjorde. Men det är en annan sak.

Detta med de positiva effekter som amatörboxningen har för de ungdomar som deltar i den, oavsett om det är invandrarungdomar eller svenska ungdomar, kan jag bara skriva under på. Allt det som har beskrivits här har ju också skett inom det som vi i dag kallar amatörboxning. Men än en gång vill jag ta upp detta att vad vi diskuterar egentligen är vilka regelverk det är som vi ska tillåta. Vi kan ta tennis. Det finns inte vissa regler för tennismatcher för amatörer och andra regler för dem som är professionella. Det spelas inte ishockey med vissa regler för amatörer och andra, betydligt mer brutala regler, för professionella.

Det är egentligen det som den här debatten i slutändan kommer att handla om: Vilken typ av regelverk ska vi ha när vi tillåter att även boxning får vara tillåtet när man ägnar sig åt det professionellt i Sverige? Då hoppas jag att det är de regler som gäller vid olympiska spel, nationella mästerskap och tävlingar mellan olika länder som ska tillämpas.

Jag var en gång en varm vän av att titta på även professionell boxning. Men att se hur flera boxare som ägnat sig åt professionell boxning fått mycket allvarliga skador – en del av dem slås ihjäl – och hur deras liv har utvecklats sig har fått mig att gå från att en gång i tiden faktiskt vara mycket intresserad av detta till att mycket starkt ta avstånd från det som finns i de regler som vi har inom professionell boxning. Amatörboxning däremot – gärna!

Anf. 26 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Herr talman! Det finns både glädjeämnen och bekymmer i den här debatten. Ett av glädjeämnena är att flera riksdagsledamöter faktiskt har besökt boxningsklubbar. Bekymmersamt är att inte ännu fler har gjort det.

Jag tror, utifrån min egen bakgrund, jag var själv ganska skeptisk första gången jag kom till en boxningslokal, att det kan vara nyttigt att på plats se och följa det arbete, det mycket beundransvärda sociala arbete,

som utförs inom många boxningsklubbar. Det kan vara mycket nyttigt. Det ger en helt annan bild än att enbart läsa statistik och lyssna till föredragshållare.

Ett annat bekymmer i den här debatten är att det trots allt brister i den logiska konsekvensen. Tillåter vi amatörboxning så blir det, som det också har medgivits i denna debatt, ologiskt att inte tillåta professionell boxning. Och något krav på konsekvens måste väl ställas?

Vad finns det egentligen för skäl att tillåta amatörboxning när man inte tillåter professionell boxning? Det har talats i debatten om de ekonomiska motiven. Vilken sport, herr talman, har inte ekonomiska motiv och drivkrafter? Visst finns det ekonomiska drivkrafter i boxningen. Det finns det uppenbarligen trots att boxningen inte är tillåten som professionell sport i Sverige. Det går inte, herr talman, att på ett seriöst sätt mena att det i sig skulle tala emot en legalisering av professionell boxning.

Som sagt var, herr talman, har det kommit fram positiva sidor och negativa sidor i debatten. Det är bra. Jag hoppas att vi kan ta och fundera över dem alla innan den slutliga diskussionen så småningom kommer i kammaren.

Anf. 27 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Herr talman! Kenth Högström, det argument som jag förde fram var att för att en lagstiftning tillåter en sak i ett visst land behöver det inte innebära att vi tillåter den i Sverige. Det var bara så enkelt, och det handlade inte om någonting annat.

Sedan skulle jag vilja nämna något om det som Torsten Lindström säger här, och som också Kenth sade någonting om. De flesta idrottare tjänar inte pengar. De flesta idrottare betalar pengar för att utöva sin idrott. Jag tror inte att det ska råda någon tveksamhet om den saken. Pengar kan vara drivkraften för en del, som siktar mot eliten för att kunna leva som idrottare. Det är ett mycket litet antal. Den stora gruppen idrottare betalar för att få hålla på med sin verksamhet.

Då kan jag passa på att avslöja att jag under fyra års tid boxades nere i Göteborg. Jag tycker mycket om idrott, men jag vill utöva den själv. Jag vill inte vara betraktare, och jag gör det inte för att tjäna pengar. Jag gör annat för att tjäna pengar.

Det finns en annan sak. Det finns en mycket klar logisk förklaring till varför man skulle kunna tillåta amatörboxning och förbjuda proffsboxning. Det är av den enkla anledningen att de har olika regler. Det är olika regelverk. Det tycker jag faktiskt är påtalat här i debatten på ett tydligt sätt, och det tycker jag inte att man ska glömma bort.

I övrigt ser jag fram emot den diskussion som kommer efter den 15 mars, då vi kommer att diskutera väldigt många andra saker än bara boxning. Jag tycker att det är ett bra initiativ som har tagits att få upp det här till debatt.

Sedan vill jag säga att bara för att en sak är 30 år gammal behöver den inte vara så dålig. Det är bara att titta på kammarens ledamöter.

Anf. 28 Statsrådet MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag ska på intet sätt försöka sammanfatta diskussionen eller bemöta allt. Jag är övertygad om, och glädjefull inför, att det här är

en av många diskussioner om det här ämnet och om idrottens betydelse över huvud taget. Jag vill säga att det är väldigt spännande, och det märks på många av inläggen också, att diskutera idrotten som såväl idrottsminister och integrationsminister som demokratiminister. De här sakerna hör mycket mer ihop än vad det ofta har verkat som i debatten.

Jag vill bara göra tre kommentarer. Först och främst har jag en kommentar till interpellanten. Jag har verkligen inte sagt något så idiotiskt som att boxning är bra för invandrare, som hon påstod. Det är förnedrande att säga så. Däremot har jag sagt, och står för, att jag har noterat att påfallande många av dem som håller på med boxning, som ledare och som utövare, har invandrarbakgrund. Precis detsamma gäller basket, fotboll och många andra idrotter. Och det är precis det som visar mig att idrott och integration spelar en väldigt viktig roll för varandra. Där har boxningen också sin plats.

Det tycker jag att vi ska återkomma till i många sammanhang, hur man kan bygga vidare på det, också för att visa att det inte är som i debatten i dag, alltså att idrott och invandrarflickor också hör ihop. Det är viktigt att också öppna dörrarna för flickorna inom alla idrotter, också boxningen.

Lennart Kollmats ställde sedan en fråga som jag inte hann svara på. Han frågade om jag inte såg några skäl mot idrotter som går ut på att "skada varandra". Jag skulle vilja uttrycka det så här: Alla idrottare, Lennart Kollmats, som är aktiva i idrotter som är accepterade och som har utövare, som har pojkar och flickor som vill hålla på med dem och ledare som vill utöva dem, förtjänar stöd. Alla idrotter, framför allt de som handlar om slag och sparkar, behöver dessutom regler för att minimera skaderisken. Det är den debatten vi måste ta, och jag tror att vi alla kommer att lära oss mycket av utredningen när den kommer om hur det ser ut i dag inom många olika idrotter.

Sist vill jag säga något till Leif Björnlod. Okej, Leif Björnlod vill inte hålla på med idrott om andra tittar på, om jag förstod det rätt, utan vill bara hålla på för sitt eget välbefinnande. Det är jättebra. Men alla vi som både tycker om att utöva idrott och dessutom att titta på, ibland som publik, ibland som TV-tittare, vem ska tjäna pengar på vårt tittande om inte idrottaren själv också ska ha den möjligheten? Det tycker i alla fall jag är ett viktigt påpekande.

Tack för en intressant diskussion! Vi återkommer i ämnet.

Anf. 29 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Kenth Högström, vi är inte förvånade över debatten. Vi är förvånade över att ministern gjorde sitt uttalande innan utredningen var klar. Debatten styrs av ministrarnas uttalande med anledningen av proffsmatchen som var på Åland.

Kent Olsson, 3 % är en liten del av alla invandrare, tycker jag. Kent Olsson hävdade att det är så oerhört många invandrare som håller på med boxning. Jag tycker att det är lite. Jag räknade upp många olika siffror som jag fått från Riksidrottsförbundet och som visar att de faktiskt ligger ganska långt ned. Apropå att detta skulle vara bra för invandrare citerade jag en från Boxningsförbundet som hade besökt oss i Centerpartiet. Jag skrev ned på en gång vad den personen sade, för det lät så illa i mina öron att det skulle vara bra speciellt för invandrare.

Precis som Leif Björnlod ser jag inte det sociala i att slå ned varandra. Jag kan inte förstå den biten. Jag kan förstå det sociala i all annan verksamhet runtomkring, alltså i föreningen och så vidare, men jag har väldigt svårt att förstå det sociala just i att slå ned varandra.

Flera har varit inne på att man i konsekvensens namn skulle förbjuda amatörboxningen också, vilket jag inte ställer mig bakom. Jag tycker att det är okej mot bakgrund av det jag sade inledningsvis. När man har studerat amatörboxare, fotbollsspelare och friidrottare ser man inga nämnvärda skador, utan det är i det man kallar högmachgruppen som man ser skador.

Torsten Lindström, det har inte talats om att det är en ekonomisk drivkraft. Det vi har sagt, både ministern och jag, är att när man beslutade om förbudet var osunda ekonomiska intressen ett av argumenten. Det argumentet håller inte längre.

Hjärtligt tack för en fantastiskt givande debatt! Jag har aldrig varit med om att så många har varit med i en interpellationsdebatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

13 § Svar på interpellation 2002/03:85 om säd som värmekälla i bostäder

Anf. 30 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Jörgen Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att skapa en energiförsörjning som också tillgodoser kravet om en hållbar miljö. Han har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att stimulera sädeseldning, samt om jag avser att verka för möjligheten att initiera sädeseldning som en energiform inom EU på så kallad uttagen areal. Detta är alltså mark som har tagits ur bruk när det gäller att producera mat och djurfoder.

Utgångspunkten för Jörgen Johanssons frågor är möjligheten att odla havre som energigröda på uttagen areal.

Låt mig börja med att instämma i vad Jörgen Johansson säger om viktigheten av att använda förnybara energikällor och om det angelägna i att utnyttja biobränsle av olika slag för bland annat uppvärmning.

Detta har dock uppmärksammats sedan länge i den svenska energipolitiken.

De energipolitiska målen innebär bland annat att energipolitiken ska skapa villkoren för en effektiv och hållbar energianvändning och en kostnadseffektiv svensk energiförsörjning med låg negativ påverkan på hälsa, miljö och klimat. Energipolitiken ska underlätta omställningen till ett ekologiskt uthålligt samhälle.

En viktig del i den svenska energipolitiken är att öka inslaget av förnybara energikällor i energisystemet. Det långsiktiga målet är att dessa energikällor ska kunna stå på egna ben och kunna konkurrera med andra energikällor.

En sådan utveckling stöds bland annat genom omfattande insatser kring forskning, utveckling och demonstration av ny energiteknik, och insatser inriktas bland annat på biobränslen från jordbruksmark. Betydande insatser har till exempel gjorts vad gäller energiskogsodling med

syfte att öka avkastningen och sänka kostnaderna. I Norrköping finns också exempelvis en bioetanolanläggning som framställer etanol från spannmål från bland annat just det som kallas uttagen areal.

Användningen av biobränslen främjas även av till exempel energibeskattningen, och biobränslen av olika slag är i dag konkurrenskraftiga inom värmesektorn. Största delen av den energi som tillförs fjärrvärme-sektorn utgörs också av biobränsle, torv med mera.

När det gäller den första frågan vill jag därför påstå att den svenska energipolitiken sedan länge varit inriktad på att också tillgodose kravet på en hållbar miljö.

När det gäller säd som värmekälla i bostäder finns det i dag inget som hindrar odling av havre för energiändamål på uttagen areal. Odling av energigrödor, exempelvis spannmål, på uttagen areal kräver dock en del administration såsom kontraktsskrivning och kontroller för att det ska vara förenligt med EG:s regelverk. Detta för att säkerställa att exempelvis havre som odlas på areal som tagits ur produktion inte används till foder eller livsmedel.

Det finns sannolikt inte heller några tekniska problem med förbränning av havre för uppvärmning. De siffror Jörgen Johansson anger tyder på att en sådan energianvändning skulle kunna vara konkurrenskraftig med vissa andra biobränslen, även om det kan tänkas tillkomma kostnader för distribution, emballage och dylikt.

Jag ser därmed inga skäl att vidta särskilda åtgärder för att stimulera sädeseldning specifikt framför annan bioenergi såsom energigräs, halm eller flis.

Jag ser heller inget skäl att verka för möjligheten att initiera sädeseldning som en energiform inom EU på så kallad uttagen areal eftersom den möjligheten redan finns.

Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Jag vill tacka för svaret på min interpellation.

Jag delar till stor del näringsministerns syn på miljö- och energipolitiken i den här frågan. Avsikten med interpellationen är att belysa ett problem som gör att utvecklingen för de alternativa bränslena hämmas. Vi vet att utvecklingen till viss del styrs av beslut från den här kammaren. Vi vet också att utvecklingen styrs, kanske till större del, av signaler från politiker och opinionsbildare i samhället. Signalerna i det här ärendet är inte odelat positiva, även om uppenbarligen såväl näringsministern som jag är positiva.

Det är rätt att den svenska energipolitiken sedan länge har varit inriktad på att tillgodose kravet om en hållbar miljö. Det innebär att strävan efter att finna de fulländade förnyelsebara energikällorna ständigt måste pågå. Vi har sett försök med energiskog, som givetvis är en förnyelsebar energikälla samtidigt som den skapar problem i form av igenväxta landskap, krav på nya avverkningssystem och så vidare.

När det gäller sädeseldning är situationen en annan. Här finns åkermark. Här finns produktionsapparaten, här finns tekniken, och här finns närheten till energiproduktionen i hela landet. Möjligheten till småskalig drift är vid sådan här produktion stor. Det innebär att åkrar som i dag växer igen på grund av dålig lönsamhet återigen blir intressanta.

Områden i min hembygd, efter Hjälmarens stränder, Mälarens stränder eller i Bergslagsbygdens skogsområden blir helt plötsligt intressanta ur produktionsperspektiv. Så har det inte varit, och så är det heller inte i dag, på grund av att de positiva signalerna inte går ut.

Det stora hindret mot att elda med säd är i dag, som jag ser det, den etiska debatten. Åsikter som att man inte kan elda upp mat när stora delar av världen svälter är ett av inslagen i den debatten. Jag har förståelse för sådana kommentarer, men de är knappast förankrade i den verklighet som vi i dag har inom jordbrukspolitiken – så som den är utformad i dag bland annat i och med att vi är medlemmar i EU. I stället uppfyller sädeseldning uppfyller 8 av de 15 miljömål som riksdagen har satt upp som mål för vår generation.

EU:s mål är att den förnyelsebara energin ska svara för 12 % av energiförbrukningen fram till år 2012.

De organisationer som följer upp detta säger att detta mål är i det närmaste orealistiskt. Bakgrunden till det är att man under perioden 1990–1999 har ökat andelen förnyelsebara energikällor med 0,7 % till 5,7 %. Det finns alltså mycket kvar att göra på detta område om vi ska uppnå de mål som vi säger oss arbeta för.

Uppvärmningen i samhället bör om möjligt inte ske via el. Elen är nödvändig för att klara tillväxten i samhället och bör användas i produktionen, inte för uppvärmning. I detta sammanhang framstår sädeseldning som attraktiv och borde av ekonomiska skäl vara en självklar lösning för såväl enskilda hem som för anläggningar av större art, till exempel fjärrvärmeverk.

En havreåker som är 100 × 200 meter alstrar energi motsvarande 3 ½–4 kubikmeter. Det skulle innebära att en villaägare skulle kunna få ett energipris i storleksordningen 25 öre per kilowattimme. Med det prisläget inser envar i dag att detta är intressant.

Näringsministern ser inte hindren, jag ser egentligen inte heller hindren, utan de hinder som finns och som uttalas är känslomässiga – att man inte ska elda med mat. Det finns en rädsla för pålagor från såväl staten i Sverige som från EU. Vi behöver rätt signaler för att få denna verksamhet att blomstra. Jag hoppas att vi gemensamt kan arbeta för dem.

Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det är en intressant fråga som Jörgen Johansson har interpellat näringsministern om.

Med en ganska god insyn i det svenska jordbruket kan jag säga att detta är en välkommen lönsamhetsutveckling när det gäller att i detta fall kunna använda havre att elda med i stället för att sälja den på traditionellt sätt med två och en halv gånger bättre lönsamhet. Jag kan också säga att denna lönsamhetsförbättring de facto behövs i det svenska jordbruket, inte minst mot bakgrund av den ryggsäck som det svenska jordbruket tvingas bära i förhållande till många konkurrentländer i EU 15.

Det som gör att man blir något fundersam är den erfarenhet som man har och att denna tydliga förändring av en produkts lönsamhetsutveckling skulle träffas av nya skatter.

När vi talar om jordbruk talar vi om biologi, alltså om långsiktighet. Det handlar om fasta spelregler för att klara den förändring som är nödvändig även inom jordbruket.

Min fråga är: Kan näringsministern se en presumtiv skatt på havre om den skulle användas för energiändamål? Nu vet jag att det är kollegan Bosse Ringholm som ligger närmast till, men jag tror att näringsministern har ett sådant utbyte med kamraterna att han kan ange åtminstone regeringens synpunkt på detta.

Den etiska debatt som också Jörgen Johansson nämnde är inte helt enkel. Lantbrukare har varit i kontakt med mig och sagt att man bland annat från Danmark köper upp svensk havre, men man vill att den ska vara av mindre god kvalitet, underförstått att det inte ska upplevas som att den konkurrerar med användningen som födoämne.

Mitt inlägg bottenar i om man med trygghet kan övergå till att odla detta för energiändamål eller om man drabbas av beskattning inom en snar framtid.

Anf. 33 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s):

Herr talman! Det gläder mig att det råder så bred enighet om det som vi talar om här. Vi delar synen att detta är en välkommen diskussion och ett välkommet nytt uppslag att använda denna typ av grödor på ett otraditionellt sätt också för att bidra till att minska beroendet av andra energikällor. Där tror jag att vi talar för en ganska bred grupp.

Vi är också överens om att konstatera att det inte finns några direkta hinder för detta. Det största enskilda hindret angavs vara den etiska debatten. Det är alltså inte några ekonomiska eller lagstiftningsmässiga hinder eller någon politiker som sätter hinder i vägen utan en annan faktor som höll tillbaka. Jag tycker att det är en spännande diskussion.

Jag konstaterar att de exceptionella förhållanden som vi har haft på energimarknaden nu i vinter har stimulerat idériakedom och entreprenörskap när det gäller att hitta andra energikällor än de traditionella. Och jag hoppas att den i och för sig otrevliga erfarenhet som vi har haft ska ha det goda med sig att en och annan ny tanke, ny idé och nytt affärsuppslag kan komma fram och att en och annan villaägare och en och annan medlem av allmänheten kan stimuleras att ompröva sina energikonsumtionsmönster och kanske överväga förnybar energi som energikälla i stället.

Jag konstaterar också att vi är överens om att inte förorda speciella selektiva stimulanser för just denna gröda i förhållande till andra grödor utan att olika grödor får tävla på lika villkor beroende på vad det är för markförhållanden, traditioner och kunskaper som är inblandade. Jag ser att utbildningsministern just har kommit in. Men jag vill inte kräva att vi ska ha speciella utbildningsinsatser just för energihavreodlare som inte står öppna för till exempel odlare av pilväxter av olika slag för energiskog och så vidare.

Sammanfattningsvis tycker jag att det är en ovanligt trevlig situation för mig att få föra detta samtal.

Till slut vill jag säga att det nya uppslaget om en särskild havreskatt är någonting som jag kanske ska ta upp med finansministern. Men jag vet inte om det riktigt var avsikten att jag skulle fästa hans uppmärksamhet på denna typ av nya idéer. För egen del kan jag dock intyga att jag inte har några planer på att föreslå en särskild havrebeskattning.

Anf. 34 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Även jag vill instämma i att det är trevligt att vi är överens. Jag tror också att den gångna vintern verkligen har lyft fram alternativen i fokus. Någoting måste hända. Det som är positivt med just den här typen av värmekälla är att man kan använda den mycket lokalt. Den kan produceras lokalt, och den kan användas lokalt i det enskilda hemmet. Dessutom får det även positiva effekter för riket, såväl när det gäller utsläpp som när det gäller minskad import av andra bränslen. Det är så att säga en bra väg att gå utifrån många aspekter.

Anf. 35 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Det vore förödande om jag som moderat nu skulle ha lämnat ett tips till regeringen om en ny skatt. Gud förbjude att det är på det viset. Dessutom är det i så fall inte någon havreskatt som sådan, utan det skulle i så fall vara en energiskatt för att man använder havren på ett visst sätt.

Men skämt åsido tar jag detta som intäkt från näringsministern för att denna kammare inte kommer att mötas av något krav på att just denna användning kommer att beskattas. Det tycker jag är glädjande, och det tar jag som intäkt för att det svenska jordbruket fortsatt kan vara innovativt att använda sina produkter även inom nya användningsområden.

Överläggningen var härmed avslutad.

14 § Svar på interpellation 2002/03:79 om korttidsstudiestöd

Anf. 36 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Sonja Fransson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att långsiktigt stärka funktionshindrade människors möjligheter till korttidsstudiestöd, för att också äldre personer över 65 år ska kunna få tillgång till internatbidraget samt för att regeringens ambition att stärka särvox också ska kunna få genomslag i praktiken.

Jag vill börja med att tacka Sonja Fransson för att hon tar upp dessa viktiga frågor. Det är en angelägen uppgift att förbättra möjligheterna för personer med funktionshinder som har kort tidigare utbildning att delta i vuxenutbildning. Min förhoppning är att det nya rekryteringsbidrag som från och med årsskiftet kan lämnas till vuxenstudier kommer att fylla en viktig funktion i detta hänseende. Rekryteringsbidraget kan lämnas till bland annat kortutbildade vuxna som har vissa funktionshinder och som på grund av detta behöver längre tid på sig för att uppnå studiemålen. Bidraget har utformats för att stödja flexibelt lärande och kan bland annat användas vid mer begränsade studier.

I samband med studiestödsreformen den 1 juli 2001 förändrades också korttidsstudiestödet. Korttidsstödet fick en något annorlunda utformning och hantering. Bidragsbeloppen förstärktes och blev skattefria. Syftet med ett särskilt bidrag vid studier under kortare tid är, precis som tidigare, att rekrytera personer med kort tidigare utbildning. Enligt förordningen om bidrag vid korttidsstudier kan stöd i form av korttidsbidrag och internatbidrag lämnas för studier i mindre omfattning på grundskole-

och gymnasienivå eller för studier om eget eller närståendes funktionshinder. Även vuxenutbildning för utvecklingsstörda, särvux, är en sådan utbildning under kortare tid för vilken bidrag kan lämnas. Den nya hanteringen innebär bland annat att Statens institut för särskilt utbildningsstöd, SISUS, och två organisationer, Landsorganisationen i Sverige, LO, och Tjänstemännens Centralorganisation, TCO, ansvarar för fördelningen av bidrag till studerande.

Det är viktigt att behovet av internatbidrag bland studerande med funktionshinder beaktas. Därför har även studerande som får folkpension i form av helt sjukbidrag eller hel förtidspension möjlighet att få internatbidrag i samband med korttidsstudier.

Bidrag vid studier i mindre omfattning i form av korttidsbidrag eller internatbidrag får lämnas längst till och med det kalenderår då den studerande fyller 64 år. Den övre åldersgränsen överensstämmer med vad som gällt sedan länge beträffande korttidsstudiestöd. Jag är glad över att vi har en så generös övre åldersgräns inom ramen för bidrag vid korttidsstudier. Men att utsträcka tiden med internatbidrag ytterligare är inte aktuellt. De olika trygghetssystemen måste samverka, och deltagare över 65 år med funktionshinder har möjlighet att få adekvat hjälp och stöd på annat sätt än inom ramen för utbildningsväsendets studiestödssystem.

Den nya ordningen med korttidsstudiestöd har bara funnits i ett och ett halvt år. Men redan på denna korta tid kan vi se goda effekter av att rekryteringen till kortare utbildningar och hanteringen av stödet sker nära den enskilde. Detta har medfört att antalet studerande har ökat och att efterfrågan på kortare vuxenutbildning fortfarande är stor. Alla som velat delta i en kort utbildning under 2002 har därför tyvärr inte kunnat erbjudas plats. Under föregående budgetår disponerade LO, TCO och SISUS tillsammans drygt 40 miljoner kronor för bidrag vid korttidsstudier. LO lyckades snabbt med uppgiften att stimulera och rekrytera till kompetenshöjande studier. Glädjande nog har det varit möjligt att, i ett ansträngt budgetläge, avsätta ytterligare 15 miljoner kronor just för detta ändamål under 2002. För 2003 kommer ånyo knappt 40 miljoner kronor att avsättas för LO, TCO och SISUS. Det innebär bland annat att personer som fick avslag på sin ansökan om bidrag under föregående år får en ny chans att söka korttids- och internatbidrag för att genomgå den tänkta kursen eller utbildningen.

Medelstilldelningen för bidrag vid korttidsstudier är alltså begränsad. Tilldelningen fördelas till de berörda organisationerna och myndigheten var för sig. SISUS har således under föregående år haft ca 8 miljoner till sitt förfogande till bidrag för såväl studier i mindre omfattning om funktionshinder som för studier i särvux. För innevarande år är resurstilldelningen i princip densamma. Myndigheten har alltså frihet att disponera anslagna resurser för bidrag både till deltagare i kurser om funktionshinder och till studerande i särvux.

Ambitionen är, precis som Sonja Fransson framhåller, att särvux ska utvecklas och kvaliteten stärkas. En parlamentarisk kommitté har sedan slutet av 2001 haft i uppdrag att göra en översyn av särskolan och särvux, Översyn av utbildningen för barn, ungdomar och vuxna med utvecklingsstörning (dir. 2001:100). Kommitténs arbete ska vara avslutat under hösten 2004.

Sedan budgetåret 2002 avsätts särskilda resurser för att förstärka utvecklingen av särvoxverksamheten i kommunerna. 7,5 miljoner kronor avsätts årligen i syfte att höja utbildningens kvalitet genom att öka undervisningsgruppens storlek, som i dag är i genomsnitt två deltagare, för att på så sätt kunna bland annat öka undervisningstiden och antalet platser samt utveckla det pedagogiska innehållet i utbildningen. Vilka resurser som i praktiken totalt avsätts till särvox är ett kommunalt beslut. Studerandegruppen har möjlighet att få ekonomiskt stöd under studietiden från skilda trygghetssystem. Det innebär att deltagare kan studera med till exempel sjukersättning, aktivitetsersättning, bidrag vid korttidsstudier eller lön från eget arbete. Korttidsstödet har dock en marginell betydelse för dessa studerande.

Sammantaget anser jag alltså att regeringen på skilda sätt har bidragit till att stärka funktionshindrade människors möjlighet till korttidsstudier, och vi inväntar nu den pågående översynen av särvox.

Anf. 37 SONJA FRANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Det gläder mig att ministern liksom jag tycker att möjligheten att få studera med korttidsstudiestöd är en viktig fråga. Jag anser att det i grunden är en demokrati-fråga. Med korttidsstudiestöd får människor som har låg utbildning möjlighet att förkovra sig och möjlighet till nya kunskaper. Det innebär också samtal och diskussioner med medstuderande. Det kan handla om mer kunskap om närliggande saker som berör den enskilde själv, som till exempel kunskap om sitt eget funktionshinder, men det kan också gälla kunskap som man behöver för att kunna delta i det demokratiska samtalet. Det kan vidare vara inkörsporten till vidare studier.

Ministern nämner att rekryteringsbidraget ska komplettera korttidsstudiestödet. Låt mig först säga att jag tycker att rekryteringsbidraget i stort sett är mycket bra. Men tyvärr kan man inte använda sig av rekryteringsbidraget om man till exempel är lika gammal som jag. Åldersgränsen är 50 år, och de flesta som söker korttidsstudiebidrag är mellan 40 och 65 år.

Det är också fråga om en form av sammanhållande studier i minst tre veckor. För många av dem som söker korttidsstudiestöd handlar det om några dagars studier i taget. Alltså kommer korttidsstudiestödet att behövas i minst lika stor utsträckning i framtiden som fallet är i dag.

Det är också riktigt, som ministern säger, att korttidsstudiestödet förändras och reformeras till den enskildes bästa med bland annat högre ersättning. Det är jättebra, men problemet är att det inte blir mer pengar att dela ut. Det blir i stället mindre pengar, numera knappt 8 miljoner kronor. Det innebär att färre får del av de pengar som delas ut, vilket medför en skarp konkurrens och en hård prioritering. Det innebär också att målet för studiestödsverksamheten, som är att fler ska kunna studera utan att begränsas av sina ekonomiska resurser, inte går att uppfylla.

Detta måste ministern ha uppmärksammat eftersom ministern sköt till 15 miljoner extra i slutet av förra året. Det var bra för några, men de flesta som redan fått nej eller fått veta via telefon att alla pengar var in-tecknade, så att det inte ens var lönt att söka, fick tyvärr ingen glädje av dessa pengar.

Min fråga är därför: Kommer det att finnas extra pengar också i slutet av detta år, om det visar sig att det saknas medel? Och i så fall, går det att förbereda sökande om att det går att starta utbildning i avvaktan på att det kommer mera pengar sedan?

Jag måste tyvärr säga att SISUS inte har samma möjligheter som de fackliga organisationerna att förskotta medel om det kommer mer pengar i slutet av året. Jag tycker dock inte att det här är ett bra sätt. Det vore bättre med en långsiktig uppräknings efter behov, vilket skulle ge en bra planering både för den enskilde sökanden och för myndigheten. Jag vill därför ha svar på min fråga.

Angående äldres möjligheter att få internatbidrag hänvisar ministern till att rådande ordning har gällt länge och till att andra samhällssystem bör samverka om att ta över ansvaret. Ja, tyvärr samverkar dessa system, men i negativ riktning för den enskilde.

När man som funktionshindrad går i pension, oftast med en låg pension, upphör i stort sett alla andra stödsystem, som till exempel handikappersättning och vissa hjälpmedel. Men kunskap om exempelvis sitt funktionshinder behöver man ju också efter 65 års ålder, inte minst med tanke på att vissa funktionshinder ökar kraftigt med stigande ålder, som till exempel syn- och hörselskador.

Vi talar om att inte diskriminera äldre, och kanske ska vi se över alla de olika stöd som tar slut vid 65 års ålder om vi vill ha aktiva pensionärer också i framtiden.

Anf. 38 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag och Sonja Fransson har ju precis likartad uppfattning om själva frågan: hur viktigt det är med korttidsstudiestöd och korttidsstudier som sådana och vad de kan betyda för enskilda människor.

Det är väldigt roligt, tycker jag, att se att denna reform har varit en framgång. Den var ju väldigt ifrågasatt när vi genomförde den: att föra ut arbetet med korttidsstudiestöden till SISUS men också till LO och TCO, de som i det här fallet är närmast de människor som funderar över om de ska ta vara på en sådan här möjlighet eller inte. I och med att besluten nu ligger närmare de enskilda personerna har vi kommit ifrån att detta studiestöd tidigare i praktiken inte användes i så stor utsträckning. Det blev alltid pengar över när året var slut. Nu har det blivit ett studiestöd som är efterfrågat mer än vad det för tillfället finns resurser till. Och det är bra, för att det här är ett sätt att studera som passar många människor och som kan vara det där steget in till vidare studier. Det här är ett slags oersättlig väg in till studierna.

Däremot hamnar vi naturligtvis alltid i frågan om budget och om vi kan satsa mer eller inte. Vi har ju en period bakom oss då vi har satsat mycket stora resurser på utbildning generellt sett. Vi får nu signaler om att den resurs som tidigare har räckt gott och väl för den här typen av studier nu verkar vara översökt. Det är en positiv signal, och det får naturligtvis tas in i budgetarbetet. Men det finns ingenting i dag som kan ge mig möjlighet att lova några ytterligare resurser.

Däremot är det viktigt att se kopplingen till det nya rekryteringsbidraget eftersom det kan vara ett komplement. Det gäller inte dem som är över 50. Det är riktigt att det bidraget är begränsat till dem som är under 50, och det av ett gott skäl. Rekryteringsbidragets huvudsyfte är att re-

krytera till vidare studier, och studiemedelssystemet i övrigt är begränsat till 50 år. Därför skulle rekryteringsbidraget få en väldigt konstig funktion om det också gällde efter 50 års ålder: Det finns ju inget studiestödssystem som tar vid efter det. Också där finns det naturligtvis en angelägen diskussion att föra: Har vi resurser så att vi skulle kunna höja den åldersgränsen? Det vore positivt. Det kostar ganska stora pengar, och därför är också det i grunden en budgetfråga som får prövas mot andra typer av reformer.

När vi tittar på åtgången av korttidsstudiestöd använder ju SISUS i stort sett pengarna, men det verkar inte ha varit ett tryck på att använda mer resurser än vad man hade tillgång till under förra året. De signalerna har inte kommit till Utbildningsdepartementet. Vi har heller inte någon signal om att det ser ut att bli så i år. Därför finns det inte nu några planer på att fatta beslut om att öka resurserna såsom vi gjorde förra året. Det får vi återkomma till om vi hamnar i det läge som vi var i under förra året.

Det här är ett bra studiestöd, äntligen väl fungerande på så sätt att det också finns ett starkt intresse för att använda detta studiestöd. Vi följer den utvecklingen väldigt noga men har just nu inga resurser för att utöka ramarna.

Anf. 39 SONJA FRANSSON (s):

Herr talman! Jag delar ministerns uppfattning att det har blivit väldigt bra med den nya reformen i form av att man har fört ut detta. Vi märker ju på SISUS väldigt tydligt att SISUS är känt bland handikapporganisationerna. Man har lätt att komma till, det går lätt att söka och det finns en dialog. Det är likadant när det gäller de fackliga organisationerna, efter vad min erfarenhet säger mig. Det är alldeles utmärkt.

Däremot delar jag inte uppfattningen om att det inte har varit översökt, för det har det varit. Vi vet att SISUS har fått säga nej till flera sökande, framför allt när det gäller delen med reseersättning och dagsättning. Dessutom har man ringt och sagt att hela året är in-tecknat. Då finns det ingen möjlighet och då söker folk inte ens utan försöker andra vägar om det går. Det är klart att det ger negativa signaler, och det tycker jag är tråkigt eftersom det är så positivt i sig med korttidsstudiestödet just av den anledningen: av demokratiska skäl och möjligheten att gå vidare till studier, särskilt som vi vet att så många med funktionshinder har låg utbildningsnivå. Det här kan vara kicken att gå vidare.

Jag är väl medveten om att det har satsats oerhört mycket, inte minst på universitetsstudier och annat med väldigt många platser. Men nu har vi satsat där, på högre utbildning. Vi kanske för framtiden ska prioritera de här grupperna nu för att få mer resurser. Egentligen handlar det ju inte om speciellt mycket, om man nu talar om hela utbildningssektorn – då är det ju inte speciellt mycket pengar – men det är så oerhört viktigt för många enskilda personer som vill ha möjligheten att studera.

När det gäller just SISUS delar är det många som känner att det är viktigt att lära känna sitt eget funktionshinder, att få mer insikt och kunskap och också kanske att gå med i föreningsverksamhet om sitt eget funktionshinder och på det sättet också få mer kunskap.

Det här är ju en väldigt viktig del när det gäller omvårdnad och sjukvårdens resurser. Det man kan lära själv gör att man blir starkare i sig

själv. Man får större trygghet och vet hur man kan hantera sin livssituation, jämfört med att man kanske ständigt besöker sjukvården i stället. Jag menar att det här i mångt och mycket handlar om detta: Att öka kunskapen gör att vi får både personliga och ekonomiska besparingar i andra ändan i stället.

Jag skulle önska att man kunde återkomma, men tidigare, med de 15 extra miljonerna – vilket i och för sig var väldigt positivt – så att vi vet om det så att vi kan ge positiva signaler. I så fall kommer ännu fler att också söka de här bidragen. Det är vad jag hoppas på.

Anf. 40 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Jag har egentligen precis samma ståndpunkt, men med ansvar för att budgetarna ska gå ihop också på utbildningsområdet kan jag naturligtvis inte ge några löften i dag. De inriktningar som det här studiestödet har – att lära känna sitt eget funktionshinder, att stimulera till och förbereda för fortsatta studier – är oerhört angelägna. Det är på det viset också ett angenämt problem vi har hamnat i. Det här har gått från att vara ett stöd som var dåligt eftersökt till att bli ett attraktivt stöd. Det var precis det vi ville nå, och det ska naturligtvis vara med i våra fortsatta diskussioner också när det gäller prioriteringar.

Anf. 41 SONJA FRANSSON (s):

Herr talman! Jag tackar för att det ska vara med i prioriteringarna. Jag kommer att hålla ministern i örat när det gäller dessa frågor!

Jag skulle vilja säga några saker ytterligare om särvox. Här hänvisar ministern till att det pågår en utredning, och jag tycker att det är jättebra att det gör det. Där måste vi verkligen höja ambitionen, och det har nu gjorts genom den här utredningen. Stöden till särvox spretar oerhört. Dels har vi korttidsstudiestödet, dels ger SISUS timersättning om man går i kommunen och så vidare. Det finns inget samlat grepp. Här tror jag att just korttidsstudiestödet, där man kan samla fler grupper från flera olika kommuner på till exempel en folkhögskola och ha utbildning, underlättar många gånger jämfört med att var och en finns i sin kommun. Det gäller speciellt mindre kommuner. De stora kommunerna kan säkert klara undervisningen. Här menar jag att det också skapas en gemenskap, och det kan skapas grupper. Här skulle vi kunna göra oerhört mycket mera, och det behöver göras mycket mera. Jag ser fram emot den utredningen och att man tar ett helhetsgrepp när det gäller finansieringen så att möjligheterna för särvoxstuderande ökar.

Jag vill inte heller riktigt släppa det här med personer över 65 år. Det låter rimligt: Är man över 65 år ska man inte ha möjlighet till studier – man går i pension och så. Men här gäller det att öka kunskapen om sitt eget funktionshinder, och det är dessutom så att vi får fler funktionshinder samtidigt som väldigt många som har ett funktionshinder har låg pension. Vi vet också att det samtidigt är andra stöd som försvinner vid 65 års ålder. Då tycker jag att det är oerhört angeläget att ändå titta på den frågan framöver och se om det finns möjligheter. Då har man sin pension, men det handlar ju om att få ett bidrag för finansieringen på skolan och utbildningsplatsen.

Anf. 42 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Herr talman! Det är angeläget att se över hela frågan om sårbarhet, det håller jag med om. Vi kommer tillbaka till frågan om åldersgränser. Det är svårt att hitta en princip som säger att det alltid är fel att höja en åldersgräns. Det skulle naturligtvis vara positivt att kunna göra det. Men då hamnar vi verkligen i en prövning av resurser, och jag tror att detta kommer lite längre ned på listan.

Det finns möjligheter att studera via de ersättningssystem man lever på som pensionär. Jag tror att det kommer att öka i omfattning i framtiden. Som jag ser det är det svårt att motivera att man satsar resurser just där i form av ökat studiestöd. Att i stället hålla öppet för att man faktiskt kan delta i utbildningarna utan avgift är ett sätt att stimulera också denna grupp att studera vidare.

Överläggningen var härmed avslutad.

15 § Svar på interpellation 2002/03:65 om statliga stödpengar till företagsflytt

Anf. 43 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Yvonne Ångström har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att förhindra att en glesbygdskommun utarmas genom att företag flyttar verksamhet därifrån med hjälp av statliga stöd.

Bakgrunden till frågan är att tjänsteföretaget Spray AB:s verksamhet i Dorotea har övertagits av Proffcom AB, som enligt interpellanten har för avsikt att flytta verksamheten till Sollefteå i början av 2004. Proffcom AB har preliminärt beviljats sysselsättningsbidrag för 300 årsarbetskrafter i Sollefteå i samband med försvarsomställningsarbetet.

Låt mig först säga att jag känner starkt med alla som hotas av eller drabbas av arbetslöshet. Det är självfallet oerhört jobbigt för alla som berörs och deras familjer, särskilt i orter som Dorotea, Sollefteå och flera andra, som har bekymmer med både befolkningsminskning och en ensidig arbetsmarknad.

Naturligtvis är det inte meningen att statligt stöd ska ges för att flytta verksamheter mellan orter som båda är mycket utsatta. Det ska inte heller vara möjligt att få bidrag för samma verksamhet två gånger.

Frågan om Proffcom AB ska få sysselsättningsbidrag för verksamhet som flyttas från Dorotea till Sollefteå ska slutligt prövas av Verket för näringslivsutveckling. Jag kan inte föregripa myndighetens beslut i det eller i andra stödärenden.

Jag vill samtidigt berätta att sysselsättningsbidragets effekter för närvarande utvärderas. Utvärderingen ska vara klar våren 2003 och kommer förhoppningsvis att visa om vi behöver vidta några förändringar i stödformen. Regler som kan utnyttjas på ett icke önskvärt sätt ska naturligtvis ändras.

Anf. 44 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! I mitt arbete som stenograf lärde jag mig att det är bra att fatta sig kort. Jag ska göra mitt till för att vi ska bli klara.

Jag vill tacka statsrådet Ulrica Messing för svaret på min interpellation om statliga pengar till företagsflytt. Däremot är jag inte helt nöjd med svaret.

För det första säger statsrådet i svaret att Proffcom AB ”enligt interpellanten” ska flytta verksamhet från Dorotea till Sollefteå. Det är ingen uppgift som jag har tagit ur luften, utan jag har fått information både från kommunalrådet i Dorotea och i medierna om vad som är på gång.

För det andra talar Ulrica Messing i allmänt välvilliga ordalag om att hon ”känner starkt med alla som hotas av arbetslöshet”. Ja, det gör vi väl alla. Men min interpellation gäller primärt vilka åtgärder statsrådet ämnar vidta för att förhindra att en glesbygdskommun utarmas med hjälp av statliga stödpengar.

Statsrådet anför att Nutek ska pröva frågan huruvida Proffcom ska få sysselsättningsbidrag för att flytta verksamhet från Dorotea till Sollefteå och att hon inte kan föregripa myndighetens beslut.

Det har jag i och för sig full förståelse för, eftersom vi inte vill ha ministerstyre. Men hela frågeställningen ger mig anledning att framhålla hur oerhört snett, enligt vår mening, de allra flesta statliga stöd slår, framför allt de selektiva stöden som ska beslutas av någon myndighet. Jag och Folkpartiet har otaliga gånger – inte minst i samband med arbetet i den regionalpolitiska utredningen – understrukit att stödpengar för det allra mesta är av ondo. Generella stöd, till exempel transportstöd som utjämnar orättvisa avstånd, är bra, men de flesta stöd som är föremål för tämligen godtycklig bedömning slår nästan alltid fel.

Skälet till att Proffcom i detta fall troligen ska få stora statliga stöd är ju, som statsrådet framhållit, att Björn Rosengren för några år sedan utlovade mycket stora summor till Sollefteå som kompensation för nedläggningen av regementet. Men sådana stöd kan ju inte rimligen användas för att flytta arbetstillfällena från en svag ort till en annan!

Jag hoppas innerligt att beslutet från Nutek blir ett nej till stöd, så att arbetstillfällena får finnas kvar i Dorotea, en av Sveriges allra minsta kommuner med ca 3 000 invånare. Men om Nuteks beslut skulle bli ett ja till Proffcom, hur kommer statsrådet då att agera? I svaret sägs ju, som jag nämnt, att statsrådet inte kan föregripa myndighetens beslut. Men om det blir ett ja, vad händer då?

Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Yvonne Ångström förstår att jag som statsråd inte kan lägga mig i, men hon önskar ändå att jag gör det. Nu kommer jag inte att göra det, med risk för att Yvonne Ångström då kan anmäla mig till KU för att jag har varit för tydlig.

Jag vill ändå upprepa det jag sade i svaret på interpellationen: I dag har vi regler för hur vi ska betala ut stöd. Sysselsättningsbidrag och andra former av stöd har riksdagen ofta ställt sig bakom. När ett företag söker pengar för en verksamhet, för att man ska starta någonting nytt eller utvidga en befintlig verksamhet, är det våra myndigheter och verk som prövar ansökan mot de regler som har satts upp. Sedan betalas pengarna ut i efterskott, när företagen har bevisat att de har levt upp till det de sade och det de ansökte om pengar för. Det är myndigheten som utvärderar och prövar också det.

Nu gör ITPS en översyn av sysselsättningsbidraget åt regeringen. De gör det därför att vi med allvar ser på de signaler vi har mött, till exempel i det fall som Yvonne Ångström nu har interPELLERAT mig om. Det handlar om möjligheten för ett företag att flytta arbetstillfällena från en utsatt ort till en annan eller risken för att ett företag i vissa fall kanske skulle kunna få stöd två gånger för sin verksamhet. Det är inte acceptabelt. Det är mitt sätt att styra politiken och vara en garant för att pengarna används på ett sådant sätt att vi som skattebetalare upplever att de verkligen utjämna skillnader. Det är så vi agerar just nu.

Jag instämmer inte i bilden att stöd alltid skulle vara svåra, även om de inte är nationella. Ibland är det oerhört viktigt att den nationella politiken orkar och kan ta regionala effekter. Jag har flera gånger tidigare här i kammaren blivit interPELLERAD om det stora behov som finns av att vi ska ta ett ännu större ansvar för kollektivtrafiken i en del inlandskommuner. Det är inget nationellt stöd och inte heller ett nationellt problem. Men det finns ändå en stor förhoppning om att regeringen ska ta ett utökad ansvar för en kommunal fråga.

Vi har redan här i riksdagen beslutat att staten ska ta ett större ansvar för de kommunala flygplatserna i Norrlands inland just därför att de kostar väldigt mycket pengar. Den typen av stöd har en oerhörd effekt när det handlar om att utjämna skillnader. Det svåraste som många kommuner står inför i dag är att satsa på utvecklingsfrågor samtidigt som man ska anpassa kommunens kostym till en befolkningsutveckling som oftast är negativ. Där kan vi inte hjälpa enskilda kommunalråd. Man måste naturligtvis alltid se till att den service som medborgarna i en kommun ska ha är anpassad efter de människor som bor där. Men det är en smärtsam process.

Genom de stöd som vi har beslutat om kan vi utjämna en del skillnader. Men de ska alltid prövas enligt tydliga regler. När det gäller sysselsättningsbidraget är min uppfattning att det finns luckor där reglerna inte är tillräckligt tydliga. Det finns en risk för att de används på ett sådant sätt som jag inte tror har någon förankring, vare sig i riksdagen eller bland folk i allmänhet. Det är därför vi har gjort den här översynen.

Anf. 46 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Vi delar uppenbarligen uppfattningen att sysselsättningsbidraget relativt ofta slår lite fel. I den regionalpolitiska utredningens arbete fick vi en hel del utvärderingar som visade att bidraget fungerar ganska bra så länge det ges ut, men dessvärre blir det ingenting kvar efteråt. Det är verkligen bra att ITPS nu gör utvärderingen, och eftersom jag vet vilka som arbetar där litar jag på att det kommer att bli ett bra arbete. Sedan vet väl ingen av oss vilket resultatet kommer att bli.

När det gäller det enskilda fallet har jag självklart förståelse för att Ulrica Messing inte kan blanda sig i det. Men om det nu skulle bli så att det blir ett stöd till Proffcom för att flytta arbetstillfällena från Dorotea vore det intressant att veta det. Dorotea har alltså inte fått några statliga stöd förut, utan man har gjort alla investeringar själva, och 12 miljoner i investeringar för kommunala lokaler är ganska mycket för en så liten kommun. Det här är alltså ett väldigt besvärligt ärende. Jag kan förstå att det ibland kan gå snett, men jag hoppas verkligen att det går att lösa.

När det sedan gäller den andra typen av stöd som Ulrica Messing var inne på, nämligen stöd till exempel till kommunala flygplatser och annat, tror jag att vi är helt överens. Men den typen av stöd utgör enligt min uppfattning inte riktigt samma risk för snedvridande effekter som det blir när man ger företagsstöd. Det är så att säga svårare att hitta rätt när det gäller företagen.

Beträffande flygplatserna har det hänt mycket, men det ska vi inte gå in på här. Det har jag ställt frågor om i andra sammanhang. Det fungerar i dagsläget inte särskilt bra.

En typ av stöd som jag gärna skulle vilja ha till stånd – det kanske jag kan få nämna här – är ett persontransportstöd. Jag vet att det är väldigt svårt att utforma, men om man kan flytta gods med hjälp av stöd borde man kunna flytta hjärnor också, om man får använda ett sådant uttryck. Många företag har sitt kapital just i de anställdas kunskaper, och dessa anställda måste ofta resa väldigt mycket.

I dagsläget är det fruktansvärt dyrt att resa med flyg. Det kostar lika mycket tur och retur Lycksele–Stockholm som Stockholm–New York. Detta vet statsrådet mycket väl, eftersom hon också bor åtminstone en bit upp i Norrland.

Med detta vill jag tacka så mycket för svaret. Jag hoppas att vi kommer fram till bättre regler och att utvärderingarna ger sådana resultat att vi vet hur vi ska hantera den här typen av frågor.

Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill bara mycket kort säga beträffande Yvonne Ångströms fråga vad jag kan göra om Nutek kommer fram till att man ska utbetala stödet att jag måste få fundera på det eftersom det i dag inte är möjligt att överklaga sysselsättningsbidrag. Kanske är det också sådant som vi ska be ITPS titta på i den översyn de gör. Det har vi inte gjort hittills, men jag tar med mig frågan och vill sova på saken.

Anf. 48 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp):

Herr talman! Jag tackar Ulrica Messing för det kompletterande beskedet. Sedan får vi se vad sömnen ger för resultat. Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.23 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

Anf. 49 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Margareta Andersson har frågat mig om vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att stoppa den skogsskövling som pågår i de områden som omfattas av jordförvärvslagen.

Bakgrunden är att det vid ett flertal tillfällen har hänt att personer köpt skogsmark, snabbt avverkat stora arealer och därefter sålt marken vidare utan att ha vidtagit de lagstadgade åtgärder som finns för att säkerställa skogens återväxt efter avverkningen. Tillvägagångssättet har varierat något mellan de olika konkreta fallen, men personerna har hållit sig inom befintligt regelverk, det vill säga allt har skett i enlighet med gällande lagar och förordningar. I de fall köparen inte har insett konsekvenserna av köpet och inte har haft ekonomiska möjligheter att bekosta de återväxtåtgärder som skogsvårdslagen kräver har skogsvårdsorganisationen möjlighet att betala för sådana åtgärder med statliga medel.

Margareta Andersson redogör för en situation där köparen inte har fått förvärvstillstånd för inköpt fastighet enligt jordförvärvslagen. Enligt min mening är detta dock inte den underliggande orsaken till problemen, eftersom regler om hur och när avverkning får ske behandlas i skogsvårdslagen. Enligt den utredning som gjorts om jordförvärvslagen (SOU 2001:38), och som har remissbehandlats och nu bereds inom Regeringskansliet, bör dessa frågor snarare lösas genom ändringar i skogsvårdslagen.

Jag vill först säga att det inte är någon stor omfattning på detta problem. Det gäller ett fåtal fall, men det är självfallet ett beteende som bör och ska motverkas. Jag kan heller inte uttala mig i enskilda fall.

Ett förslag som har väckts för att komma till rätta med problemet är att låta den säkerhet för återväxtåtgärder som Skogsvårdsstyrelsen enligt skogsvårdslagen har rätt att kräva inför stora avverkningar ska knytas till fastigheten. Som regelverket är utformat återgår ställd säkerhet till säkerhetsställaren, det vill säga säljaren som avverkat på fastigheten, om fastigheten säljs. Om säkerheten i stället kunde knytas till fastigheten skulle den nya ägaren kunna nyttja den för att bekosta återväxtåtgärderna, och den som avverkar skulle i sådana fall även vid en försäljning få stå för dessa kostnader.

Regeringen har nyligen låtit utreda frågan om att knyta säkerheten till fastigheten, och utredningen har remissbehandlats. Utredaren har dock kommit fram till att det inte i egentlig mening är möjligt att knyta säkerheten till fastigheten. I stället föreslås att säljaren åläggs att ligga kvar med ett betalningsansvar för återväxtåtgärder, och att frågan därmed måste lösas i en förhandling mellan säljaren och köparen vid en försäljning. Utredarens förslag har dock andra konsekvenser, bland annat skattemässiga, och måste därför bearbetas vidare innan det blir möjligt att lägga fram ett konkret förslag om åtgärder. Frågan bereds därför vidare inom Regeringskansliet, och det är min förhoppning att ett förslag ska kunna läggas fram under 2003.

Anf. 50 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag vill hälsa förste vice talmannen välkommen i det nya uppdraget. Det är lite spännande att se en ny person här. Jag får också tacka statsrådet Ulrica Messing för svaret på min interpellation.

Om kravet på förvärvstillstånd för den här typen av mark ska ha någon mening måste lagstiftningen skärpas. Annars är det bättre att ta bort den. Det är egentligen ganska enkelt att skärpa lagstiftningen. Vad som behöver göras är att införa ett krav att man ska ha förvärvstillstånd innan man får börja bruka marken. Det borde inte vara helt omöjligt.

Som det ser ut i dag upplever jag det som en stor rovdrift på skogen. Man avverkar så mycket som bara är möjligt av det bestånd som finns. Säljer man det sedan i ett par olika affärer kan man ta bort i stort sett varje pinne, om jag använder det slanguttryck som finns. Det är inte heller bra att man sedan tvingas gå in med statliga medel för att reparera skadan.

Skogsskövlingen har i det här fallet en regionalpolitisk dimension. När lagstiftningen infördes var det för att garantera grannar eller andra boende i bygden som behöver marken, tillgång till den, för att säkra sin utkomst och ha möjlighet att bo kvar på orten. Men ofta har de ekonomiskt ingen chans när utbor med stort kapital blir intresserade av en fastighet. Det var ändå ett av skälen till att jordförvärvslagen infördes.

Att skärpa skogsvårdslagen är, som statsrådet Messing säger här, ett steg i rätt riktning. Det kan innebära att markpriserna går ned och att det inte blir samma intresse för den rovdrift som i dag förekommer. Men jag tror inte att man kan komma ifrån missbruket helt och hållet.

Det finns ett annat problem när man gör så här stora avverkningar, och det är att det ofta är svårt med återbeskogningen. Får man alltför stora avverkningsytor hamnar man i en situation där det är svårt att få träden att ta sig på nytt. Det blir kalla zoner där de unga plantorna fryser, och det blir också svårt att få en bra blandning av äldre och yngre bestånd. Man får alltså stora monokulturer.

Detta är problem som jag ser och som kanske behöver åtgärdas i fler sammanhang. Kanske även skogsvårdslagen behöver skärpas så att man också tar hänsyn till hur stora avverkningsytorna är och hur de ligger i förhållande till köldhål och annat för att man ska få en återbeskogning som fungerar bra i dessa områden.

Anf. 51 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Jag hälsar förste vice talmannen välkommen till kammaren i den nya rollen. Det är glädjande att se dig.

Undertonen i interpellationen handlar lite grann om jordförvärvslagens användning och tillämpning etcetera. Vi som är tillräckligt gamla minns jordförvärvslagens användning för jordbruksfastigheter över hela landet på 60-talet. Man kom så småningom fram till att det inte var det bästa att använda jordförvärvslagen, och därför togs det bort. Nu finns den kvar i vissa avseenden. Vi noterar än en gång att jordförvärvslagen är för trubbig och att den inte fungerar.

Det är väsentligt mycket mer komplicerat än så. I varje transaktion finns en säljare och en köpare. Inför man lagar och regler som ska styra marknaden får vi alltid snedfördelningar, och enskilda kommer att få sitta emellan. Dessutom är vi inne och tafsar på äganderätten, som också är viktig att slå vakt om.

Regler kan kringgås, och det görs i vissa lägen. Jag hade förmånen att vara i Norrland i förra veckan. Jag träffade människor i Norrbotten, och där säger de att det inte är något stort problem. De upplever inte att problemet är av den arten att det påverkar deras möjligheter i någon större utsträckning. Men där det förekommer kan det naturligtvis enskilt på vissa ställen vara försvårande.

Jag tror att det är klokt att avvakta den utredning som tydligen är på gång. Då har man förhoppningsvis, som vi ser det från moderat utgångspunkt, andra medel än jordförvärvslagen som instrument för att åstadkomma den förbättring som kan behövas. Vi har en skogsvårdslag av just det skälet att det är lätt att företagsekonomiskt bevisa att det inte är lönsamt att plantera skog. Det är alldeles för lång omloppstid.

Låt oss avvakta och se vad som kommer. Jag vill bara uppmana att inte använda jordförvärvslagen genom att göra den ännu strängare. Vi tror inte att det är en framkomlig väg.

Anf. 52 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag vill också hälsa den nya talmannen välkommen till kammaren.

Jag vill understryka det som kom fram här på slutet. Det är oerhört viktigt att de förändringar vi gör sker utifrån det perspektivet att det faktiskt är ett relativt begränsat problem. Vi ska inte göra förändringar i skogsvårdslagen eller jordförvärvslagen som försvårar för alla de fastighetsägare som sköter sig, och det gör de flesta.

Sedan är det naturligtvis så att det är ett bekymmer vid varje enskilt tillfälle när någon missbrukar de här möjligheterna, köper en fastighet, avverkar den och inte tar sitt ansvar för återväxten. Men det är inget stort allmänt bekymmer i det stora hela.

Nu gör vi en översyn av jordförvärvslagen som ligger på Jordbruksdepartementet. Samtidigt arbetar vi också i Näringsdepartementet med den översyn av skogspolitiken som Skogsstyrelsen har gjort åt oss för att se över hur vi kan fortsätta att ha den här balansen mellan miljömålet och produktionsmålet som jämställda och likvärdiga. En viktig del för att lyckas med detta handlar om att också bli bättre när det gäller återväxten så att skogen kan producera så mycket som möjligt.

Därför är det naturliga att börja titta på skogsvårdslagen, men det gäller att vara lite försiktig eftersom majoriteten av dem som i dag äger fastigheter och driver dem sköter det väldigt bra. Det gäller att inte åstadkomma effekter som påverkar marknaden negativt eller som försvårar deras arbete, utan man måste försöka täppa till de andra sakerna.

Sedan är det viktigt att säga att stora avverkningar kan förhindras redan i dag med gällande lagstiftning.

Ett sätt kan, precis som Margareta Andersson var inne på, vara att ställa krav på att man ska ha ett förvärvstillstånd innan man får avverka skogen. Jag är beredd att fundera på om det skulle kunna vara ett sätt.

Sedan tror jag att det är viktigt att i den här diskussionen komma ihåg att den rörlighet som vi ser när det gäller jordbruksfastigheter och skogsfastigheter är oerhört positiv i sig. Vi vill ju på olika sätt med politiken i övrigt stimulera att människor flyttar från mindre orter till större och från större orter till mindre. Därför vill jag vara tydlig och säga att jag inte vill bidra till en debatt där vi försöker försvåra möjligheterna för människor att förvärva skogsfastigheter. Jag tror att det är oerhört viktigt, både för näringen i sig och för mindre orters och bygders livskraft, att det ibland kommer in nya människor, nya entreprenörer, nya företagare, nya lärare eller vad det än kan vara. Ju mer vi kan öka den rörligheten, desto bättre tror jag att det är för näringen och för den regionalpolitiska utvecklingen.

Anf. 53 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tycker att både statsrådet Messing och Bengt-Anders Johansson trycker på ett par saker som är väldigt viktiga. Det gäller samspelet mellan säljare och köpare och att man ska bevara äganderätten så långt som det bara är möjligt. Det är väldigt viktigt.

Sedan finns det en faktor till här i de exempel som jag har sett, och det är att rennäringen faktiskt berörs i ganska stor utsträckning. Renbetesmarkerna förstörs totalt när man kalavverkar stora områden. Ett problem som alltså bör tas med här är att det kanske finns fler intressenter i ett område än det rena skogsbruket. Det kan vara det rörliga friluftslivet, och det finns andra saker som också behöver tas i beaktande i ett sådant här sammanhang.

Jag kan hålla med om att det är ett begränsat problem, men om jordförvärvslagen ska vara det den var tänkt att vara, nämligen ett regionalpolitiskt instrument, behöver den skärpas så att den får den här effekten, annars är den bara ett stort slag i luften. Då vore det bättre att ta bort den helt och hållet.

Jag upplever att de här skogsägarna varken följer miljömål eller produktionsmål. De tycker inte att det är någonting som är viktigt. De låter bara allt ske ur ett väldigt snävt ekonomiskt tänkande. Det är bara pengar som gäller. Man ska ta ut så mycket som möjligt och strunta i hur det går. Om de får förvärvstillstånd och kan tillträda marken eller vad som händer är ointressant. De kommer aldrig någonsin att flytta till de här områdena.

Jag kan hålla med om att det är väldigt bra om det kommer nya brukare av både jord- och skogsbruksfastigheter till olika bygder. Det hälsar vi som redan bor i de här bygderna med stor glädje. Det är mycket viktigt att det sker. Det är många gånger en alldeles för liten rörlighet. En ung lantbrukare, oavsett om han är jord- eller skogsbrukare, har väldigt små möjligheter att skaffa sig en ny fastighet om han inte har någon i släkten som behagar dra sig tillbaka vid ett lämpligt tillfälle. Rörligheten kan vara bra, och den kan fungera. Det har ingen betydelse var folk kommer ifrån bara de bosätter sig och driver verksamheten på ett positivt sätt i bygden. Men att bara ta ut det kapital som skogen representerar och sedan snabbt dra sig tillbaka utan att ersätta det man har avverkat och tagit bort anser jag vara rovdrift, och det är detta jag vänder mig så mycket emot.

Anf. 54 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Nu kommer vi måhända lite mer in på pudelns kärna, nämligen vikten av att människor finns och verkar på plats. Jag tror inte att vi, oavsett vilken jordförvärvslag vi har, kan så att säga tvinga människor att bo på landsbygden. Det handlar om helt andra mekanismer.

Jag vill vädja till statsrådet att hon, i de överväganden som hon kommer att göra i den slutliga hanteringen, tänker på de svårigheter som i dag drabbar dem som tvingas att åka väsentligt mycket längre än de som bor nära tätorterna. Jag tänker på vägar, bensinskatt, avdrag för resor till arbetet och det sociala mönstret över huvud taget. Detta är väsentligt mycket viktigare för att skapa förutsättningar för ett levande Sverige än någon lagstiftning. Jag vill bara skicka med statsrådet det.

Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag tackar för det medskicket. Visst är det många saker som spelar in om man ska kunna bo, leva och verka någonstans. Bengt-Anders Johansson har rätt i de exempel som han tar upp. Men också det som Margareta Andersson säger, det vill säga att tanken med jordförvärvslagen från början var att man skulle ha den som ett regionalt verktyg, är riktigt. Nu pågår det arbete kring den på Jordbruksdepartementet. Vi bereder naturligtvis de frågor som är av intresse för mig som ansvarig skogsminister i det avseendet.

Under tiden ska vi beakta det vi kan i vårt arbete med skogsvårdslagen och den kommande propositionen. Jag tror att det är oerhört viktigt att försöka fånga skogens roll i vårt moderna samhälle. Det gäller den gamla, traditionella, tunga rollen som skogen har som en viktig basindustri och också den roll som skogen har för oss alla för friluftsliv och rekreation. Det gäller också det vi skulle vilja bli bättre på, nämligen att vidareförädla skogen via form och design. Det var också tanken med de träprogram och de träkluster som vi nu är med och finansierar på olika sätt. Att ha det breda perspektivet på vilken nytta skogen har är också utgångspunkten i det arbete som vi gör.

Anf. 56 MARGARETA ANDERSSON (c):

Herr talman! Jag tror att vi alla tre är ganska överens om i den här debatten att en god balans mellan ägande och brukande är det avgörande viktiga. Det är viktigt att det finns människor som kan bruka skogen och utnyttja den på ett positivt sätt för andra saker än att just producera timmer av olika kvaliteter och till olika saker. Det här breda perspektivet på skogens roll och att man kan utnyttja den till så många olika saker är väldigt viktigt. Jag håller med Ulrica Messing om att det är mycket viktigt att man har ett helhetsperspektiv.

Men i det helhetsperspektivet finns ju också regionalpolitiken som en mycket viktig faktor. Om det inte finns några människor som bor i närheten tappar man bort väldigt mycket av det rörliga friluftslivet. Det finns inga som vill bedriva det. Man får inte heller någon turism där, eftersom det inte finns någon som kan sköta turistnäringen. Det måste finnas människor som är bofasta som står för en grundservice. Då måste man se till så att människor trivs, vill bo där och ta emot turister och andra som kommer. Man måste också se till att det finns en infrastruktur, ett lokalt samhällsliv och ett socialt nätverk som fungerar. Då tror jag att

vi kan få detta att fungera bra, men sådana här avarter behöver försvinna. Jag förstår att statsrådet Messing också är inne på samma idéer. Sedan får vi hoppas att det finns lösningar som kan tillgodose de flesta av de här önskemålen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

17 § Svar på interpellation 2002/03:99 om slutrapporten vad gäller omställningsavtalen

Anf. 57 Statsrådet ULRICA MESSING (s):
Herr talman! Gunilla Wahlén har frågat mig

1. om jag kommer att verka för att slutrapporten från omställningsarbetet färdigställs,
2. om jag avser att ta några initiativ så att Sollefteå får de utlovade jobben samt
3. om jag avser att ta något initiativ så att målen för omställningsarbetet på Gotland uppfylls.

I samband med de senaste större strukturomvandlingarna inom Försvarsmakten initierade regeringen ett utvecklingsprogram för de kommuner som bedömdes få särskilda omställningsproblem. Utvecklingsprogrammet omfattade bland annat omvärldsanalyser, infrastrukturåtgärder, prioritering av olika statliga finansieringsresurser, lokalisering av statliga arbetstillfällen och arbete för att skapa förutsättningar för nya privata arbetstillfällen.

För att genomföra utvecklingsprogrammet tillsattes en så kallad omställningsgrupp inom Näringsdepartementet. Gruppen verkade till och med 2001 och lämnade den 12 mars 2002 en slutrapport från sitt arbete benämnd *Tillväxt i en ny tid – Rapport om omställningsarbetet i tio kommuner åren 2000–2001*. Regeringen har också uppdragit åt Statskontoret och Institutet för tillväxtpolitiska studier att utvärdera omställningsarbetet.

Gunilla Wahlén beskriver omställningsarbetet i Sollefteå som ett misslyckande. Hon påstår också att utfästelserna om att lokalisera ca 300 statliga arbetstillfällen och att skapa förutsättningar för etablering av ytterligare ca 300 privata arbetstillfällen inte på något sätt har uppfyllts.

Jag delar inte alls Gunilla Wahléns bedömning. När det gäller statliga arbetstillfällen anser jag att regeringens löfte infriats, även om alla ännu inte är på plats fysiskt. Samma sak gäller för de privata arbetstillfällena. För dem pågår ett långsiktigt arbete, och regeringen har på område efter område hjälpt till med att skapa förutsättningar för att stötta utvecklingen.

Omställningsgruppens mandat har löpt ut men utvecklingsarbetet fortgår inom ordinarie verksamhet. Regeringen arbetar också vidare inom ordinarie verksamhet för att på olika sätt stärka utvecklingen i Sollefteå. Som exempel kan jag nämna att regeringen nyligen tilldelat Länsstyrelsen i Västernorrlands län drygt 118 miljoner kronor till allmänna region-

alpolitiska åtgärder under 2003. Eftersom Sollefteå är beläget i stödområde A är det också prioriterat när det gäller möjligheterna att erhålla finansiering av åtgärder med dessa medel.

Dessutom bereder regeringen frågan om lokalisering av hundverksamheten inom Försvarsmakten till Sollefteå.

Slutligen när det gäller Gotland omfattade regeringens utfästelser ca 90 statliga arbetstillfällen och förutsättningar för ca 260 privata arbetstillfällen. Utfästelsen om statliga arbetstillfällen har uppfyllts med råge. Ca 150 arbetstillfällen är på plats eller är beslutade. Omställningsgruppen beräknade att effekten av projekt inom utvecklingsprogrammet skulle bli i storleksordningen 180–200 nya arbetstillfällen.

Med anledning av de varsel som Flextronics AB lade i höstas har regeringen även utsett förre talmannen Thage G Peterson till särskild kontaktperson för Gotland.

Regeringen har också nyligen beslutat att bidra med högst 40 miljoner kronor för att uppföra en kongresshall i Visby.

Syftet med försvarsomställningen var bland annat att skapa förutsättningar för berörda kommuner att arbeta på ett nytt och mer effektivt sätt. Grunden är lagd för en positivare utveckling. Den lokala och regionala nivåns engagemang är en oerhört viktig faktor för denna utveckling.

Jag hoppas att det klart framgått av mitt svar att regeringen bedömer att utvecklingsprogrammet för berörda orter har varit framgångsrikt. Vi i regeringen fortsätter också att inom vår ordinarie verksamhet aktivt verka för god tillväxt och utveckling i alla lokala arbetsmarknadsregioner.

Anf. 58 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Först vill jag hälsa min tidigare utskottsordförande välkommen som kammarens talman. Det är roligt, tycker jag.

Jag får tacka Ulrica Messing så mycket för svaret när det gäller omställningsprogrammet och omställningsskrivelsen i samband med försvarsnedläggningarna. När skrivelsen kom såg jag mycket positivt på den. Jag såg på den precis som regeringen – att det var helt nödvändigt att man för vissa orter gjorde den här analysen och utsåg tio olika platser och kommuner i landet som hade speciella problem med omställningsarbetet. Många av dem ligger långt bort. Kiruna, Boden, Härnösand, Gotland, Sollefteå och Hässleholm kan nämnas.

Det var väldigt bra att få både kortsiktiga och långsiktiga mål på flera fronter och att man bestämde sig för att se till att det kom nya arbeten både inom privat och inom offentlig sektor och att man skulle se över infrastrukturen i de här områdena för att se om någonting kunde göras tidigare. Detta med bredband och den satsningen kom i samband med det här, samtidigt som en mera djupgående omvärldsanalys gjordes.

Jag har hela tiden följt det här arbetet väldigt noga, och fortfarande följer jag det väldigt noga. Skrivelsen, som jag fortfarande har kvar, är väl nött. Jag har träffat representanter från Boden, Sollefteå och Gotland och på alla orter gått igenom utfallet av detta.

Jag är, som framgår av min interpellation, mest bekymrad över Sollefteå. I december uppgick den öppna arbetslösheten där till 16,2 %. I går ringde jag dem och hörde då att arbetslösheten ökar en aning, så arbetslösheten i Sollefteå ökar fortfarande. 758 personer är arbetslösa där.

Problemet med skrivelsen är att man noga har definierat det antal arbetstillfällen som skulle komma på olika ställen. Man anger noga talen inom offentlig sektor och inom privat sektor. Vi har med lupp tittat på utfallet av det som faktiskt kan räknas. Det är detta som jag har ägnat mig åt.

Sett till Sollefteå och exempelvis den privata sidan skulle det bli 300 arbeten. I dag finns det hos Proffice 70 arbetstillfällen i Sollefteå. Förhoppningarna i ett pressmeddelande var att 300 nya jobb skulle skapas i Sollefteå men det blev inte så. Det kan regeringen inte rå för. I dag handlar det alltså om 70 arbeten.

ABB har tio arbeten. Kronan Cykel har också arbeten i Sollefteå.

Sedan har vi Hundskolan och den delen som tidigare diskuterats här i kammaren. När det fattades beslut om försvarsnedläggningarna fanns det 45 arbetstillfällen på Hundskolan. I dag finns det 22 arbetstillfällen. Fortfarande är det alltså så att man inte har kommit till skott med dessa arbeten.

Jag har letat efter men inte kunnat hitta uppgifter om att fler privata arbeten har kommit till stånd i samband med det här omställningsarbetet, så jag undrar vad som är på gång på den privata sidan som ska göra att man kan uppnå målet om de 300 arbetstillfällena. Jag förstår att det med tanke på konjunkturen i dag inte går att åstadkomma 300 arbeten. Men hur ser ministern på framtiden på kort och på lång sikt när det gäller Sollefteå och de privata arbetena?

Anf. 59 BIRGITTA SELLEN (c):

Herr talman! Även jag får hälsa Per Westerberg välkommen i sitt nya ämbete.

Jag vill delta i den här debatten. För mig som västernorränning känns det angeläget. Jag har själv ställt väldigt många frågor och haft åtskilliga interpellationer sedan omställningsarbetet startade. Senast under juluppehållet fick jag tre olika svar på ställda frågor, bland annat ett svar från just Ulrica Messing.

Uppe i Västernorrland har förre näringsministerns ord närmast blivit ett mantra – ord som uttalades när människor ställde sig tveksamma till om man verkligen skulle komma till skott beträffande de utlovade 300 statliga och de 300 privata jobben. Fortfarande är det många gånger som man citerar vad han sade: Lyssna nu djävligt noga! Det var det bud som gällde. 300 statliga jobb talades det alltså om.

Allteftersom jag fått svar på mina frågor har ordet ”cirka” smugit sig in. Nu har det till och med blivit understruket i ett svar från statsrådet Messing. Det känns som en markering av att man inte lovat så mycket utan att det är fråga om ”cirka”. Det kan man ganska mycket gömma sig bakom.

När kommer alltså de här jobben? Jag känner ett mycket stort ansvar för detta eftersom jag har varit med om att tillsammans med Socialdemokraterna och regeringen fatta beslutet om att skära ned och ta bort arbetstillfällen. Det känns som att man är med och sviker folket när man inte lyckas få in de här jobben.

De här 118 miljonerna, som kan växa med EU-pengar, kan ändå ses som någonting positivt i det svar som vi har fått i dag.

Sedan säger Ulrica Messing att man ska se på lokaliseringen av hundverksamheten inom Försvarsmakten till Sollefteå. Det är också en av de frågor som jag ställt och som jag har fått svar på av försvarsministern under jullovet. Vad gäller hundarna sade försvarsministern vid debatten i kammaren i maj att man skulle beställa 35 hundar under sex års tid. Ingen beställning kom. Hundskolan gick i konkurs i juli. Vad hände då? Jo, då sade man så här: Försvarsmakten har förhandlat med hundskolan, och efter dess konkurs med konkursförvaltaren om att anskaffa hundar. Genom ansvarsförfarande införskaffades åtta utsökande hundar från konkursboet.

Därefter har regeringen gett Försvarsmakten i uppdrag att redovisa vilka delar av Försvarsmaktens hundverksamhet som kan lokaliseras till Sollefteå. De har sagt följande: Försvarsmakten framför att en flyttning till Sollefteå av den verksamhet som bedrivs vid lokala enheter utspridda över hela landet och vid Boteleudd i Rosersberg får negativa konsekvenser. Därför föreslår Försvarsmakten att en avelsstation kan lokaliseras till Sollefteå.

Kommer det att ge några fler jobb? Jag tvivlar faktiskt på det. Jag vet lite grann hur avel fungerar, så jag tror inte att det kan bli så väldigt många fler jobb. Det är lite väl optimistiskt att säga: Där siktar vi jobb.

Dessutom är det en tredje fråga som jag har ställt, och det handlar om arkivverksamheten, som är väldigt stor i Västernorrlands län. Just nu är en arkivutredning ute på remiss. Där föreslår utredaren att man ska flytta arkivverksamheten till Norrbotten. Jag missunnar inte norrbottningar jobb, de är i behov av väldigt mycket jobb, men ta inte från ett annat drabbat område. Jag vill nu vädja till Ulrica Messing att hålla ögonen öppna. Om man plockar bort arkivverksamheten från Västernorrland är det speciellt Sollefteåtrakten som drabbas. I Ramsele och orterna omkring finns det mycket verksamhet. För att regeringen ska vara informerad ville jag ge den här upplysningen.

Anf. 60 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag tror att Gunilla Wahlén, Birgitta Sellén och jag är medvetna om att de svårigheter som flera av kommunerna i vårt land har kräver långsiktiga åtgärder och en medveten strategi för hur vi kan ta ett gemensamt ansvar och hur vi kan bli bättre på att ta regional hänsyn i den politik som förs på nationell nivå. Erfarenheterna av omställningsarbetet har varit väldigt positiva i den meningen att många kommunalråd och många kommunala tjänstemän och företagare upplever att de har fått en samtalspartner på nationell nivå. Pengar är viktiga i sig för att kunna förverkliga idéer, men med omställningsgruppens arbete har man fått nya infallsvinklar, nya kontakter och man har ofta stärkts i sin egen bild av vad kommunen har för starka och svaga sidor. När man väl har gjort det kan man också ha en medveten strategi för vad man vill arbeta koncentrerat på, vad man behöver bli bättre på för att bredda arbetsmarknaden och för att stärka en långsiktig utveckling.

Jag har en stor respekt för de åtaganden som regeringen har gjort i samband med försvarsomställningsbeslutet. Jag tycker att det är självklart att om vi drar oss tillbaka som en stor arbetsgivare från en ort ska vi vara med och göra allt vad vi kan, ibland i samarbete med privata aktörer, för att hitta alternativa arbetstillfällen till de orterna. Det är samma

krav som vi ställer på privata företagare när de drar sig tillbaka från orterna.

Ibland har detta lyckats riktigt bra, och vi har kommit väldigt långt. Ibland är det mycket svårare. Men det betyder inte att vi inte lever upp till de mål som vi har satt upp, utan vi fortsätter vårt arbete.

Jag vill peka på några saker som jag menar är oerhört viktiga. Jag tänkte göra det utifrån Sollefteåperspektivet. Jag delar Gunilla Wahléns bedömning att omställningsarbetet har varit mer framgångsrikt på Gotland än i Sollefteå, vi har kommit längre där. Det finns mer kvar att göra när det gäller det långsiktiga arbetet i Sollefteå.

Hundskolan är egentligen inte en del av försvarsomställningsbeslutet. Nu råkade det hända vid samma tidpunkt. Men jag vill ändå markera att det inte ingick i utgångspunkten från början i den skrivelse som då togs fram. Med i det arbete som nu görs har försvaret självt räknat på att den satsning som man vill göra i Sollefteå med hundskolan kommer att ge någonstans mellan 10 och 25 årsarbetstillfällen. Här har regeringen inte på något sätt darrat på manschetten, utan vi var redan i somras när hundskolan försattes i konkurs oerhört tydliga på att vi ska gå in och ta ett ansvar. Det arbetet pågår inom Försvarsdepartementet.

Andra frågor som jag vet är viktiga för Sollefteå och där vi har bidragit på olika sätt handlar till exempel om att stötta distansutbildningen både genom pengar nu när man bygger upp distansutbildningscentrum och genom ersättning till de studenter som läser på distans. Där får kommunen ofta gå in och betala högskolor och universitet för att få möjligheten att bedriva utbildning på hemorten. För Sollefteås del är det naturligtvis avgörande att människor både kan tänka sig att bo kvar och är beredda att vidareutbilda sig så att man hela tiden breddar arbetsmarknaden också på det sättet.

I höst ska regeringen besluta om en ny nationell plan för infrastrukturen både för vägar och för järnvägar. Vi vet att just infrastrukturplaneringen är viktig för Sollefteås del och för hela Norrlandskusten.

Det tredje som vi har lagt mycket tid och pengar på är tillväxtprogrammen. Jag har mött politiker från Sollefteå, och de har många idéer. Man har en bild av vad man skulle vilja göra, vad man kan klara av på egen hand och vad man skulle behöva stöd från regeringen med. Jag tycker att det är viktigt att vi har som utgångspunkt att vi stöttar de lokala idéerna och det engagemang som finns där. Jag är övertygad om att det är de som har bäst förutsättningar att klara sig långsiktigt. Det gör vi via tillväxtprogrammen, där vi har lagt mer pengar än någonsin, så mycket pengar att länsstyrelsen till och med hade pengar över från förra året.

Anf. 61 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Innan jag glömmer bort det vill jag först instämma i den vädjan som Birgitta Sellén gjorde. Det är mycket angeläget att man inte flyttar försvarsverksamhet vare sig från Sollefteå eller från Västernorrland. Det finns olika verksamheter där.

På Gotland har man uppnått målen. Där var svårigheten mest att få arbeten till Fårösund. Det är svårigheter som kvarstår.

Att få fram statliga arbeten i Sollefteå har varit mycket mödosamt. Precis som ministern säger har man i Sollefteå arbetat mycket idogt för att komma med förslag på vad som skulle passa in. Jag har en lista här på

statliga verksamheter som man föreslår och som man vill att regeringen ska tänka och fundera på. Men det är inte så lätt, inte ens för en regering, att få saker flyttade inom statlig verksamhet. Men jag är en väldigt stor tillskyndare till att vi verkligen tar ett regionalpolitiskt ansvar inom *alla* utgiftsområden, inom *alla* departement för att man ska lyckas.

När man räknar hur det ser ut i Sollefteå i dag vad gäller antalet arbeten får man fram följande: Distansapoteket har 36 arbeten; det skulle kanske kunna bli 60. De 65 kundtjänster som AMS har ger 70 arbeten. Det var 700 sökanden till dessa 70 arbeten. Visit Sweden har också ett visst antal arbeten, 13–14. Hur jag än räknar får jag inte ihop så himla många statliga arbeten.

Då undrar jag: Har regeringen ett program för hur man ska jobba vidare aktivt och hur man ska kunna få en annan infallsvinkel för att skapa statliga arbeten i Sollefteå? Jag tycker att det är bra att man har gett ett uppdrag åt Statskontoret och ITP att utvärdera hela omställningsområdet. Jag tror att själva omställningsarbetet kommer att få ett bra utfall som helhet. Men jag tror inte att man kommer finna mer än knappt 100 privata och kanske lite drygt 140 statliga arbeten. Tyvärr är det så.

Jag är glad över att ministern tog upp det som handlar om infrastrukturåtgärder. Det togs med i skrivelsen att man ska se över och tidigarelägga där det behövs för att få ett bra näringsliv. I det här området handlar det om Ådalsbanan, om Triangelspåret, om att förlänga Botniabanan från Nyland via Kramfors/Härnösand till Sundsvall för att få en hel sträckning med en bra järnväg, som är framför allt bra för näringslivet men också för arbetsmarknadspendlingen.

Hundskolan togs inte med i programmet från början, men jag tog med den i gruppen privata arbeten. Hundskolan ligger på gränsen eftersom den är privat. Men det har i alla fall inte blivit så många arbetstillfällen till Sollefteå av de 600 som vi hade hoppats på.

Anf. 62 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Anledningen till att jag engagerat mig lite extra och vänt mig till statsrådet Messing och begärt ordet i den här interpellationsdebatten är att jag känner att statsrådet har ett engagemang som verkar äkta. Min förhoppning är stor att statsrådet Messing nu verkligen jobbar intensivt för att det ska bli bättre i Sollefteå.

Statsrådet Messing talade här om att det stärker kommunerna att idéer kläcks. Det kan jag hålla med om. Men när man känner ångest över att inte ha stöd, att inte få det som man vill ha och över att omställningsprogrammet inte fungerar som det ska, då blir det tyvärr en stagnation i idékläckandet. Därför vill det till att det händer mycket ganska snart.

Gunilla Wahlén var inne på detta med de statliga jobben och den långa listan. Vi har många gånger krävt att fler statliga verk och myndigheter ska utlokaliseras till olika delar av landet, men vi har inte sett mycket av det. Ofta har vi mötts av argumentet att det inte finns behörighet ute i landet och att de anställda inte vill flytta ut. Detta med att det inte finns behörighet fick vi höra när ÖCB skulle flytta ut delar av sin verksamhet till Sollefteå. Men sedan var det roligt att se att det var så många kompetenta människor som skickade in platsansökningar.

Det finns alltså många kompetenta människor som gärna vill bo i en lugn och trygg miljö. Det är trots allt en betydligt tryggare miljö i Sollefteå än i Stockholm.

Att man skulle kunna få en högre ersättning vid distansutbildning låter ju väldigt intressant. Vi i Centerpartiet har jobbat för lägre avgifter om man läser på distans.

Jag hoppas att det som statsrådet säger om infrastrukturen är sant. I förra veckan fick vi en hel del information om satsningar från Vägverket och om hur Banverket ser på Ådalsbanan.

Jag hoppas att det hinner blåsa positivare vindar innan nästa höst.

Anf. 63 Statsrådet ULRICA MESSING (s):

Herr talman! Jag tror att vi alla tre har samma stora intresse av att göra vad vi kan för att stötta utvecklingen i Sollefteå. Jag kommer att fortsätta dialogen med representanter från Sollefteå, och vi träffades senast före jul och diskuterade möjligheter och gemensamma frågor.

En viktig samtalspartner för Sollefteå kommun – precis som för många andra kommuner – är de två delegationer som vi tillsatte efter den regionalpolitiska propositionen. Det var både en delegation för inlandet och en delegation för delar av Värmland och Bergslagen. Dessa delegationer har erfarenheter från omställningsarbete och med att jobba med omvärldsanalyser för att se vad som behöver stärkas. De har också ett viktigt arbete att göra i Sollefteå.

Som jag sade tidigare är jag ödmjuk inför de åtaganden som vi har gjort och mån om att vi ska leva upp till dem. På sikt är jag också optimistisk. När vi har haft uppföljande diskussioner med dem som har varit med i detta arbete och gjort åtaganden – såsom till exempel Apoteksbolaget – har de sagt att det har varit trögt i starten och att det inte har gått så fort som man hade planerat, men att man kommer att växa.

Jag har också insikt i det arbete som Visit Sweden gör när det gäller turistverksamhet. Inom Visit Sweden har man nya idéer om hur man kan jobba långt utanför Sveriges gränser med paketresor och med att marknadsföra vårt land på ett annat sätt. Det finns alltså möjligheter.

Det är viktigt att vi ger Sollefteå och andra kommuner chansen att förverkliga sina idéer och att tillväxtarbetet på länsnivå tas på allvar. Det är också viktigt att man kan förfoga över mera pengar. Detta är ett lärande arbetssätt. Det är lättare att vända sig till riksdag och regering, men nu har vi försökt att vända på processen genom att fördela mer pengar på länsnivå än vad vi någonsin har gjort. Jag är övertygad om att det är rätt. Det är på lokal och regional nivå som de bästa idéerna finns.

Sedan har vi också förtydligt vårt ansvar för att myndigheter lokaliseras över hela landet. Att omlokalisera en befintlig myndighet är ohyggligt svårt, men man måste ändå göra det ibland, speciellt när arbetet omstruktureras. Även om myndigheten har varit belägen i en storstad berörs enskilda personer av besluten. Men det är ingen tvekan om att vi måste bli ännu bättre på att sprida nya myndigheter som ska startas över landet för att visa att staten är en synlig aktör och för att visa att det är möjligt att bedriva olika former av statliga verksamheter ute i landet och framför allt för att bredda den lokala och regionala arbetsmarknaden och komplettera det näringsliv som sedan tidigare finns på orten.

Anf. 64 GUNILLA WAHLÉN (v):

Herr talman! Ministern tog upp detta med hur ett omställningsarbete går till, att det ska göras omvärldsanalyser och att det är ett lärande arbete som ska göras på sikt. Men sollefteåborna och företagarna i Sollefteå hatar ordet omvärldsanalys. De tycker att det är förskräckligt. Det gick så himla fort att göra en omvärldsanalys i samband med att man lade ned försvaret och därmed en massa arbeten. Sollefteåborna sade då att det inte skulle fungera när det försvann en massa militärer. Det tar väldigt lång tid att bygga upp en ny marknad igen. Det är svårt att förstå omvärldsanalyser eftersom man inte ser resultatet av dem. Man ser inte när det hela blir klart.

Sedan har man problemet med ungdomarna. Om det finns för få ungdomar får gymnasieskolan inget underlag för att kunna erbjuda alla program. Sollefteå ligger ju långt från Härnösand och Sundsvall, men då flyttar familjerna dit om ungdomar inte har tillgång till en fullvärdig gymnasieskola. Det får inte ta för lång tid. Det kan inte ta en halv generation innan man ser att samhället har stabiliserat sig.

Jag är glad över att ministern är optimistisk. Jag har väldigt stort förtroende för Ulrica Messing när det gäller regionalpolitiska frågor. Men det skulle vara bra om man presenterade ett slags plan där man visar på för kommunen, befolkningen och framför allt för företagen hur man tror att utvecklingen blir framöver för de jobb som staten kan styra över.

Det är jättesvårt att omlokalisera, men vem har sagt att saker ska vara lätta? Man får göra det på lång sikt, till exempel på tio års tid. När försäkringskassans utlandsavdelning flyttade till Gotland fick man många kompetenta sökande till de jobben.

Jag hoppas på en bra framtid och att vi jobbar vidare med det här.

Överläggningen var härmed avslutad.

18 § Svar på interpellation 2002/03:69 om kommunernas försörjning och självbestämmande

Anf. 65 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Lars Gustafsson har frågat finansministern om vad han avser att göra för att återge självbestämmandet till kommunerna och vad han avser att göra för att bredda de skattebaser som kommunerna är beroende av.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Kommuner och landsting äger redan en långtgående rätt till självbestämmande. Den kommunala självstyrelsen är inskriven i regeringsformen. Detsamma gäller den kommunala beskattningsrätten. Samtidigt har staten det övergripande ansvaret för den ekonomiska politiken och välfärden. Statliga beslut måste givetvis beakta den kommunala självstyrelsen och beskattningsrätten.

Att öka det kommunala skatteunderlaget är av avgörande betydelse för att åstadkomma goda förutsättningar för kommuner och landsting att klara av sina åtaganden. Det som betyder mest för det kommunala skatteunderlagets, och därmed skatteintäkternas, utveckling är sysselsätt-

ningen. Full sysselsättning är regeringens övergripande mål. Målet att halvera den öppna arbetslösheten till 4 % nåddes i slutet av 2000. Nu står regeringens sysselsättningsmål i fokus. År 2004 ska 80 % av befolkningen mellan 20 och 64 år vara sysselsatta.

De svenska kommunernas självbestämmande kan även beskrivas i ett internationellt perspektiv. Som Lars Gustafsson själv konstaterar svarar skatteintäkterna för över 70 % av de totala kommunala intäkterna. Det är internationellt sett en mycket hög andel. I många västeuropeiska länder utgör de kommunala skatteintäkterna betydligt mindre än hälften av de totala kommunala intäkterna. I stället svarar statsbidrag för merparten av intäkterna.

Av betydelse i detta sammanhang är även i vilken utsträckning kommunerna kan påverka sina skatteintäkter. Den kommunala beskattningsrätten innebär inte att varje kommun helt obunden kan bestämma skatteuttagets storlek. Internationella jämförelser av OECD visar dock att de svenska kommunerna även i detta avseende åtnjuter en jämförelsevis hög grad av självständighet.

Låt mig slutligen konstatera att den andel av de kommunala intäkterna som utgörs av skatteintäkter kommer att ytterligare öka något till följd av reformeringen av pensionssystemet samt vissa andra beslut som påverkar det kommunala skatteunderlaget. Det finns därför ingen anledning att vidta åtgärder i syfte ytterligare att öka denna andel.

Anf. 66 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Först får jag tacka för svaret. Jag noterar att det finns en samsyn mellan kommunministern och mig om vikten av skattekraft i kommunsektorn. Vad som oroar mig är att många kommuner inte får ekonomin att svara mot balanskravet och grundläggande kommunala skyldigheter.

I den senaste rapporten från kommun- och landstingsförbunden framförs farhågor om stora underskott de kommande åren. Flera skäl anförs, bland annat underfinansiering av statliga pålagor och ökade vårdbehov. Genom tidigare beslutade ekonomiska neddragningar som drabbat kommunsektorn är nettotillskottet mycket litet, trots alla etiketterade regeringssatsningar. Man ger alltså med en hand och tar med en annan hand.

Det som jag vill fokusera på i denna interpellation är dock de mer principiella möjligheterna för kommuner att förverkliga det kommunala självstyret. Hela den demokratiska tanken med fullmäktigeval till kommuner och landsting bygger på att medborgarna utser företrädare som har möjlighet att påverka och utforma den egna kommunen eller landstinget. Ju mer ekonomiskt beroende kommuner och landsting blir av statliga stöd, desto mindre blir utrymmet för egen påverkan. Ska grundtanken kunna förverkligas är det av stor betydelse att skatteunderlaget är tillräckligt för att uppfylla de krav som ställs. Det bästa, och jag vill säga enda, sättet att skapa ett större skatteunderlag är att företagandet ökar och utvecklas och att kommunerna ges ökat handlingsutrymme för att aktivt kunna bidra till ett ökat företagande.

Det är nyttigt att påminna sig om att det ekonomiska utrymmet för ökade skatteintäkter till bättre vård, skola och omsorg i grunden genereras utanför den offentliga sektorn. Vill vi ha en bättre skola, en bättre vård och bättre kvalitet i omsorgerna ska vi värna företagsamheten och

entreprenörsandan. Då tillskapas fler arbetstillfällen både i den privata och i den offentliga sektorn. Det är här som jag ser med oro på regeringens, som jag tycker, passivitet när det gäller att vidta nödvändiga åtgärder och förändringar, särskilt för småföretagen. Snarare hotas dessa ju av nya pålagor genom exempelvis nya förslag till utvidgning av sjukförsäkringen.

Sveriges kommuner ska inte göras mer beroende av så kallade Wernerssonpengar eller Perssonpengar eller rentav Lövdénpengar, utan de bör själva ha en stabil ekonomi.

Det går inte att blunda för att vi förr eller senare står inför en lågkonjunktur. Det förstärker ytterligare behoven av snara strukturförbättringar för företagen innan vi går in i en lågkonjunktur. För Sveriges kommuner vore det bra om ministern, förutom det ordinarie arbetet, också ville verka pådrivande i näringslivsfrågor inom Regeringskansliet.

Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Jag får väl först säga dito med hänvisning till övriga tidigare talare i debatten. Jag har bett att få ordet i den här debatten också för att jag tyckte att det var ett intressant svar som Lars Gustafsson fick. Jag tycker att det nästan intressantaste ur de enskilda skattebetalarnas synvinkel är den liknelse som Lars Gustafsson gör, att den skattechock som har drabbat väldigt många människor detta år, särskilt i storstäderna, motsvarar en sänkning av barnbidraget på flera hundra kronor i månaden. Det är något att tänka på i dessa dagar.

Men jag ska börja med någonting helt annat. Egentligen är ju alltid strävan viktig, åt vilket håll man går. Det är inte alltid viktigast hur långa steg man tar, utan i vilken riktning man tar dem. På den punkten måste jag säga att jag är bekymrad över den slentrianmässighet som präglar statsrådet svar till Lars Gustafsson, nämligen att ingenting ska göras. Jag tror att man även i socialdemokratiskt styra kommuner är väldigt angelägen om att öka den egna friheten genom att ha mera inkomster från de egna skattebetalarna än genom att få bidrag från olika håll, särskilt från staten.

När Socialdemokraterna 1991 i Kommunförbundet godtog påsprincipen, som kom att omsättas kring 1995 om jag inte missminner mig, var det inte bara en ekonomisk reform utan också ett stärkande av den demokratiska självstyrelsen i kommunerna. Problemet, herr statsråd, som nu har inträffat är att påsprincipen har kommit att urholkas och att väldigt många kommuner har blivit mer och mer beroende av riktade bidrag. Jag tror inte alls att detta har varit en strävan från Socialdemokraterna. Jag tror att det bara har blivit så. Det finns ju en motsättning – och den tydliggörs i en studie som Riksdagens revisorer för närvarande gör – i att staten har ett behov av att styra och se kommunerna som verkställare av statliga beslut, medan kommunerna vill ha så stor frihet som möjligt. Det är inte bra att kommunerna har blivit så väldigt beroende av fler riktade bidrag, framför allt inte att man är väldigt framgångsrik på att skicka välmotiverade bidragsansökningar till regeringen.

Det som är min huvudkritik mot statsrådet nu är att stegen riktas åt fel håll. Det är inte längden på stegen som är det viktigaste. Vi behöver återgå till den grundtanke som präglade påsprincipen, för det skulle öka den kommunala friheten. Och detta är en frihet som kommunalpolitiker i

alla kommuner strävar efter, oavsett om de är borgerliga eller inte. Det kan jag säga, för jag är en riktig skattehöjare. Jag har i den kommun som jag har varit verksam i höjt skatten fem år i rad. Det har inte varit roligt.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 68 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Det var många frågeställningar om alltifrån småföretagarpolitik till bred tillväxtpolitik. Jag ska inte beröra dessa frågor utan koncentrera mig främst på det som interpellationen tar upp.

Låt mig börja med att säga till Lars Gustafsson att jag instämmer i att det alldeles avgörande för den kommunala självstyrelsen är de ekonomiska förutsättningarna. Det finns ju inget kommunalt självbestämmande och ingen kommunal självstyrelse att tala om, om det inte finns ekonomiska förutsättningar att hantera de uppgifter man är ålagd.

Det här går att belysa väldigt tydligt med utvecklingen under 90-talet. Under de svåra åren på 90-talet minskade resurserna till kommunsektorn. De minskade ganska påtagligt fram till 1997. Det gjorde att kommunerna satt väldigt trångt till och hade svårigheter att uppfylla sina grundläggande åtaganden.

När det sedan vände – jag ska inte ta åt mig äran för att den socialdemokratiska regeringen bedrev en framgångsrik politik, och vi behöver inte tjafsa om det – fick också kommunerna ett större ekonomiskt spelrum. Under perioden 1998 fram till och med 2001 ökade den kommunala volymen väldigt kraftigt. 1998 ökade den med 3,4 %, 1999 med 1,6 %, 2000 med 2,6 % och 2001 med 1,9 %. Konsumtionen i kommunsektorn 2001 översteg den som var före krisen 1990.

Det här belyser att ekonomin är alldeles avgörande för att det ska finnas ett reellt innehåll för kommunalpolitiker och kommunmedborgare att ha självbestämmande över och för att de ska kunna råda över sin verksamhet i kommunerna.

Men det finns en annan nyckelfråga som jag hoppas att vi under det här året ändå ska kunna komma fram till en relativt bred konsensus kring, och det är utjämningsystemet. Det är också en nyckelfråga för att alla kommuner och landsting i det här landet ska ha ungefär samma reella förutsättningar att klara sina åtaganden och därmed ha ett reellt innehåll i det kommunala självstyret. Det pågår en utredning kring detta som ska vara klar i början på hösten. Jag hoppas att vi uppnår en ganska hygglig och bred majoritet för den kommande reformeringen av utjämningsystemet. Också ur kommunernas självbestämmandesynpunkt och för det reella innehållet i den kommunala självstyrelsen har det en central roll.

Sedan till detta med generella statsbidrag och specialdestinerade statsbidrag. Ja, för att knyta an direkt till interpellationen är det faktiskt så att vi under de senaste åren har breddat det kommunala skatteunderlaget med reduceringen för egenavgifterna, med pensionssystemet och med en del andra reformer. Vi har växlat till kommunalt skatteunderlag, 18 miljarder kronor, och dragit ned statsbidragen med motsvarande nivå. Det har inte betytt något reellt för kommunerna i kronor och ören, så att säga. Man har bytt generella statsbidrag mot ökat skatteunderlag. Men man har blivit mindre beroende av de generella statsbidragen.

Sedan kan vi alltid diskutera de särskilda satsningar som är gjorda med specialdestinerade statsbidrag. Min principiella utgångspunkt är att merparten ska vara generella statsbidrag. Men jag tror att samtliga partier

i den här riksdagen från tid till annan har insett betydelsen av att göra riktade satsningar. Det tycker jag att man kan göra under en viss period för att sedan växla över till att låta pengarna ingå i den så kallade påsen.

Jag är en varm anhängare av kommunalt självstyre, men jag inser också att vi ibland på det nationella planet behöver göra en kraftsamling inom vissa sektorer för att vi tycker, ur ett nationellt perspektiv, att verksamheten behöver förbättras.

Anf. 69 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag vill också gratulera förste vice talmannen till hans nya situation. Den kanske har blivit bättre nu, det vet jag inte.

Det är väl också så att det är lite svårt att jämföra mellan länder. Sverige har en unik kommunal situation, som jag tycker att vi ska värna om. Vi har kommuner som är starka, och vi har detta lagstadgat. Det är inte alla som har det så. Därför blir en jämförelse med skatteintäkter mellan andra länders kommuner inte riktigt möjlig.

Sedan tror jag också att politiker har ett behov av att klargöra sambandet mellan den kommunala skattekraften och välfärden. Det tycker jag att man kan rikta kritik mot alla för. Vi lyckas inte förklara detta. Det är dock skattekraften, det var därför jag tog upp det, som bär kommunens ekonomi. Det är det viktiga, så att man inte ska ropa på regering, riksdag och annat när man ska klara sin egen ekonomi utan att man har de rätta förutsättningarna. Här kan man helt klart göra mycket inom arbetsmarknadsområdet, näringslivsområdet och så vidare.

När vi talar om utjämningsystemet är det ju så att det finns olika tankegångar. Frågan är huruvida man ska skicka det mellan kommunerna eller om man ska ha något statligt system för att på så vis fördela ut det. Det är ju en grundlagsdiskussion.

Det som är viktigt, vill jag också påpeka, är att det måste vara angeläget för kommunpolitikerna att kunna utveckla kommunerna. Lyckas man bra med företagsamheten ska man inte så att säga skinnas på den delen så att man inte finner motivation till att gå vidare. Då blir det ingen morot längre. Där har vi system som tyvärr ibland, har jag en känsla av, urholkar när man har en bra situation i kommunen.

Sedan behövs det givetvis vissa åtgärder. När staten beslutar om något måste givetvis staten gå in och under en period tala om att man vill ge ett incitament för att starta en förbättring inom kommunsektorn. Men då måste det finnas en finansiering. Det finns tyvärr reformer där det nästan har varit slagsmål mellan kommunen, Kommunförbundet, och statliga myndigheter, staten, om huruvida man är finansierad eller ej. Man har redan tidigare varnat och sagt att man behöver mer resurser än dem man får.

Jag har varit kommunpolitiker i tio år, och jag vill säga att det är en mycket konfliktartad situation att sitta och välja mellan om skolan ska få något eller om äldreomsorgen ska få något. Det är mycket jobbigt, kan jag säga. Då har utjämningsystemet ändrats tre gånger under tio år. Det är inte heller långsiktiga lösningar för en kommun som ska planera sin ekonomi.

Det kanske är bra att vi har en statlig ekonomi som till synes är i balans, men det är bättre om hela landets ekonomi är i balans. Det är väl

eftersträvansvärt. Det är bara att jobba vidare. Sedan får vi se om vi kan hitta gemensamma lösningar.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (fp):

Herr talman! Vi hörde alldeles nyss om betydelsen av ekonomisk tillväxt. Det var i den föregående debatten, som handlade om Sollefteå, som ju har mycket stora svårigheter. Det är naturligtvis på det sättet.

Statsrådet har rätt i att sysselsättningen är oerhört avgörande för den kommunala självstyrelsen. Det är ändå så här ur demokratiaspekten: Vem vill sitta i en kommunal nämnd som har som enda uppgift att minska tillgängligheten, spara och gmeta, säga upp och skära ned? Det är ett väldigt problem att få människor att sitta under de betingelserna.

När det gäller detta med riktade bidrag och så vidare kan jag erinra mig att inte ens mitt parti är helt oskyldigt. Före valet 1998, det är det senaste jag kan minnas, förekom det också där, när det gällde krav på statliga bidrag till skolan, ett önskemål om att man skulle rikta pengarna. Jag ställde kanske inte riktigt upp på detta i den tidning som jag då representerade, men slikt händer.

Jag får ändå lov att säga att jag håller med Lars Gustafsson väldigt mycket om att det nuvarande utjämningsystemet har en del inslag som är mycket besvärande. Vi som värnar om kostnadsutjämningsdelen i detta system, som är tvådelat – folk kan ofta inte riktigt förstå att det finns en skillnad här – har problem med att inkomstdelen ibland blir så väldigt negativ.

Vi har varit väldigt fokuserade på utflyttningskommuner under en lång tid, men jag menar, som Lars Gustafsson är inne på, att det också måste löna sig att växa. Då är det så att man i det system som man kanske kan komma fram till också borde kunna se lite mer än hittills på att man ökar antalet arbetsplatser och ökar antalet boende. Där är det problem, inte minst i de växande regionerna. Där har vi fått ett problem som är mycket svårhanterligt för många politiker alldeles oavsett vilken partifärg de har.

Anf. 71 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag tycker att det var sympatiskt att Gunnar Andrén erkände att det inte bara är Socialdemokraterna som är skyldiga till specialdestinerade, riktade bidrag från tid till annan. Jag har försökt gå igenom hur det är i riksdagen, med samtliga partier, eftersom jag har haft den här debatten vid flera tillfällen. Jag konstaterar att alla partier i riksdagen ibland är angelägna om att få genomslag för den nationella politiken, antingen via riktade statsbidrag eller genom att reglera kommunernas skyldigheter på olika områden via lagstiftning.

Varje gång vi gör detta måste vi ha klart för oss att vi måste vara medvetna om gränserna för det kommunala självstyret och göra den noggranna avvägningen. Det försöker jag göra, och jag tycker att alla partier ska ha ett ansvar för det.

Beträffande utjämningsystemet är jag väldigt mån om en långtgående kostnadsutjämnning, men jag är också mån om en långtgående inkomstutjämnning. Inkomstutjämnningen betyder ju oerhört mycket för många kommuner och landsting runtom i Sverige som har en svagare utveckling, lägre genomsnittlig skattekraft. Utan inkomstutjämnningen

Svar på
interpellationer

skulle det reella innehållet i den kommunala självstyrelsen faktiskt vara ganska minimalt i många kommuner i landet.

Eftersom Gunnar Andrén kommer från Stockholmsområdet kan jag nämna att också inom Stockholms län betyder inkomst- och kostnadsutjämningen fantastiskt mycket. Titta på Botkyrka och Danderyd. Om vi inte hade haft utjämningsystemet, bägge delarna, hade Botkyrka behövt ha en kommunalskatt på 40 kr för att bedriva samma verksamhet som det hade erfordrats en kommunalskatt på 20 kr för i Danderyd. Utjämningsystemet är fundamentalt för att det ska finnas likvärdiga förutsättningar att klara de åtaganden som kommuner och landsting har inom välfärden i olika delar av landet.

Jag är inte så bekymrad över detta som ibland tas upp om bristande incitament i systemen. Jag reser väldigt mycket i landet och träffar kommunalpolitiker, och jag tror inte att jag har mött en enda kommunalpolitiker som inte är besjälad av att få det lokala näringslivet att växa – och ibland till och med försöka ragga företag från andra kommuner. Det finns en väldig entusiasm och vilja till det. Sedan har det ju att göra med de allmänna tillväxtförutsättningarna i landet.

Finansieringsprincipen tog Lars Gustafsson upp – eller han tangerade den, han nämnde den inte. Jag tycker att det är alldeles klart att lägger vi på kommunerna nya uppgifter från regering och riksdag ska vi också se till att vi upprätthåller en finansieringsprincip som gör att vi skickar med kommuner och landsting pengar som motsvarar de krav som uppgifterna ställer. Den finansieringsprincipen slogs ju fast för längesedan genom ett riksdagsbeslut. Det är viktigt att vi tar denna finansieringsprincip på allvar.

Sedan har jag bara en avslutande kommentar. Ibland finns det något slags förställning om att kommunsektorn kan leva en skyddad och oberoende tillvaro vid sidan av den allmänna samhällsekonomiska utvecklingen. Vi måste bli oberoende av staten, säger man. Man kan aldrig bli oberoende i kommun- och landstingssektorn i förhållande till den allmänna samhällsekonomiska utvecklingen.

Har vi en ogynnsam samhällsekonomisk utveckling, har vi ett moras i samhällsekonomin och kanske till och med negativ tillväxt – då drabbas också kommun- och landstingssektorn. Det hänger nära ihop med vartannat.

Om vi lyckas bedriva en allmän ekonomisk politik och vi har en god internationell konjunktur skapas också förutsättningar för en god ekonomi i kommun- och landstingssektorn, och tvärtom.

Anf. 72 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Jag tror att det för att man över huvud taget ska engagera sig i kommunpolitiken är avgörande att man känner att man kan påverka någonting. Annars får vi inte folk att ställa upp, och då har vi ett demokratiskt underskott som kommer att bli ett problem. Det är redan ett problem att få folk att engagera sig.

Det är fortfarande min uppfattning att det finns för mycket underfinansiering, även om man hävdar finansieringsprincipen. Sedan tar det för lång tid med uppföljning för att kontrollera om finansieringsprincipen verkligen fungerar. Det är också en brist.

Sedan talades det om att man kunde ”hänga fritt”. Det kan man givetvis inte. Man kan inte utgöra en del av ett land och sedan plötsligt inte vara en del av det. Man kan ju inte utgöra någon kronkoloni. Men lågkonjunkturen ska fungera åt andra hållet. När man har högkonjunktur bör man ladda upp så mycket i nedförsbacken att man orkar upp till nästa kulle. Det brukar vara en ganska god regel, för då har man viss självkraft. Det är denna acceleration jag gärna skulle vilja se när vi nu befinner oss, så att säga, på toppen – eller på botten om man så vill. Nu måste vi få större kraft att möta en lågkonjunktur, så att vi inte kommer in i den och måste vidta många otrevliga åtgärder som drabbar kommunsektorn.

Överläggningen var härmed avslutad.

19 § Svar på interpellation 2002/03:74 om utjämning av LSS-kostnader

Anf. 73 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Maria Larsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att ansvarsutredningens resultat ska kunna beaktas innan beslut fattas om ett nytt inomkommunalt utjämningsystem för LSS.

Den parlamentariska kommitté som har haft i uppdrag att lämna förslag om utjämning av LSS-kostnader överlämnade sitt betänkande till regeringen i mitten av november 2002. Betänkandet remissbehandlas för närvarande, och det är ett mycket stort antal remissinstanser, totalt 386 remissinstanser, som har ombetts lämna synpunkter på förslaget. Remissvaren ska vara regeringen tillhanda den 28 februari 2003.

Den ansvarsfördelningsutredning som Maria Larsson hänvisar till kommer regeringen inom kort att tillsätta. Detta kommer att vara ett omfattande utredningsarbete som inte kommer att vara slutfört när regeringen behöver ta ställning till LSS-utredningens förslag.

Många kommuner har i dag höga kostnader för LSS, medan andra kommuner har låga kostnader. Behovet av en kostnadsutjämning för LSS är stort.

Låt oss först avvakta remissbehandlingen av betänkandet innan vi tar ställning till den fortsatta hanteringen.

Anf. 74 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Det är trevligt att se Per Westerberg i talmansstolen. Välkommen hit i den uppgiften!

Jag vill också tacka ministern för svaret. Det var ganska kort och koncist, och jag betraktar det inte riktigt som färdigt, utan jag ser fram emot en stunds samtal – snarare än debatt – i den här frågan.

Ministern och jag är säkert överens om att LSS – stöd och service till funktionshindrade – som lagstiftning var en viktig reform. Kommunerna har, precis som ministern antydde i svaret, tagit denna uppgift på olika stort allvar. Därför föreslås nu ett utjämningsystem. Jag menar dock att det är fel väg att gå för att förändra LSS, och jag ska strax beskriva varför.

Den allra viktigaste anledningen till att jag tycker att LSS bör vara ett statligt system är att väldigt många människor inte får det integritets- skydd som borde omgärda en person som av olika skäl är utsatt. Speciellt i många av Sveriges mindre kommuner har de människor som har behövt extra stora insatser via LSS, som kanske har kostat miljontals kronor, uppmärksammats av medierna. Även om de inte har identifierats med namn i tidningarna har det fort blivit ganska allmänt känt vilka personer det handlar om. Denna brist på anonymitet finns och är ett faktum i de små kommunerna i Sverige. Jag tycker att detta är ett stort problem, att man kan identifiera vårdtagarna. Och det har tyvärr i många fall lett till att de här människorna har fått utstå både förtal och faktiskt till och med kränkningar av olika slag.

Detta tycker jag är oacceptabelt. De får ju bara det som de enligt vad vi här i riksdagen har beslutat har rätt till. Men så blir det när man i små kommuner kanske till och med tvingas till skattehöjningar på grund av just LSS-insatser. Jag menar att den utsatthet som dessa människor upplever skulle reduceras om LSS i stället hanterades av staten och var ett rent statligt system – naturligtvis om möjligt med kommunen som utförare. Då flyttas den direkta kostnadshandlingen från den kommunala närmiljön. Kommunerna kan säkert administrera det, men beslutet fattas någon annanstans och hanteras av en större, för kommunerna gemensam kassa.

Jag skulle vilja fråga ministern: Ser ministern detta med människors utsatthet som ett problem över huvud taget? Är inte det skäl nog att undersöka rimligheten i och möjligheten att faktiskt göra LSS till ett statligt system i stället?

Anf. 75 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag vill först instämma i vad Maria Larsson sade om att LSS-reformen var en väldigt viktig frihetsreform. Det var en väldigt viktig reform för många handikappade, funktionshindrade runtom i Sverige.

Man har haft en väldig kostnadsökning i systemet. Det beror naturligtvis på att det har kommit att omfatta fler än man trodde från början. Men likväl har det varit en viktig och betydelsefull reform för de funktionshindrade.

Man kan resonera utifrån olika utgångspunkter. Jag har en mer ideologisk ingång i detta. Kommunerna har ju ett medborgaransvar. De har ansvar för samtliga kommunmedborgare. Jag tycker att det ska omfatta även de funktionshindrade.

Man ska inte särbehandla gruppen funktionshindrade och låta någon annan ta ansvaret. Man ska ha ansvar för äldre som behöver hjälp och stöd när de blir knackiga och sjuk och behöver stor omvårdnad. Man har ansvar för dem som behöver stöd och hjälp av socialtjänsten i olika skeden av livet. Man har ansvar för barn i skolan som behöver extra insatser och extra stöd för att tillgodogöra sig skolgången.

Min ideologiska utgångspunkt innebär att jag tycker att det är svårt att se varför man ska skilja ut just de funktionshindrade och säga att det ska lösas av ett annat system och att de inte ska omfattas av det generella, allmänna medborgaransvar som kommunerna har.

Detta var den tråd som togs upp i inlägget. Men interpellationen tar också sikte på de ekonomiska regleringarna. Där vill jag inte gå in och kommentera LSS-utredningen. Vi avvaktar remissvarens synpunkter på den och det förslag som har lagts fram.

Jag tror dock, och det vill jag understryka, att det är oerhört viktigt att vi snabbt kommer till skott med ett utjämningsystem. De länsvisa utjämningsystem som finns trappas nu av i rask takt runtom i Sverige. Om de inte ersätts av något annat kommer många kommuner som har höga LSS-kostnader att drabbas oerhört hårt. Det finns sådana kommuner som drabbas redan i dag, medan andra kommuner har väldigt låga LSS-kostnader. Utjämnar vi för andra strukturella kostnader i det generella utjämningsystemet tycker jag att det är fullt rimligt att också utjämna för LSS-kostnader.

Anf. 76 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag ställde egentligen bara en fråga i mitt anförande, och den frågan fick jag inget som helst svar på. Jag fick många andra ord i stället, men jag vill ändå upprepa frågan, för den är oerhört viktig för mig att höra ministrernas syn på. Anser ministern att det är ett problem med de här människornas utsatthet? Jag har hört alltihop om medborgarperspektivet. Det är en fråga, och den hänger delvis ihop med den fråga jag ställer. Men jag fick inget svar på den direkta frågan som jag ställde. Jag ser fram emot att ministern faktiskt återkommer till den.

Den utredning som har föreslagit ett utjämningsystem fick faktiskt enligt sitt direktiv inte heller möjlighet att se på alternativet att göra det till en statlig angelägenhet. Det är därför som jag också ställer frågan. Det är viktigt inför framtida utredningar att den möjligheten också bereds därför att detta var vad många som satt i utredningen hade önskat, nämligen att man hade fått belysa också den möjligheten.

Kommunerna har ett medborgaransvar. Självklart har de det. Men kommunerna har också ett självstyre. Där ligger lite av problematiken med LSS som är så detaljerad att den egentligen inte ger utrymme för några kommunala tolkningar eller några kommunala alternativ när det gäller planering och kostnadsansvar. Det är därför som jag menar att denna typ av rättighetslagstiftning som är så strikt reglerad egentligen inte passar ihop med det kommunala självstyret.

Som ni lite grann var inne på i den tidigare debatten måste det kommunala självstyret vara förenat med möjligheter för kommunpolitiker att fatta självständiga beslut och att väga olika behov mot varandra. LSS har blivit en gökunge som i vissa kommuner har trängt ut vård, omsorg och skola och framför allt den icke lagstadgade kommunala verksamheten. Detta är ytterligare ett problem som också talar för att LSS mera hör hemma som en statlig verksamhet än som en kommunal verksamhet.

LSS har fått ganska förödande konsekvenser. Om man lyfter in det ekonomiska perspektivet som ministern var inne på var det 43 kommuner som aviserade att de skulle höja skatten inför detta verksamhetsår. Det blev 70 kommuner som höjde. Jag bor själv i en kommun där jag har suttit i kommunfullmäktige och beslutat om en höjning av skatten med 88 öre. Gnosjö kommun är en liten kommun som har god soliditet och god ekonomi. Men vi ser inga andra möjligheter i dag, till stor del beroende på att LSS har tagit mycket från den andra kommunala verksamhet-

en. Nu finns det inga andra besparingsåtgärder, utan nu är en skattehöjning den enda möjligheten. Vi är i gott sällskap. Det är den största skattehöjning inom landstings- och primärkommunerna som har gjorts på 25 år om vi lägger samman allt som har hänt under detta år. Det är ganska anmärkningsvärt. Jag återkommer till att det till stor del för många kommuner beror på LSS.

Ministern som reser runt mycket i landet vet liksom jag att vi är många som också är kommunpolitiker som är bekymrade över denna utveckling där vi inte längre ser några möjligheter. Och finansieringsprincipen som tidigare nämdes har inte använts i detta fall. Det har varit ett utjämningsorgan inom länet hittills. Men jag menar att staten måste skicka in mer pengar i systemet om detta fortsatt ska vara en kommunal angelägenhet.

Jag vill gärna ha svar på den första frågan.

Ministern säger att han ska titta på remissvaren med anledning av utredningen. Jag tror att många av remissvaren är förutsägbara. Jag tror att de kommuner som får pengar kommer att gilla läget. De som ska betala in mer till systemet kommer inte att vara lika positiva. Jag är inte så säker på att ministern blir så mycket klokare på remissvaren.

Men om det mot all förmodan skulle vara så att en stor majoritet av kommunerna skulle säga att de vill ha ett statligt system, blir det då ett direkt direktiv och uppdrag till den kommande utredningen att faktiskt titta på detta?

Anf. 77 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag ska beröra integritetsfrågan. Jag tror inte att det är ett så stort bekymmer, om det ens är något bekymmer. Jag lever i den föreställningen att man som kommunalpolitiker och som kommunmedborgare är väldigt mån om att se till att det finns en grundläggande solidaritetstanke i kommunen, att man har ett gemensamt ansvar för kommuninvånarna, oavsett om de är funktionshindrade eller äldre och behöver omfattande insatser eller om det finns ungar i kommunen som behöver omfattande stöd för att kunna fullgöra skolgången. Det var därför som jag tog upp den mer ideologiska utgångspunkten vid ingången av diskussionen, alltså det medborgaransvar, kommuninvånaransvar, som en kommun har och som ska omfatta alla oavsett vilket stöd som invånarna behöver. Det handlar om socialtjänsten som man i olika delar av livet kanske behöver ett omfattande stöd från för att få hjälp att fungera i kommunen som kommunmedborgare.

Jag har den ingången att man inte ska plocka ut en funktionshindrad och säga att någon annan, staten, får klara av det. Däremot är det viktigt att när vi i regering och riksdag tar ställning till de ekonomiska ramarna för kommunsektorn, statsbidragen och över huvud taget de ekonomiska ramarna för kommunsektorn, väger in den kostnadsökning som finns på LSS-sidan och som har varit väldigt kraftig under de senaste åren. Det är viktigt att vi väger in det när vi ska bedöma vilka ramar som kommunsektorn ska ha för att kunna fullgöra sina åtaganden.

Jag ska inte på förhand kommentera remissutfallet. Jag är väl medveten om att jag kommer att få återkomma till denna fråga i flera olika sammanhang. Utjämningsystem är per definition en fråga där man utser

Anf. 78 MARIA LARSSON (kd):

Herr talman! Jag är alltså av en annan åsikt än ministern när det gäller integritetsskyddet för enskilda individer. Jag har sett ett antal artiklar när jag har gjort sökningar, och det är inte alldeles ovanligt att anonymitetsskyddet är lika med noll för dessa människor i små kommuner och att det också får konsekvenser. Tyvärr är solidaritetstanken i alla kommuner och bland alla medborgare inte lika stor och vacker som ministern och jag kanske skulle önska. Jag menar att denna utsatthet för dessa människor skulle minska betydligt om man faktiskt lade systemet på en statlig nivå.

Jag tycker inte heller att det är rimligt att ålägga kommunpolitiker en uppgift där de inte har något som helst manöverutrymme. Ni var tidigare inne på öronmärkningen. Det är samma sak med den. Ju mer man minskar utrymmet för kommunpolitikerna att faktiskt få agera, desto svårare kommer det att vara att rekrytera kommunpolitiker. Ytterst är detta en demokratifråga.

Jag kan förstå att ministern kanske inte vill gå in i detalj på det ena eller andra scenariot utifrån remissvaren. Jag har respekt för det. Men jag tycker ändå att ministern skulle kunna lämna en liten avisering om ett statligt system ändå är en framtida möjlighet. Med hänvisning till det som jag har sagt undrar jag om den tillkommande ansvarsutredningen får som ett direktiv också titta på denna verksamhet. Den ska titta stort och brett. Jag har inte sett direktiven, och jag vet inte om de är färdiga, men det vore intressant att veta när utredningen ska tillsättas och hur direktiven kommer att se ut. Kommer utredningen att få en uppgift att fritt förfoga över alla de uppgifter som stat och kommuner i dag har och göra omfördelningar utifrån en så kostnadseffektiv men framför allt funktionell organisation som bara är möjlig?

Med detta vill jag tacka ministern för debatten, eller för samtalet, och jag tror också att vi får anledning att återkomma. Men jag skulle gärna vilja ha svar på den sista frågan: Kommer detta att rymmas inom ansvarsutredningen när det har förbisetts i tidigare utredningar?

Anf. 79 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag räknar med att ansvarsutredningen kommer att tillsättas inom de närmaste veckorna. Den kommer att få vida direktiv. Den ska se över uppgiftsfördelningen mellan olika folkstyrelsenivåer – kommuner, landsting och stat. Den kommer också att se över regeringens förhållande till myndigheter. Det blir väldigt vida direktiv till ansvarsutredningen. Eftersom det blir väldigt vida direktiv ser jag ingen möjlighet att avvakta dess eventuella slutsatser innan man gör någonting åt rättvisan när det gäller kommunernas kostnader för detta eftersom de länsvisa utjämnningssystemen avtrappas i rask takt. Detta är nämligen ett utredningsarbete som kommer att ta några år eftersom det är så omfattande. Det föregår en djup analys också.

Jag utesluter inte för framtiden att det blir förändringar, antingen mellan kommunernas uppgifter och landstingens uppgifter och tvärtom mellan statens uppgifter och landstingens uppgifter, mellan statens uppgifter och kommunernas uppgifter. Det där får ansvarsutredningen titta på.

Svar på
interpellationer

Det brådskar dock med att skapa större rättvisa mellan kommunerna när det gäller kostnaderna för LSS, för i dag är läget orimligt. Det finns kommuner som har mycket höga och betungande kostnader, och det finns kommuner som har väldigt låga kostnader för LSS-verksamhet. Det återspeglas naturligtvis också i kommunernas allmänna ekonomiska förutsättningar. Har man väldigt höga kostnader har man sämre ekonomiska förutsättningar än i en kommun som har väldigt låga kostnader och goda allmänna ekonomiska förutsättningar.

Vi får anledning att återkomma till det här när remissarbetet är avslutat. Jag vill inte föregripa det men hoppas att det inte blir en diskussion som baseras på den förenklade bilden av vinnare och förlorare och där man gräver ned sig i positionerna. Jag ska tillstå att jag kanske inte är alltför förhoppningsfull i det avseendet, för jag har varit med om den stora utjämningsdiskussion som vi till hösten kommer tillbaka till.

Överläggningen var härmed avslutad.

20 § Svar på interpellation 2002/03:93 om kommunsammanslagning

Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Åsa Torstensson har ställt fyra frågor till mig under rubriken Kommunsammanslagning.

Inledningsvis har Åsa Torstensson frågat vad jag avser att vidta för åtgärder för att stärka kommunernas ekonomi och skapa förutsättningar för tillväxt och positiv befolkningsutveckling i drabbade kommuner.

Jag vill peka på att kommuner med en minskande befolkning redan i dag kompenseras i det kommunala utjämningsystem som infördes 1996. Landsting i motsvarande situation har under åren 2001 och 2002 erhållit ett särskilt omställningsbidrag på mellan 150 och 170 miljoner kronor per år. Ett sådant bidrag kommer även att betalas ut under de kommande två åren. Dessutom har 200 miljoner kronor per år satts av för att under dessa år stödja kommuner och landsting med en minskande befolkning. Av detta belopp utgör 50 miljoner kronor per år bidrag i syfte att främja samverkan mellan kommuner och mellan landsting med befolkningsminskning. På så sätt ges dessa kommuner och landsting möjlighet att upprätthålla nivån på och kvaliteten inom verksamheterna. I detta syfte har dessutom redan under år 2002 25 miljoner kronor beviljats i bidrag av regeringen till 46 samverkansprojekt.

Åsa Torstensson har även frågat på vilket sätt jag, när det gäller kommunindelningen, avser att motverka den negativa befolkningsutveckling som pågår i många kommuner.

Låt mig först säga att den kommunala indelningen i sig inte har något samband med en minskande befolkningsutveckling. Däremot påverkas naturligtvis kommunernas möjlighet att tillhandahålla en godtagbar service för invånarna. Från 2003 är det möjligt för kommunerna och landstingen att ta över länsstyrelsernas uppgifter när det gäller regional utveckling i länen genom att skapa regionala samverkansorgan. Samtidigt pågår utvecklingen av de regionala tillväxtprogrammen.

Sammantaget ökar detta möjligheterna till en regional och lokal kraftsamling för att främja utvecklingen och tillväxten i landets olika delar.

Regeringen har också tillsatt två delegationer, Inlandsdelegationen och Tillväxtdelegationen, som har till uppgift att medverka till att stärka utvecklingen inom de mest utsatta arbetsmarknadsregionerna i landet. Detta är exempel på tre större åtgärder där regeringen initierat ett brett utvecklingsarbete som tar sin utgångspunkt i de möjligheter och den vilja till kraftsamling som finns runtom i landet. Det är min förhoppning att dessa åtgärder kan bidra till att motverka den negativa befolkningsutvecklingen i många kommuner.

Åsa Torstensson har också frågat mig hur jag avser att stärka det, för kommuninvånarna och de kommunala förtroendevalda, viktiga demokratiska arbete som sker på den kommunala nivån. Jag vill i detta sammanhang, utan att gå in på de enskilda förslagen, påminna om att regeringen under förra mandatperioden lade fram ett antal förslag i demokratipropositionen, *Demokrati för det nya seklet* (prop. 2001/02:80), som syftade till att stärka den lokala demokratin. Vidare har regeringen under åren 2000–2002 aktivt arbetat med att utveckla och fördjupa den lokala demokratin inom ramen för projektet Tid för demokrati. Bland annat har 142 demokratiutvecklingsprojekt fått bidrag om sammanlagt 19 miljoner kronor. Den enskilt största bidragsmottagargruppen har varit kommuner.

Slutligen har Åsa Torstensson frågat hur jag avser att kompensera kommunerna för ökade utgifter som uppstår i samband med att den lagstiftning som riksdag och regering beslutat om genomförs. Utgångspunkten är ju den kommunala finansieringsprincip som tillämpas sedan 1993 och som har godkänts av riksdagen. Denna princip innebär som bekant bland annat att kommuner och landsting ska kompenseras för statligt beslutade åtgärder som direkt tar sikte på den kommunala verksamheten. Statliga beslut som till exempel påverkar arbetsgivaravgifter eller skatteunderlaget, och därmed skatteintäkterna, omfattas inte av finansieringsprincipen. De finansiella och ekonomiska effekterna av sådana beslut ska dock beaktas vid bedömningen av kommunsektorns skattefinansierade utrymme.

Anf. 81 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag sällar mig till gratulanterna.

Man kan ha olika tankar om och politiska mål för hur samhället ska fungera, hur det ska vara utformat och var makten ska utövas. Det har ofta ett samband med hur man väljer sina lösningar på områden som inte automatiskt karakteriseras av direktdemokrati. Det kan handla om sådana frågor som jag har ställt till ministern, om vem som man tror är bäst skickad att finna till exempel de ekonomiska lösningar som håller långsiktigt i de situationer som många kommuner befinner sig i. Det handlar också om synen på samarbetet mellan stat och kommun och med individen.

Det här är avgörande för vilket resultat man får inom hela samhällsbygget. Det handlar om vilka som ska vara delaktiga och känna medansvar, om hur utvecklingen bäst stimuleras och om hur vi skapar tillväxt.

Vi har en grundlag där det föreskrivs att all offentlig makt utgår från folket, och vi har ett grundlagsfäst kommunalt självstyre, men vi kan naturligtvis anlägga ideologiska aspekter på hur man ska tolka detta och hur långt man ska gå i sina ambitioner att stärka kommunerna och de enskilda individerna.

Ministern hänvisar till att man väljer att ge makt till kommuner i samverkan, men detta är också ett exempel på att man stärker statens roll på den regionala nivån genom att ge landshövdingen en direkt stärkt roll gentemot kommunerna. Man var från kommunministern och från regeringen i dess helhet inte beredd att flytta över makt till folkets företrädare i direktvalda organ att över sig själva bestämma.

När jag hör ministrarnas svar på mina frågor, som i allra högsta grad har ett samband med vilka utvecklingstankar ansvarigt statsråd har om de svenska kommunerna som administrativa enheter och deras invånare och förtroendevalda, blir det uppenbart att ministern faktiskt inte visar på några framtidstankar som fångar in kommunernas långsiktiga problem.

Man anvisar lösningar som fortfarande bygger på att staten ska gå rakt in och detaljstyra i de ekonomiska frågorna. Man detaljstyr vilka demokratiprojekt som ska prioriteras och så vidare. Det kan mycket väl vara så att kommunindelningar och befolkningsutveckling inte i sig har något samband, men jag vill också påminna om att ministern i detta sammanhang har svarat att en ändrad kommunindelning kan vara en lösning för kommuner som har ekonomiska problem och som inte finner lösningar för att stärka befolkningen. Det är ministern själv som har lyft fram just kommunsammanslagningar som en lösning.

Jag tror att det skulle vara intressant för flera än mig om statsrådet här i kammaren ville beskriva sin vision av kommunernas roll i framtiden och av hur Kommun-Sverige i framtiden kommer att kunna utvecklas, gärna ur en kommunindelningsaspekt eftersom det är statsrådet Lövdén och ansvarig kommunminister som har lyft fram drömmen om de 100 kommunerna.

Anf. 82 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Låt mig först till Åsa Torstensson säga att jag är lika bekymrad som Åsa Torstensson över den regionala obalans som har växt fram i Sverige under 90-talet. De stora befolkningsomflyttningarna gör ju att den ekonomiska situationen för många kommuner har blivit väldigt ansträngd. Tappar man befolkning i en kommun år efter år är det naturligtvis en oändlig process att anpassa verksamheten efter den krympande befolkningen.

Det har också gjorts att vi från regeringens sida har försökt gå in och vända utvecklingen. Jag nämner några exempel i svaret på interpellationen. Jag kan fortsätta med de ekonomiska insatser som vi har gjort för att försöka vända utvecklingen. Vi har gått in med mycket betydande belopp via Bostadsdelegationen, 2 ½ miljarder kronor hittills, för att stödja kommuner som har många tomma lägenheter. Vi har gått in med ett omfattande stöd via Kommundelelegationen för att hjälpa till i överbyggningsfasen, just för att skapa förutsättningar för livskraft på sikt i de kommuner som har befolkningsminskning. Tyvärr måste jag konstatera att Centerpartiet har varit avvisande till många av de här åtgärderna, och jag frågar mig: Vilken situation hade de kommunerna befunnit sig i om vi inte hade gått in med de här insatserna?

Jag har fällt den kommentaren, som svar på en fråga om vad jag skulle se som den ideala bilden, att hade jag lagt ut kartan på mitt arbetsrum och ritat en ny kommunkarta så hade det kanske blivit hundra kommuner färre. Men jag ska inte göra det. Det är så jag har sagt. Det är inte

så att vi på det nationella planet ska sitta och göra en ny kommunkarta. Tankar i det här avseendet, som finns på olika håll i landet, måste ju växa fram underifrån. Initiativen kommer underifrån.

Det vi har gjort är att stimulera samverkan mellan kommunerna för att skapa förutsättningar för livskraft, inte bara samverkan när det gäller regional utveckling – det är betydelsefullt i sig – men också samverkan kring den kommunala verksamheten. Självklart kan det vara att man delar räddningstjänst och gymnasieskola, men man kan också dela verksamhet inom teknisk förvaltning och annan verksamhet i kommunerna. Den processen har startat ute i Kommun-Sverige på ett väldigt kraftfullt sätt. Jag följer det väldigt noga, och jag tycker att det är glädjande. Om man driver en långtgående samverkan kring den kommunala verksamheten behöver man kanske inte slå samman kommuner, eller så leder den samverkan så småningom till att man tycker att det är lika bra att lägga ihop två grannkommuner.

De ekonomiska ramarna och förutsättningarna är centrala för att det ska finnas möjligheter att utveckla den lokala demokratin och för att vi ska kunna rekrytera aktiva kommunalpolitiker framöver som är beredda att ta på sig ansvaret att stå i ledningen för en kommun. De ekonomiska förutsättningarna skapar vi med en tillväxtpolitik i Sverige, men vi skapar dem också genom riktade insatser till de delar av landet som behöver en extra puff för tillväxten. Vi skapar dem också, och där är ju Centerpartiet och Socialdemokraterna överens, genom ett långtgående utjämnings-system.

Anf. 83 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Vi har, tror jag, helt skilda uppfattningar om de långsiktiga ambitionerna om kommunal utveckling i grunden utifrån det jag nu hör kommunministern plädera för, men jag uppskattar att kommunministern inte tänker lägga ut en ny kommunkarta.

Det är naturligtvis intressant att kommunministern avslutar med formuleringen att man kanske därmed inte behöver lägga ihop kommunerna. Varje initiativ och varje uttalad formulering som kommunernas högste talesman står för är naturligtvis en inriktning för hur vi som också ibland är kommunalt förtroendevalda ser vår egen planering, det vill säga vad det är för incitament man från regeringen riktar in sig på och vad man prioriterar. Det är naturligtvis så att de ekonomiska ramarna inte lever ett isolerat liv, även om det är kommuner som har en ekonomisk problematik. Det är naturligtvis också en relation till kommunens möjligheter att över sig själv bestämma: vilken kraft och vilka möjligheter man har på det lokala planet att faktiskt, med resurser som inte staten detaljstyr eller reglerar, göra sina egna prioriteringar.

Låt mig återkomma till kommuner i samverkan, som ofta lyfts upp som ett argument och som ett bevis på vikten av man stärker kommunerna. Det som Centerpartiet och Socialdemokraterna i Västra Götaland arbetar tillsammans om, direktvalda fullmäktige och direktvalda organ som faktiskt har den reella makten över sina prioriteringar utan att staten sitter där och reglerar, är naturligtvis en mycket tydlig signal från regering och riksdag: Vi ger er möjligheter att utveckla på era premisser utifrån era demokratiska redskap.

Ekonomi kan inte isoleras från de strukturer som vi har i samhället. När Socialdemokraterna och kommunministern svarar på mina ekonomiska och mina demokratiska frågor svarar man hur man går rakt in i den kommunala budgeten med 50 miljoner och så vidare – riktade pengar. Men var finns de stora förändringarna där man blickar framåt och ser en utveckling på den kommunala nivån som lika gärna kan innebära 100 nya kommuner? Det har jag aldrig hört kommunministern utveckla i några sammanhang: tankarna om att det faktiskt kan skapas nya kommuner. Att slå samman två fattiga kommuner har inte, mig veterligen, gynnat någon tidigare.

Anf. 84 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Man får skilja på ett par saker här: När jag pratade om samverkansprojekten och kommunal samverkan var det utifrån utgångspunkten att kommuner som ligger nära varandra och som har en liten befolkning med nödvändighet kanske måste samverka kring frågor som räddningstjänst, gymnasieskola och liknande saker för att man ska få ett underlag för den kvalificerade verksamheten. Där finns det väldigt mycket mer att göra runtom i Kommun-Sverige. Det berör inte bara de små kommunerna, utan det berör små kommuner i förhållande till lite större kommuner också. Jag tycker att det är en glädjande process som nu initieras av kommunpolitiker runtom i landet för att driva utvecklingen framåt.

Den andra frågan handlar om Västra Götaland och ansvaret för den regionala utvecklingen. Där har vi delade meningar, vilket gavs uttryck för när vi tog ställning till propositionen i kammaren under förra året. Vi har inställningen att vi nu vill pröva så kallade samverkansorgan där kommunerna går tillsammans i kommunalförbund – det är ju det som det egentligen är frågan om – och tar över ansvar från länsstyrelserna för det regionala utvecklingsarbetet. Sedan får vi se när vi har utvärderat det. Vi hade en väldigt god utvärdering när det gällde Kalmarmodellen i ett tidigare skede. Men när vi får utvärdera det här – det kom ansvarsutredningen in på också i sitt arbete – får vi se hur vi ska lägga fast den långsiktiga politiken på det här området.

Än en gång: En absolut grund för att det ska finnas ett reellt innehåll i kommunal självstyrelse och att kommunalpolitikerna ska kunna känna det meningsfullt med arbetet och ha möjligheter att bedriva arbete är att man har de allmänekonomiska förutsättningarna. Det är också att vi ser till att alla kommuner och landsting har rimliga utgångspunkter för det. Jag hoppas att Centern, när vi nu kommer in i nästa skede av det stora utjämningsystemet, kommer att stå kvar vid sina ställningstaganden om att vi har ett behov av ett långtgående utjämningsystem både på inkomstsidan och på kostnadssidan.

Anf. 85 ÅSA TORSTENSSON (c):

Herr talman! Jag ska börja bakifrån. Vad gäller ett starkt kommunalt självstyre kopplat till ett tydligt utjämningsystem i landet tror jag vi är väldigt överens. Men det som är intressant är att när vi pratar om ett kommunalt skatteutjämningsystem är den kommunala självstyrelsen A och O, men när vi pratar om regleringar från staten å la olika maxtaxereformer, då gäller inte den kommunala självstyrelsen i relation till den

finansieringsprincip som kommunministern tidigare pläderade för. Det är precis så. Om staten hade skött de åtaganden man sagt sig vilja ta ansvar för vad gäller finansieringsprincipen, då hade vi inte mött de diskussioner som har varit på tapeten under den senaste tiden med anledning av kritiken mot nuvarande utjämningsystem. Då hade den kritiken dämpats.

Vi kan gå tillbaka till de budgetar vi har hanterat under december månad och identifiera de kronor som fattas i kommunala skatter i många kommuner. De består i skillnaden mellan kostnader och det man ges i ersättning för just maxtaxareformer. Vi hade klarat av att ha en budget i balans. Då hade inte den indirekta kritiken mot utjämningsystemet kommit. Det hade varit värdefullt om Socialdemokraterna hade tagit ansvar för den finansieringsprincip som vi har varit överens om här. Kommunerna upplever att man inte tar ansvar för den.

I övrigt tackar jag för den här debatten.

Anf. 86 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Herr talman! Jag är inte lika övertygad som Åsa Torstensson om att vi inte hade haft diskussionen om utjämningsystemet. Det finns en hel del kommuner i landet som har hög skattekraft och betalar till inkomstutjämnningen. Jag tror inte att diskussionerna mot den långtgående inkomstutjämnningen hade avtagit från en del av de kommunerna om man hade haft en generellt bättre ekonomisk situation i landet. Jag tror inte att den tidigare majoriteten i Stockholms läns landsting hade suttit stilla i båten när det gäller det långtgående utjämningsystemet.

Det är glädjande att Åsa Torstensson nu deklarerar att vi är överens om att det behövs ett långtgående utjämningsystem. Jag är, som jag sade i en tidigare interpellationsdebatt, anhängare av finansieringsprincipen. Sedan kan man ibland komma fram till skilda bedömningar av kostnaderna för en reform. Det är viktigt att utvärdera reformer och reglera det efterhand i diskussioner. Men finansieringsprincipen är en viktig princip för oss att upprätthålla när vi lägger nya pålagor på kommunsektorn.

Det framgick också av en tidigare debatt att alla partier här i kammaren är skyldiga till olika lagregleringar som påverkar kommunernas verksamhet. Vi lagstiftar på skolans område, socialtjänstens område, äldreomsorgens område och sjukvårdens område för att vi ska kunna upprätthålla någorlunda likvärdiga principer för välfärden i hela landet. Därmed inte sagt att det inte ska finnas möjligheter att lokalt skapa variation när det gäller hur man bedriver verksamhet. Men grundläggande rättigheter som skolgång och grundläggande rättigheter för dem som är socialt utsatta skapar vi med en gemensam lagstiftning i riksdagen som gäller i hela landet. Det tror jag inte att Åsa Torstensson vill rubba på. Därmed kommer alltid den levande diskussionen och spänningen att finnas mellan kommunsektorn och den nationella nivån om gränserna för kommunal självstyrelse och nationell politik. Det är en fruktbar diskussion som jag hoppas kommer att leva även framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

21 § Svar på interpellation 2002/03:75 om skuldsatta barn

Anf. 87 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag får liksom tidigare talare framföra mina gratulationer till den nye förste vice talmannen.

Carl-Axel Johansson har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att dels utreda hur omyndiga barn kan skuldsättas utan vårdnadshavarens medgivande, dels åstadkomma att föräldrar inte ska kunna skuldsätta sina barn.

Frågorna är ställda mot bakgrund av uppgifter i pressen om förekomsten av underåriga gäldenärer i kronofogdemyndigheternas register. Uppgifterna gör gällande att denna skuldsättning delvis består i obetalda parkeringsböter och fordonsskatter hänförliga till bilar som föräldrarna låtit registrera i barnens namn men som i verkligheten ägs och brukas av föräldrarna. Ansvar för betalning av sådana böter och skatter vilar utslutande på den registrerade ägaren, oavsett om det skulle vara någon annan som i civilrättslig mening äger bilen.

Det är oklart i vilken omfattning det förekommer att föräldrar på detta sätt försöker undandra sig att betala parkeringsböter och fordonsskatt. Men låt mig först säga att det naturligtvis är ett oskick att något sådant kan förekomma. Frågan är nu hur problemet bäst kan angripas.

Carl-Axel Johanssons interpellation utmynnar i förslaget att lagen borde ändras på så sätt att underåriga fortsättningsvis inte skulle kunna skuldsättas och göras betalningsansvariga. I stället skulle förmyndaren ha betalningsansvaret för eventuella skulder. För min del kan jag inte tycka att detta vore en bra lösning. Inom civilrätten är det nämligen en mycket grundläggande princip att alla fysiska personer erkänns som rättssubjekt. Man säger att varje människa har rättskapacitet. Detta innebär att alla människor – således också barn – kan äga egendom och ha skulder. Den lösning som skisseras i interpellationen skulle innebära att man ruckade på denna princip och är därför ingen framkomlig väg.

Även barn måste alltså kunna äga tillgångar och ha skulder. Däremot är det förstaså att ett barn inte har full rättslig handlingsförmåga. Han eller hon kan från början inte alls sköta sina rättsliga angelägenheter, men får med stigande ålder en viss begränsad behörighet att göra detta. Så kan till exempel den som fyllt 16 år själv råda över sina egna arbetsinkomster och har också viss möjlighet att ingå arbetsavtal. I de fall där barnet inte självt får sköta sina angelägenheter ankommer detta i stället på barnets förmyndare, det vill säga vanligen dess föräldrar eller åtminstone en av dem. Föräldrabalken säger att en förmyndare omsorgsfullt ska fullgöra sina skyldigheter och alltid handla på det sätt som bäst gagnar barnet. Förmyndaren står i sin verksamhet under tillsyn av överförmyndaren, och han eller hon är enligt lag skyldig att lämna de upplysningar som överförmyndaren kan begära.

Det säger sig självt att föräldrabalkens krav på en förmyndare inte uppfylls av en förälder som först registrerar sin bil i barnets namn och därefter medvetet låter bli att betala de parkeringsböter och fordonsskatter som barnet påförs såsom registrerad ägare till förälderns bil. Inom den del av lagstiftningen som jag ansvarar för finns dock redan med nuvarande regler möjlighet att ingripa mot en förmyndare som på detta sätt uppträder illojalt mot barnet. Inget hindrar nämligen att överförmyndaren

vänder sig till kronofogdemyndigheten för att få en förteckning över de underåriga som kan finnas i myndighetens register och vad deras skulder avser. Om det då visar sig att ett barn svarar för skulder som i själva verket borde ha varit förmyndarens egna, kan överförmyndaren begära att förmyndaren redogör för sin förvaltning och vid behov uppmana till rättelse. I graverande fall finns möjlighet för överförmyndaren att vända sig till tingsrätten med en begäran om att förmyndaren entledigas och att en ny förordnas.

Det finns alltså vissa förutsättningar att angripa problemet med befintliga regler. För närvarande har jag därför inte för avsikt att vidta några särskilda åtgärder.

Anf. 88 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Herr talman! Åhörare! Jag tackar justitieministern för svaret.

Tydligt håller statsrådet med mig om att det är ett oskick när föräldrar registrerar bilar på sina omyndiga barn och sedan underlåter att betala parkeringsböter och fordonsskatter och att detta kan förekomma. Sedan tycker inte statsrådet så mycket mer utan faller in i ett slags juridiskt härklyveri.

Barn har skulder. Enligt en tidningsartikel i Aftonbladet i november 2002 var 6 646 barn under 18 år registrerade hos kronofogden. Uppgifter som jag nyligen tagit del av visar att siffran i förra veckan hade ökat till 6 712 omyndiga barn, så det är mer än ett oskick.

Herr talman! Det är ett reellt problem. Hur kan detta ske?

I tidigare svar hänvisade justitieministern till att problemet berodde på förfarandet när man registrerar bilar och att det civilrättsligt finns ett gott skydd mot skuldsättning av barn. Det förtydligar statsrådet nu med att överförmyndaren kan vända sig till kronofogden för att få en förteckning över underåriga i skuldregistret hos kronofogdemyndigheten. Om det då visar sig att barn svarar för skulder som borde vara förmyndarens egna kan överförmyndaren begära att förmyndaren redogör för sin förvaltning och vid behov uppmana till rättelse. Jag måste fråga statsrådet: Har så skett i något av de fall som nu finns registrerade? Har överförmyndaren reagerat? Jag vet inte, och hur som helst är skadan redan skedd då den omyndige är registrerad.

Finns det sedan något i den civilrättsliga lagen som möjliggör att förmyndaren blir betalningsansvarig, om överförmyndaren menar att förmyndarens förvaltning lämnar allt övrigt att önska eller om överförmyndaren finner det så graverande att en begäran till tingsrätten görs om att förmyndaren entledigas och ny förordnas? Hjälper detta barnet till skuldfrihet?

Jag kan inte uppfatta detta på annat sätt än att statsrådet och regeringen inte vill undersöka saken närmare, att man alltså inte bryr sig.

Herr talman! Det är inte acceptabelt att ett ansvarigt statsråd inte vill inse problematiken. Det måste vara något fel eller någon lucka i den eller de lagar som reglerar hur omyndiga barn kan skuldsättas och sedan göras ansvariga för dessa skulder fastän de är omyndiga.

Jag är inte juridiskt utbildad eller skolad. Jag har fått ett förtroende från de svenska väljarna att vara deras valda ombud i riksdagen, och då är det min uppgift att väcka de frågor och föra den debatt där man som

vanlig väljare och deras förtroendevalda har anledning att reagera mot gällande ordning och regler om de visar sig leda fel.

Här tycker jag att det räcker med vanligt sunt förnuft för att kunna konstatera att något måste vara fel i lagstiftningen när omyndiga barn kan få skulder hos kronofogden för bilar som de är registrerade ägare till, men rimligen inte själva kan ha felparkerat.

Fru talman! Konsekvenserna för dessa barn är besvärande på sikt. Det blir svårt att få hyreskontrakt, omöjligt att få lån eller handla på avbetalning, och det kan sätta stopp för jobb. Det enda som regleras i lagen är fastigheter som barn kan få i gåva, eftersom överförmyndaren då måste ge samtycke. Det gäller dock inte för bilar.

Nu menar jag inte att det ska förbjudas att registrera bilar på barnen, inte heller att överförmyndare ska ge samtycke. Jag tror inte att det löser problemet, utan ger bara mer administrativt krångel. Däremot borde vårdnadshavare kunna vara betalningsskyldiga för sina omyndiga barns skulder. Eller tycker kanske justitieministern att det fungerar bättre om barnen enligt nu gällande lag, föräldrabalken, kan stämma sina föräldrar när de blir myndiga och märker att föräldrarna orsakat dem ekonomisk skada?

Anf. 89 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Även jag vill passa på att säga att jag tycker att statsrådets svar lämnar en del frågetecken, eftersom det som tas upp i interpellationen är ett existerande problem.

Justitieministern säger i sitt svar att det är oklart i vilken omfattning detta förekommer. Man kan förstås inte fastställa det exakta antalet barn som råkar ut för detta. Det ger dock i sammanhanget ett lite väl obesvärat intryck att använda det resonemanget, då det i alla fall är fråga om ett antal tusen barn i Sverige som på detta sätt får sin rättskapacitet missbrukat på grund av att föräldrarna vill smita från ansvaret för sina egna skulder.

Det här handlar ju inte om några normala föräldrar. Det är inte vanliga sunt tänkande föräldrar med ansvarstagande för sina barn som på detta sätt skriver över sina skulder eller fordon på barnen och sedan struntar i att betala fordonsskatten. Jag vill i stället mena att det handlar om halv- eller helkriminellt sinnade föräldrar som har en djupt störd syn på en förälders ansvar för sina barn. Det handlar alltså om en grupp barn som är i en mycket skyddslös situation i förhållande till människor som i vanliga fall borde vara de som verkligen vårdar sig om deras bästa, nämligen föräldrarna.

Jag kan hålla med justitieministern om att det kanske inte är så ändamålsenligt att rucka på de fundamentala principerna i civilrätten, men det är inte detsamma som att det inte finns något man kan göra åt detta problem som berör tusentals barn.

Utanför justitieministerns område har vi till exempel frågan om vem som i fordonsregistret kan bli upptagen som ägare till ett fordon. Det kanske är så att vi måste se över om det ska bli svårare för minderåriga att äga fordon. Självklart kan det finnas många situationer där det är fullt rimligt att en minderårig äger ett fordon även om han eller hon inte har rätt att framföra detta, men det borde ändå finnas något man kan göra för att komma åt det problem som vi nu pratar om.

Jag vet att detta ligger utanför justitieministerns fögderi, men justitieministern är här också som talesman för hela regeringen. Det vore därför intressant att höra ministerns syn på detta.

Men låt oss säga att inte heller det vore en lämplig metod. Då finns det en annan modell som justitieministern själv har varit inne på, nämligen att få ett tätare informationsutbyte mellan kronofogdemyndigheten och överförmyndarnämnden. Överförmyndarnämnderna är ju kommunala, men kronofogdemyndigheten ligger definitivt under justitieministerns ansvarsområde.

När nu justitieministern själv menar att det vore önskvärt att använda en närmare kontakt mellan de båda instanserna för att komma åt detta problem är min fråga till justitieministern: Kommer justitieministern att vidta några åtgärder för att se till att kronofogdemyndigheterna initierar kontakter med överförmyndarnämnderna för att påtala problemet och visa på möjligheter att komma åt de föräldrar som på detta sätt missbrukar sina barns skyddslösa ställning?

Anf. 90 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det nämndes siffror här – 6 600 barn som har skulder. Det är det sammanlagda antalet skulder som barn har. Nu är det i de allra flesta fall barnet självt som ådragit sig skulden genom att det blivit skadeståndsskyldigt när det begått ett brott då det varit 15, 16 eller 17 år. Det kan möjligen vila ett ansvar på föräldrarna för den saken, men det kan i varje fall inte räknas som ett oskick. I stället talar vi om det faktum att man som förälder kan bete sig mot sina barn på så sätt att man ådrar barnet den skada som barnet får, något som förhoppningsvis är undantagsfall.

På frågan om överförmyndarnämnden någonstans har tagit detta initiativ är svaret ja. Det har skett i Skellefteå, vilket jag precis fått information om. I anledning av det kommer vi att följa upp det hela, och jag ser då två vägar att komma åt problemet. Den ena är att överförmyndaren ska ha initiativet och göra på det sätt som man alltså redan har befogenheter att göra. Det kan naturligtvis också åläggas myndigheten att göra på det sättet. Den andra vägen är att kronofogdemyndigheten får i uppdrag att till överförmyndarnämnden redovisa de fall där barnen har skulder. Detta kommer vi nu att gå vidare med, och vi har fått ett konkret exempel som vi kan titta närmare på.

Anf. 91 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Justitieministern börjar nu medge att det finns vissa problem, och han medger också att man funderar på att göra vissa saker.

Jag vill bara kommentera några saker. Justitieministern sade att brottshandlingar och bötesbelopp var en stor del av skulderna. Enligt de uppgifter jag har utgör dessa 12,15 % av det totala skuldbeloppet. Det är alltså inte den största delen, men det är i och för sig en viss del.

Man kan ändå fråga sig om inte vårdnadshavaren i det här fallet har ett ansvar för sina barn och sitt eget beteende. Jag tycker fortfarande att man som vårdnadshavare har ett ansvar för sina barns skulder om barnen är omyndiga, egentligen oaktat skuldens uppkomst.

Föräldrar registrerar bilar på barnen, vilka blir betalningsskyldiga och betalningsansvariga för böter och avgifter. Att omyndiga barn utan egen

förskyllan med förmyndares tysta medgivande på så sätt kan hamna i en skuldhärva kan inte vara rimligt.

Statsrådet måste väl medge att detta är lite knepigt och borde kräva en närmare analys av om gällande lagar skyddar barnen tillräckligt ur den aspekten. Nu säger statsrådet trots allt att vissa initiativ tagits.

Jag har hört exempel där 13-åringar kan vara ägare till sju bilar, med skulder på flera hundra tusen. Hur ska det gå för dem? Det måste jag som förtroendevald och som medmänniska undra. Jag hoppas att också justitieministern undrar hur det ska gå för dessa barn, och om man kan göra något åt detta.

Om en förälder inte inser sitt ansvar för sitt eget barns framtida ekonomi tycker jag att staten måste stå stark med en lagstiftning som skyddar barnet mot ekonomiska falsarier. Delar inte justitieministern den synen? Om inte så blir jag bekymrad, för det skulle innebära att ekonomiska falsarier kan fortsätta helt lagligt och till och med beskyddas av lagen. Detta måste ses över.

Att som försvar säga att det är oklart i vilken omfattning det förekommer att föräldrar på detta sätt försöker undandra sig parkeringsböter och fordonsskatt är inte speciellt ansvarsfullt. Det räcker med att det kan ske och uppenbarligen också förekommer.

Så här kan det inte få fortsätta. Jag skulle gärna vilja höra från justitieministern i nästa inlägg här i kväll att det kan vara rimligt att se över det jag föreslår, nämligen att förmyndaren kan bli ansvarig för sina omyndiga barns skulder. Det måste väl ändå vara värt att begrunda det lite närmare. Vårdnadshavaren har ett försörjningsansvar för sitt omyndiga barn tills det nått 18 års ålder. I detta ansvar borde väl också kunna ingå att barnet inte blir skuldsatt. Då tar man väl inte sitt försörjningsansvar.

Jag tycker till sist i denna omgång att man kan ifrågasätta den goda inkassosed som innebär att inkassobolag inte börjar kräva in skulden hos minderåriga. Genom detta förfarande tydliggörs inte problemet, och en del kan vara ovetandes om det. Genom att tydliggöra skulden kan kanske exempelvis Barnombudsmannen också känna sig tvingad att agera. Det kanske skulle sätta mer avtryck på justitieministern än vad jag som riksdagsman uppenbarligen förmår göra.

Anf. 92 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag vill i korthet passa på att tacka justitieministern för beskedet i det senaste inlägget och som inte fanns med i interpellationssvaret. Det innebär att justitieministern inom det ansvarsområde som ligger under justitieministern kommer att gå vidare med att se till att man får en närmare dialog mellan överförmyndarnämnderna och kronofogdemyndigheterna runtom i landet. Det ska inte alltid hänga på ifall de lokala överförmyndarnämnderna själva inser att sådana kontakter behöver tas, om nu detta är den ändamålsenliga vägen att gå.

Det som visas i fallet från Skellefteå är just att de skulder som är registrerade på barnen inte alltid är skulder som det är fullt i sin ordning att barnen har. Det kan till exempel gälla skadestånd eller fall där 17-åringar kanske har dragit på sig skulder på annat sätt. Det finns grund att se på barnens skuldsättning eftersom det finns många föräldrar som missbrukar sin vårdnadshavarställning till att smita från sitt eget betalningsansvar

och ge barnen en mycket svårare start i vuxenlivet än vad de annars hade fått.

Jag ser fram emot fortsatta initiativ från justitieministerns sida på den här punkten. Detta är någonting som jag tror att vi får anledning att återkomma till. Men för kvällen tackar jag för diskussionen och beskedet.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 93 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! I de uppgifter från Skellefteå som jag har fått alldeles nyligen är det väldigt få fall det rör sig om. Jag tror att det är tre fall. Men om man ser till den enskilda kommunen är det ändå många, och varje enskilt fall är i och för sig ett för mycket.

Nu ska vi se över om några av de vägar som jag ser som de mest lämpliga är framkomliga för att komma till rätta med det här. Däremot kommer vi inte att införa ett automatiskt betalningsansvar för föräldrarna till barn som gör sig skadeståndsskyldiga.

Man kan ta som ett konkret exempel en 15-åring som ådrar sig stora skulder genom till exempel skadegörelse och klotter. Det skulle innebära mycket allvarliga konsekvenser för föräldrarna om de i en ganska normal ekonomisk situation plötsligt blev betalningsansvariga för det. Det skulle knappast gynna någon i familjen och inte heller barnet som har ådragit sig skadeståndsskyldigheten.

Dessutom skulle det innebära att man upphäver den viktiga principen om rätt till egendom som Moderaterna brukar tala sig varma för, och som också jag har den djupaste respekt för. Det är viktigt att man bibehåller den som ett av fundamenten i vår svenska rättsordning.

Anf. 94 CARL-AXEL JOHANSSON (m):

Fru talman! Det finns egentligen inte mycket mer för mig att tillägga i debatten. Jag vill tacka justitieministern för svaret. Jag tycker att det är synd att man i det här läget inte ser över även det som jag föreslog. Det behöver inte betyda att man låter, som i det exempel som justitieministern nu redogjorde för, vårdnadshavaren ha ett betalningsansvar. Men det finns en mängd andra fall där man kan ha det.

Jag tycker att man kan ha beredskap att titta över den ordningen. Annars ser jag att det kan vara svårt att klara ut det. Bilar ska kunna vara registrerade på barnen. Det handlar om rätt till egendom. Det är helt klart. Men om detta sker medvetet som ekonomiska falsarier, ska barnet då belastas med skuld som äventyrar dess framtid? Det kan inte vara rimligt. Man måste ändå kunna se över det hela så att vårdnadshavaren skulle kunna vara betalningsansvarig utan att åsidosätta rätten till egendom. Det behöver, som jag ser det, inte innebära att man också har rätten till skuld.

Det kommer en chans till att ändra sig. Jag har under motionstiden skrivit en motion med just en begäran om översyn av gällande lagar. Det är bättre om justitieministern tar initiativ till att se över det, vilket justitieministern ändå förefaller beredd att göra, än att riksdagen ska ge ett tillkännagivande i frågan. Jag skulle bli jätteglad om min motion avslogs just med den motiveringen att justitieministern tagit initiativ till att se över frågan och att det pågår ett arbete i denna riktning.

Överläggningen var härmed avslutad.

22 § Svar på interpellation 2002/03:87 om rättsväsendets insatser mot hatbrott

Anf. 95 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Martin Andreasson har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att effektivisera rättsväsendets insatser mot hatbrott mot homosexuella, bisexuella och transpersoner.

Jag är övertygad om att jag och Martin Andreasson till stor del är överens i den här frågan. Hatbrotten, i det här fallet de som riktar sig mot homo- och bisexuella personer, är en mycket allvarlig form av brottslighet. Den riktar sig inte bara mot individen, utan är samtidigt ett angrepp på vår demokrati. Det handlar om grundläggande mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Att försvara detta är inte enbart en fråga för de homosexuella själva. Vi måste gemensamt visa att vi inte tolererar trakasserier och våld mot människor på grund av deras sexuella läggning.

Rättsväsendets insatser när det gäller hatbrotten kan alltid utvecklas. Det visar inte minst den rapport från Brottsförebyggande rådet som tagits fram på uppdrag av regeringen, och som Martin Andreasson refererar till. Samtidigt understryker BRÅ i sin rapport att många initiativ som tagits från rättsväsendets sida var så nya vid tiden för analysen, att det vid denna tidpunkt var för tidigt att förvänta sig påtagliga förändringar.

En av de viktigaste insatserna för att bekämpa hatbrott är att öka kunskap och medvetenhet. I regleringsbrevet för år 2000 gav därför regeringen i uppdrag åt rättsväsendets myndigheter att säkerställa att personalen har tillräckliga kunskaper om såväl grunden för hatbrott som situationen för de utsatta grupperna. Myndigheterna har ålagts att upprätta särskilda utbildningsstrategier och att rapportera hur dessa har tillämpats.

Riksåklagaren har till exempel byggt upp en kunskapsbank på åklagarväsendets intranät. Rikspolisstyrelsen och Riksåklagaren har inlett ett fast samarbete i form av erfarenhetsseminarier i syfte att höja kunskapsnivån. Också på lokal nivå har samarbetet mellan polis och åklagare intensifierats när det gäller att utveckla arbetsmetoder.

Som Martin Andreasson säkert känner till trädde ny lagstiftning i kraft den 1 januari i år som kriminaliserar hets mot homosexuella som grupp. Brottsbalkens bestämmelse om hets mot folkgrupp har nu utvidgats till att även omfatta hot och uttryck för missaktning med anspelning på sexuell läggning. Motsvarande ändring har gjorts i tryckfrihetsförordningens brottskatalog.

Den 1 januari infördes också en särskild, strängare straffskala för grova fall av hets mot folkgrupp; fängelse i lägst sex månader och högst fyra år. Den grova straffskalan ska till exempel kunna tillämpas på fall med omfattande spridning av kränkande homofobiskt material.

Det pågår alltså ett omfattande arbete inom rättsväsendet för att höja kompetensen när det gäller hatbrott. Men det finns självklart mer att göra. Regeringen fortsätter därför – i samband med budgetarbetet, i regleringsbrevet och i den fortlöpande myndighetsdialogen – att sätta dessa frågor högt på dagordningen.

Anf. 96 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka statsrådet för svaret. Vad gäller statsrådets vilja och engagemang råder det inget tvivel om att vi står

på samma sida och att statsrådet har vidtagit många åtgärder för att effektivisera arbetet mot hatbrott.

Min interpellation föranleddes av ett aktuellt fall av ganska grov hatmotiverad brottslighet mot i det här fallet en homosexuell handbollsdomare, som uppenbarligen mer eller mindre straffades av okända våldsvärkare för att han gick ut så öppet med sin sexuella läggning. Det hade varit intressant om statsrådet i det svar jag fick på min interpellation inte bara redovisat vad regeringen har gjort utan också lite grann vad regeringen tänker göra. Det kan rimligtvis inte vara så att regeringen är fullt nöjd med de insatser som har vidtagits hittills och tycker att det räcker med att fullfölja dem. Det skulle vara bra om man något kunde analysera vilka framtida behov som finns att effektivisera och förfina arbetet mot den hatmotiverade brottsligheten.

Regleringsbrev till rättsväsendets myndigheter har under de senaste åren fokuserat väldigt mycket på kunskapshöjande insatser. Jag är helt överens med justitieministern om att kunskap och medvetenhet inom rättsväsendet är själva nyckeln till ett effektivt arbete på det här området.

Men det måste också finnas andra saker som kan göras, förutom utbildningsinsatser av personalen. Det är ju trots allt mer än ett halvår sedan Brottsförebyggande rådet levererade sin rapport om insatserna mot hatbrott där man kom med ganska konkreta beskrivningar av ett antal problemområden som inte enbart handlar om att fortsätta att höja kunskapsnivån. De handlar till exempel om metodfrågor och att fortsätta att stärka framför allt polisens arbete med andra aktörer ute i samhället. Det handlar om att ta del av den kunskap som finns hos frivilligorganisationer, olika nätverk, brottsofferjourer, kvinnojourer och homosexuellas, bisexuellas och transpersoners organisationer.

Det är någonting som inte bara skulle ge polisen större kunskaper, som i sin tur skulle underlätta både det brottsförebyggande och det brottsutredande arbetet, utan också skulle höja polisväsendets trovärdighet ute bland homosexuella, bisexuella och transpersoner. Vi vet av gjord forskning att ungefär 70 % av de homosexuella brottsoffren avstår från att anmäla att de utsatts för brott bland annat på grund av rädsla för att bli föraktfullt bemötta av polisen. Lyckligtvis är den rädslan ofta obefogad, men rädslan finns och är verklig.

Det finns också ett antal frågor på författningsnivå som man skulle kunna titta på. Regeringens förordning om underrättelse om dom i vissa brottmål, där regeringen för några år sedan ändrade en paragraf och såg till att mål i hatrelaterade brott skulle skickas till Brottsförebyggande rådet och Integrationsverket bland andra, har uppenbarligen inte fungerat. Det visas tydligt i BRÅ:s utvärdering.

Detta är ett par exempel på konkreta åtgärder som inte bara handlar om att fortsätta rent allmänt med kunskapshöjande insatser. Jag skulle vilja efterlysa en lite mer konkret analys från justitieministern om vad han är beredd att göra utöver det som redan pågår.

Anf. 97 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nej, vi är inte nöjda. Vi anser i alla fall inte att det inte kan göras ytterligare saker. Det var också därför som vi tog initiativ till den BRÅ-rapport som nämns, för att vi skulle kunna få kartlagt vad som behöver göras ytterligare. När man efterfrågar en sådan undersökning är

det just för att kunna se den saken. Syftet är inte att kunna konstatera att det inte behöver göras ytterligare saker. Det är tvärtom för att se vad som kan göras mer.

När det gäller det konkreta arbetet med lagstiftningen är det faktiskt så att en ny lagstiftning, som jag tror kommer att vara mycket betydelsefull i kampen mot hatbrott, alldeles nyligen har trätt i kraft på två olika områden. Det är inte mer än tre veckor sedan.

Jag utesluter inte alls att det kan behövas ytterligare initiativ i lagstiftningsfrågan, men jag tror också att det är viktigt att man nu fortsätter dialogen med myndigheterna. Det är inte bara lagstiftning i sig som behövs. I det fallet är det bra att ha regleringsbrev med de återrapporteringskrav som finns. På det sättet kan man följa hur myndigheterna, till exempel polisen, utvecklas så att man inte ska behöva känna den rädsla som är obefogad men ändå finns. Där delar jag Martin Andreassons uppfattning. Då kan man ha modet att göra de anmälningar som man naturligtvis ska göra om man har råkat ut för ett brott.

Vi kommer alltså att fortsätta det här arbetet. Det finns ingen anledning att vi inte ska fortsätta med den intensitet som har funnits tidigare. Detta är, som jag sade inledningsvis, inte bara ett brott mot de enskilda personerna på ett fruktansvärt sätt, där de angrips för sin sexuella läggning, utan också ett angrepp på vår demokrati.

Anf. 98 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag ska göra den välvilliga tolkningen att justitieministern för dagen inte är beredd att beskriva vilka åtgärder som kan tänkas vara aktuella helt enkelt därför att man inte har hunnit analysera till exempel de slutsatser som har dragits i BRÅ:s utvärdering och de rön som har gjorts genom återrapporteringar från rättsväsendets myndigheter och liknande.

Justitieministern talar om lagfrågor ungefär som om andra menar att det skulle vara en allena saliggörande åtgärd. Det är inte alls detta det handlar om. Det handlar om att till exempel hjälpa rättsväsendets myndigheter att effektivisera sina metoder och bli bättre på sitt interna informationsutbyte.

Jag kommer tillbaka till den här förordningen om underrättelse om dom i vissa brottmål. Den handlar om att se till att informationen om hatrelaterade brottmål ska nå ut till de myndigheter som har en speciell uppgift att följa utvecklingen på det området, till exempel BRÅ, Integrationsverket och Homöombudsmannen. Men BRÅ:s utvärdering visar ju att den återrapporteringen över huvud taget inte fungerar. Varför fungerar den inte? Jo, därför att domstolarna inte har någon skyldighet att ange det lagrum som man tillämpar när det gäller mål där man har fått skärpt straff på grund av att det är ett hatbrott. Om domstolarna själva inte anger lagrummet är det ganska naturligt att återrapporteringen av tillämpningen av dessa lagrum inte sker på ett tillfredsställande sätt. Detta är en mycket enkel åtgärd som regeringen skulle kunna vidta. Jag tror att den skulle bidra ganska verksamt till att öka informationsutbytet.

Det handlar också om rapporteringen om hatbrott på vardagsnivå ute i polismyndigheterna. Det som framkommer är att bara i ungefär 60 % av fallen kommer hatbrotten till Säkerhetspolisens kännedom, trots att de anses vara ett brott mot fundamenten för rikets demokrati. Olika polis-

myndigheter har olika rutiner för hur man ska hålla kontakt med Säpo eller med kriminalunderrättelsetjänsten. Jag säger inte att det ena nödvändigtvis måste vara bättre än det andra, men jag tror att det är väldigt olyckligt att man inte har en stringens när det gäller den interna rapporteringen som gör att det finns en fast rutin som alla polismyndigheter tillämpar.

Vi har också polisens datoriserade anmälningssystem. Det är också ett sätt att effektivisera polisens egen överblick över informationsflödet. Bara var tredje polismyndighet anger särskilt hatrelaterad brottslighet i sitt datoriserade anmälningssystem. Jag tycker att man får bestämma sig på något sätt. Antingen är detta angeläget för polisen att särskilt följa, och då borde alla polismyndigheter göra det, eller så tycker man inte att det är så intressant att följa, och då borde de polismyndigheter som i dag ägnar sig åt det befrias från den arbetskrävande rutinen.

Det handlar naturligtvis också om kunskapsutbyggnad på en övergripande nivå som inte handlar om personalutbildning och annat som är oerhört centralt men som inte bara kan bli temat för det fortsatta arbetet. Vi behöver till exempel en återkommande brottsofferundersökning där man särskilt studerar utsattheten för hatbrott tillsammans med en antal andra områden som man kan passa på att belysa särskilt.

Fru talman! Jag har här passat på att räkna upp ett antal konkreta åtgärder. En stor del av dem har Folkpartiet tidigare fört fram. Vi kommer att fortsätta att föra fram dem. Vi vill ha en fortsatt dialog om detta. Jag efterlyser någon form av indikation från justitieministern om vilka fortsatta konkreta åtgärder man är beredd att vidta.

Anf. 99 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är alltså så att vi fortsätter med denna fortlöpande kontakt. Det här bygger på att vi tillsammans med myndigheterna – självständiga i sitt arbete – vidtar de åtgärder som behövs för att man mer ska kunna bekämpa hatbrott. Det har gjorts många konkreta saker. Jag kan nämna några.

Det talades här om att man ska vara försiktig med att tala om exakt hur självständigt domstolar och domare ska agera. Däremot är det enligt Riksåklagarens riktlinjer så att åklagaren bör framställa yrkanden om att straffskärpningsregeln i nämnda bestämmelse ska tillämpas.

I fråga om de här riktlinjerna bör det övervägas om det finns skäl att yrka på fängelse – syftet bakom brottsligheten är sådant att återfallsrisken ofta är överhängande. Vid varje åklagarmyndighet ska det finnas en särskilt utsedd åklagare, och vid varje åklagarmyndighet ska det finnas minst en åklagare utsedd med uppgiften att handlägga aktuella brottsutredningar. Dessa ska behandlas med förtur. Förundersökningar ska alltid ledas av åklagare. Möjligheten att tillämpa åtalsunderlåtelse ska tillämpas restriktivt. Motivet bakom ett hatbrott ska klarläggas. Det är en viktig uppgift för åklagaren att leda förundersökningen på ett sådant sätt att det klarläggs om ett motiv för brottet har varit att kränka offret.

Mycket konkreta saker görs alltså inom de olika myndigheterna. Vad som här sägs är alldeles fårskt, och detta kom den 15 november 2002. Arbetet fortsätter hos åklagaren. Andra myndigheter kan också nämnas.

Domstolsverket har tagit fram en utbildningsstrategi för domare med särskild inriktning mot hatbrott. Rikspolisstyrelsen har tidigare för hat-

brott utsett särskilda kontaktpersoner på varje myndighet. Dessa har fått en mer omfattande utbildning om hatbrott än övriga poliser. En avsikt med kontaktpersonerna är att de i sin tur ska vidareutbilda personal på den egna myndigheten.

Slutligen: Ja, Brottsoffermyndigheten har naturligtvis även en roll att spela och stöder också fondvägen utbildningsinsatser via RFSL.

Flera konkreta saker har alltså gjorts, och vi förväntar oss ytterligare konkreta saker. Men jag kan naturligtvis inte i dag exakt säga hur myndigheterna i sitt eget arbete gör i framtiden – under 2003 och kanske under 2004. Däremot kommer jag att noga följa frågan, och om det på något sätt skulle visa sig – vilket jag inte tror – att det behövs ytterligare konkreta riktlinjer är jag förstas beredd att göra det arbetet.

Mycket har alltså gjorts men mycket återstår att göra. Det är dock alldeles tydligt att myndigheterna är på rätt väg.

Anf. 100 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Ja, det har hänt mycket inom rättsväsendets myndigheter vad gäller att formulera strategier för att på ett mer effektivt sätt arbeta mot hatbrott. På den punkten håller jag med justitieministern.

Till exempel när det gäller den beskrivning som gavs av Riksåklagarens arbete är, såvitt jag vet, det som justitieministern läste upp till stora delar sådant som Riksåklagaren lade fast redan 1999 – det vill säga för inte så våldsamt länge sedan men dock för ett antal år sedan. Därför tycker jag att det kanske inte är det allra mest lyckade exemplet på nya, aktuella initiativ på området.

Den här processen måste naturligtvis ske fortlöpande, men jag skulle tro att väldigt många i samhället förväntar sig lite mer konkreta beskrivningar än de vi här i kväll har kunnat få när det gäller vilka insatser som man är beredd att göra förutom allmänna kunskapshöjande åtgärder. Här har justitieministern och Justitiedepartementet möjlighet att i nästa regleringsbrev glädja omvärlden med en lite mer konkret viljeinriktning om vad man är beredd att göra därutöver.

Jag kan inte avhålla mig från en liten fundering kring det här med straffskärpningsgrunden. Vad som framkommit är ju att denna paragraf tillämpas ytterst sällan i förhållande till de mål där den hade kunnat tillämpas, och där den tillämpas rapporteras inte detta trots att så ska ske. Här har vi ett problem i flera led. Den frågan tror jag att vi får anledning att särskilt återkomma till.

Med dessa ord, fru talman, ber jag att få tacka för den här debatten.

Anf. 101 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Ja, det gäller här riktlinjer som har arbetats fram. Det är säkert riktigt att vissa saker påbörjades 1999. Men saker som blivit bättre efter 1999 ska naturligtvis inte tas bort, utan det ska hela tiden fyllas på med bättre åtgärder. Den här rapporten är alltså det allra senaste som kommit. Den kom i november förra året.

För hatbrott är det i en femtedel av fallen som straffskärpningsgrunden åberopas. Men när det gäller homofobiska brott är det hälften av brotten, så där ligger man väl framme jämfört med andra brott.

Som sagt: Som Martin Andreasson mycket riktigt inledningsvis sade är vi överens om att det här arbetet på alla sätt är viktigt. Vi kan säkert

också åstadkomma en hel del tillsammans. Viktigast är att vi hela tiden fortsätter att sträva efter ytterligare förbättringar och att vi ser till att våra myndigheter självständigt hela tiden kommer med konkreta förslag om hur man kan göra förbättringar för att också i framtiden bekämpa hatbrott.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Överläggningen var härmed avslutad.

23 § Svar på interpellation 2002/03:67 om regionala skyddsombud

Anf. 102 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Hans Stenberg har frågat vad jag avser att göra för att kostnaderna för arbetsmiljöarbetet ska fördelas på ett sätt som bättre stämmer överens med principerna för arbetsmiljölagstiftningen och gällande EU-direktiv.

Syftet med de regionala skyddsombuden är i första hand att stödja den lokala skyddsverksamheten på mindre arbetsställen. Behovet av insatser från regionala skyddsombud har ökat under senare år. Utvecklingen under 90-talet har på flera sätt försvagat det lokala skyddsarbetet och skyddsombudens ställning, särskilt på mindre företag. Till detta har bland annat ökningen av s.k. *outsourcing* och tidsbegränsad anställning bidragit. Det innebär att de regionala skyddsombudens roll har blivit viktigare.

Enligt beslut av riksdagen 1973, som grundade sig på propositionen 1973:130, skulle kostnaden för regionala skyddsombud vara en del av företagets produktionskostnad och detta bekostas genom en generell arbetsgivaravgift. Senare på 70-talet höjde riksdagen bidragsramen. Med giltighet från 1990 (prop. 1989/90:19) bestämdes att bidraget skulle lämnas enligt en schablonfördelning mellan de fackliga organisationerna och i förhållande till intäkten från arbetarskyddsavgiften. Samtidigt togs det tidigare kravet på myndighetstillstånd för att utse regionalt skyddsombud bort. Från och med 1999 upphörde den särskilda arbetarskyddsavgiften. Finansieringen sker därefter med allmänna skattemedel (prop. 1997/98:151).

Det är ett ansvar för samhället att säkerställa att verksamheten med regionala skyddsombud ges nödvändiga resurser. Omfattningen av statens åtagande på detta område måste dock alltid vägas mot andra angelägna behov på arbetsmiljöområdet.

Det årliga bidrag som staten lämnar till verksamheten med regionala skyddsombud har under 90-talet legat på ca 70 miljoner kronor. Det innebär att bidraget minskat i värde genom att det inte uppräknats i takt med inflationen. Under 2001 och 2002 avsattes ett engångsbelopp på 20 miljoner kronor för utbildning av regionala skyddsombud. För år 2003 finns anslaget ett engångsbelopp på 30 miljoner kronor för förstärkning av verksamheten. Det innebär att 2003 års anslag för verksamheten är ca 100 miljoner kronor.

Grundläggande regler om regionala skyddsombud finns i arbetsmiljölagen. Lagen ställer dock inte krav på någon viss omfattning av verksamheten. Som jag nyss nämnt reglerades antalet regionala skyddsombud fram till 1990 genom att den fackliga organisationen måste ha särskilt

tillstånd för att utse ett sådant skyddsombud. Omfattningen på den del av den regionala skyddsombudsverksamheten som bekostas av produktionen via skattefinansiering begränsas numera genom storleken på nämnda bidrag.

EU-reglerna om lokal skyddsverksamhet finns i det så kallade ramdirektivet från 1989 (89/391/EEG). Den svenska finansieringen av de regionala skyddsombuden står inte i strid med dessa regler. Sverige har inte heller fått något påpekande i detta avseende från EU-kommissionen, som har till uppgift att övervaka att EU:s regler införlivas på rätt sätt.

Jag anser att verksamheten med regionala skyddsombud är av stor och ökande betydelse för arbetstagare i mindre företag. Jag kommer därför att lägga stor vikt vid att följa frågan om resursbehovet för den verksamheten.

Anf. 103 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Hans Karlsson för svaret på min interpellation. Det känns väldigt bra att ha en arbetslivsminister som verkligen inser vikten av att den regionala skyddsombudsverksamheten fungerar på ett bra sätt.

Ett av våra allra största samhällsproblem i dag är ohälsan och de höga sjukskrivningstalen. Det finns naturligtvis många orsaker till ohälsan och de många sjukskrivningarna. Men vi är väl alla överens om att en stor orsak till ohälsan finns att söka i arbetslivet. Om vi ska komma till rätta med ohälsoproblemen och de alltför höga sjukskrivningstalen måste vi därför ge arbetsmiljöarbetet en ännu större tyngd ute på arbetsplatserna. Det är inte acceptabelt att människor skadas i sitt arbete.

En annan självklarhet är att det är arbetsgivarna som har ansvaret för arbetsmiljön. Både Hans Karlsson och jag har en facklig bakgrund, och vi vet båda att utan en välfungerande skyddsombudsorganisation går oftast arbetsmiljöarbetet helt i stå. Dessutom är det så att de små arbetsplatserna ofta saknar skyddsombud. Små arbetsgivare har, av naturliga skäl, ofta inte den kompetens som behövs för att bedriva ett bra arbetsmiljöarbete. Det är på de små arbetsplatserna som de regionala skyddsombuden kan göra en ovärderlig insats.

Till saken hör att vi under det senaste decenniet haft en väldigt kraftig ökning av små arbetsgivare och små arbetsplatser. Trots denna ökning har, som Hans Karlsson precis sade, bidragen till de regionala skyddsombuden varit oförändrade under många år och därmed urholkats kraftigt i värde. Det här har inneburit att nivån på arbetsmiljöarbetet har sänkts och också att kostnaderna flyttats över till de anställda och deras organisationer. Det har skett i en situation där vi skulle behöva förstärka arbetsmiljöarbetet kraftigt för att möta den ökade ohälsan. Jag kan inte tycka att det är en rimlig utveckling.

Det har visserligen getts engångsanslag under de två tre senaste åren för att snäppa upp skyddsombudsverksamheten i allmänhet, men när det gäller den regionala skyddsombudsverksamheten minskar anslagen.

Det som gör mig lite bekymrad i det annars så positiva interpellationssvaret är att det skulle kunna tolkas så att regeringen menar att det är i överensstämmelse med EU-direktivet att lämpa över kostnaderna för arbetsmiljöarbetet på de anställda och deras organisationer. Det är väl gott och väl att EU-kommissionen inte gett Sverige en reprimand för de

knappa bidragen till den regionala skyddsombudsverksamheten. Jag tror ändå att vi i grunden är överens om att andemeningen i EU-direktivet inte är att det är arbetstagarna som ska betala arbetsmiljöarbetet. Visst är vi överens om det, Hans Karlsson?

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 104 Statsrådet HANS KARLSSON (s):

Fru talman! Jag tror att Hans Stenberg och jag är rasande överens om väldigt mycket. Jag är och kommer att vara en ivrig tillskyndare av en väl fungerande arbetsmiljöverksamhet. Mitt första fackliga uppdrag var att vara skyddsombud. Jag har varit regionalt skyddsombud i ett antal år. Jag inser väldigt väl behovet av inte minst regionala skyddsombud som har möjlighet att ingripa i och stödja det lokala skyddsarbetet på företag som inte har skyddsombud.

Jag håller inte med Hans Stenberg på en punkt, och det är innebörden av EU-direktivet. Jag vill mena att det reglerar förhållandet på den enskilda arbetsplatsen och inte behandlar frågan om regionala skyddsombud. Det är möjligt att vi kan tvista om det, men det är min uppfattning.

Hur det nu än är med det och våra skiljaktiga meningar på den punkten håller jag med Hans Stenberg om att det, inte minst nu när ohälsan ökar och det sannolikt finns ett eftersatt behov av lokalt skyddsarbete och arbetsmiljöverksamhet, är viktigt att resurserna till den verksamheten inte urholkas. Jag kommer att göra det som jag kan för att säkerställa att den här verksamheten kan ekonomiseras och att regeringen i kommande budgetar tar ansvar för att finansiera regionala skyddsombud på ett sätt som bättre stämmer överens med behovet. Om det betyder att vi fullt ut kommer att kunna finansiera en önskad nivå vågar jag däremot inte säga. Men det är viktigt att vi inte tappar i finansieringsgrad. Det är den första ambitionsnivån. Den andra är att stärka den – sannolikt har vi behov av det. Jag ser dessutom att antalet små företag ökar i en situation där också ohälsan ökar. Det talar också för att vi måste ha en fungerande lokal skyddsverksamhet på små företag.

Den ordning vi nu har, Hans Stenberg, innebär att verksamheten finansieras direkt via statsbudgeten och är anslagsfinansierad. Det ska vägas av i förhållande till annat som är angeläget att göra. Jag kommer att lägga krut på att säkra en fortsatt bra och viktig verksamhet med regionala skyddsombud.

Anf. 105 HANS STENBERG (s):

Fru talman! Det är väldigt positivt att höra arbetslivsministern tala om de här frågorna. Naturligtvis kommer det att vara så att hur mycket resurser man än lyckas skaka loss till en verksamhet kommer jag ändå att tycka att det skulle behövas mer. Så är det väl med alla som brinner för en sak och tycker att en fråga är viktig att de vill ha mer resurser. Inte desto mindre är den sammanställning som Arbetsmiljöverket har beställt om utvecklingen av den regionala skyddsombudsverksamheten från 90-talets början och framåt en bekymmersam läsning. Siffrorna visar hur kostnaderna i snabb takt under 90-talet har vältrats över på de anställda och deras organisationer. Den sammanställningen måste utgöra ett bra underlag för Hans Karlsson i budgetdiskussionerna. Nu när det finns svart på vitt, siffror på hur det ser ut, går det inte längre att blunda för verkligheten. Ska man kunna upprätthålla ett fungerande arbetsmiljöar-

bete också i de små företagen är det nödvändigt att sätta av de medel som behövs för det.

Låt mig återvända en stund till EU-direktivet. Där finns en skrivning som säger ungefär så här: Åtgärder som rör säkerhet, hygien och hälsa i arbetet får under inga förhållanden medföra några kostnader för arbetstägarna.

Det är säkert riktigt, som Hans Karlsson säger, att detta riktar sig framför allt till det enskilda företaget. Men på de små arbetsplatserna blir det tyvärr allt svårare att rekrytera skyddsombud. Där blir det allt svårare att arbeta som skyddsombud därför att man är direkt beroende av arbetsgivaren, och då är det inte så lätt att ställa även berättigade krav på förbättrad arbetsmiljö.

Det kan vara betydligt lättare för en som kommer utifrån och som inte är direkt beroende av arbetsgivaren att bedriva ett offensivt arbetsmiljöarbete. Om vi ska få till stånd förbättringar även på de små arbetsplatserna är det därför viktigt att man anslår större resurser till den verksamheten.

Som sagt tycks Hans Karlsson och jag vara helt överens i den här frågan. Jag ser därför fram emot att regeringen i framtiden ser till att den här verksamheten får större resurser.

Överläggningen var härmed avslutad.

24 § Svar på interpellation 2002/03:78 om reformering av regeringsformen

Anf. 106 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Nyamko Sabuni har frågat justitieministern om han avser att ta initiativ till att utreda den så kallade tioårsregeln för statsråd.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Att statsrådstjänst tillhör den kategori tjänster där det ställs krav på svenskt medborgarskap är självklart.

Enligt den tidigare regeringsformen var en förutsättning för att bli statsråd att man var svensk medborgare genom födseln. Genom vår nuvarande regeringsform, som beslutades i politisk enighet, har detta villkor mildrats väsentligt; numera föreskrivs som behörighetskrav svenskt medborgarskap sedan minst tio år. Detta har ansetts motiverat främst med hänsyn till ”faran för påtryckningar i ett spänt läge” (prop. 1973:90 s. 283; jfr SOU 1972:15 s. 147 f.). Bestämmelsen ska ses mot bakgrund av att vi i Sverige inte har någon ordning med undantagstillstånd eller liknande; det är först i så extrema situationer som i krig eller vid krigsfara som de särskilda reglerna i 13 kap. regeringsformen blir tillämpliga. Det är alltså främst med tanke på risken för påtryckningar i spända lägen som det ansetts betydelsefullt att grundlagen ställer upp krav på att den som ska vara statsråd ska ha varit medborgare under avsevärd tid dessförinnan. Tio år har bedömts vara en rimlig tid.

Utöver medborgarskapskravet föreskrivs endast att statsråd inte får utöva allmän eller enskild tjänst och att de inte heller får inneha uppdrag eller utöva verksamhet som kan rubba förtroendet för dem. Samtidigt har

man avvisat ytterligare generella kompetensvillkor med motiveringen att det uppenbarligen i högsta grad ligger i regeringens eget intresse att dess medlemmar har sådana egenskaper att de vinner förtroende i riksdagen och hos allmänheten.

Detta visar att det alltid är en fråga om avvägning när det gäller att bestämma vilka formella krav som bör ställas på regeringsledamöter. Dessa krav bör utformas så att regeringsbildningen inte onödigtvis försvåras. Det bör därför i första hand vara en fråga för statsministern att avgöra vilka som ska ingå i regeringen och vilken kompetens och personliga egenskaper i övrigt de ska ha. Denna utgångspunkt har också kommit till uttryck i det lagstiftningsarbete som ligger till grund för den nuvarande regeringsformen.

Samtidigt har man ansett att vissa grundläggande kompetenskrav av formell natur inte kan undvaras. Som ett resultat av sådana överväganden infördes – i full politisk enighet – kravet på svenskt medborgarskap sedan minst tio år.

Den parlamentariskt sammansatta Kommittén om medborgarskapskrav har granskat i vilken omfattning det förekommer krav på svenskt medborgarskap i lagstiftningen och lagt fram förslag om ändringar på flera punkter, bland annat i frågor som rör regeringsformen (SOU 2000:106). Frågan om tioårsregeln berördes också av kommittén. Kommittén ansåg att det med hänsyn till rikets säkerhet och förhållandet till andra stater är ett oeftergivligt krav att endast svenska medborgare får ha befattning som statsråd och att den särskilda kvalifikationstiden om tio år bör behållas (a. bet. s. 336 f.). Folkpartiets representant i kommittén hade inte någon annan uppfattning på denna punkt.

Kommitténs betänkande bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ändringar av de grundläggande reglerna för det svenska styrelseskicket brukar i vårt land genomföras endast om det finns en brett förankrad politisk uppslutning. Detta är en princip som jag anser att det finns all anledning att även fortsättningsvis ha som utgångspunkt när vi diskuterar frågor av det här slaget.

Anf. 107 NYAMKO SABUNI (fp):

Fru talman! Tack, statsrådet Pär Nuder, för svaret.

Statsrådet Pär Nuder har rätt i att den tidigare regeringsformen ställde krav på svenskt medborgarskap vid födseln för möjligheten att utses till statsråd. Han har också rätt i att det i samma regeringsform angavs regler om bland annat hur gamla statsråden skulle vara, hur nära relationer statsråden skulle ha till varandra och så vidare. Dessa senare krav gäller dock inte längre sedan 1974 års regeringsform trädde i kraft.

Motiveringen till att ta bort dessa krav var att det uppenbarligen i högsta grad ligger i regeringens eget intresse att dess medlemmar har sådana egenskaper att de vinner förtroende hos riksdagen och hos allmänheten. Vad är det som gör att en kvinna eller man som har bott här men som inte har varit svensk medborgare under så lång tid som tio år enligt lag inte förväntas besitta sådana egenskaper att han eller hon kan vinna förtroende hos riksdagen och hos allmänheten?

Vidare säger statsrådet att det alltid är en avvägning när det gäller att bestämma vilka formella krav som bör ställas och att dessa krav bör

utföras så att regeringsbildningen inte i onödan försvåras. Det låter bra och det är sant. Men det får aldrig göras några avvägningar av hur mycket eller lite man kan diskriminera sina medborgare. Denna lag innebär inget annat än en diskriminering.

Det handlar inte om en motsättning mellan liberalismen och socialismen, såsom Nuder vill låta påskina genom att påpeka att Folkpartiets representant inte hade någon annan uppfattning än den som lades fram, utan tioårsregeln handlar snarare om en diffus gardering från de etablerades sida, där de etablerade tillhör majoritetsbefolkningen.

Jag kom till Sverige 1981, och 1982 blev jag svensk medborgare. Vid 25 års ålder blev jag intresserad av partipolitiskt arbete, och som liberal blev jag medlem i Folkpartiet. Det var åtta år sedan.

Låt oss anta att det finns en annan ung kvinna vars föräldrar inte har brytt sig om att ansöka om svenskt medborgarskap. Flickan blir vid 25 års ålder politiskt aktiv och ansöker om medborgarskap. Åtta år senare vill en blivande statsminister utse henne till statsråd. Han vet att hon besitter sådana egenskaper att hon skulle vinna förtroende hos riksdagen och hos allmänheten. Han vet också att hon har kompetens nog för att kunna bli statsråd. Men statsministern kan inte utse henne för lagen tillåter inte det.

Kan ministern förklara för mig på vilket sätt detta krav inte i onödan försvårar regeringsbildningen? Och vem vet – det var kanske denna lag som gjorde att statsminister Göran Persson inte hittade en enda lämplig kandidat med invandrarbakgrund till sin regering.

Jag förstår argumentet att vi måste värna om rikets säkerhet, och jag har ingenting emot att vi har hårda lagar för att skydda vår säkerhet så länge de är relevanta. Så är det inte i det här fallet. Statsråd tillsätts inte genom att medborgarna skickar in ansökningar med meriter där de påstår hur förträffliga just de skulle vara som statsråd om de bara fick en chans. Det är endast statsministern som tillsätter statsråd i sin regering. De människor som tillsätts är sådana som statsministern känner personligen. Bör han då inte kunna avgöra vem som är bäst lämpad för posten oavsett hur länge denna person varit svensk medborgare?

Fru talman! Kommittéutredningen som Pär Nuder hänvisar till ansåg att det alltid ska föreligga i sammanhanget godtagbara sakliga skäl bakom krav på svenskt medborgarskap. Men varken utredningen eller Pär Nuder ger några skäl till att behålla kravet på minst tio års medborgarskap för att man ska kunna bli statsråd, för det finns inga.

Anf. 108 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Framför oss ligger en lång mandatperiod, som vi står på tröskeln till. Den stora fördelen med att vi tidsmässigt har detta hav av möjligheter framför oss är att vi kan föra en mycket intensiv debatt om frågor där vi i förstone kan låta åsikter brytas mot varandra och där vi kan låta väldigt många åsikter komma till uttryck i frågor som vi sedermera måste komma överens och samsas kring. Det är så som traditionen bjuder när det gäller författningpolitiska frågor.

Nu har det rests en fråga här om kravet på tioårigt medborgarskap för att inneha en statsrådspost. Det är en relevant diskussion. Jag välkomnar den i ljuset av de allmänna integrationssträvanden som vi har i dag på ett helt annat sätt än när regeringsformen tillkom i början av 70-talet. Det

var i mångt och mycket ett arbete som skedde under 60-talet, då helt andra förutsättningar rådde än i dagsläget.

Jag kan inte annat än konstatera att denna regel har tillkommit i stor endräkt. Och så sent som för något år sedan uttalade partiernas representanter i den aktuella kommittén att man ansåg att det var ett oeftergivligt krav.

Om det nu sker positionsförändringar i partierna – à la bonne heure. Då får det ske, och sedan får vi ta upp den här frågan till diskussion när vi närmar oss slutet på mandatperioden. Jag som statsråd och ansvarig i regeringen för regeringsformen har uppmuntrat till debatt, till en författningpolitisk diskussion, inte bara kring den här frågan utan kring flera frågor.

Det är bra om Folkpartiet nu positionerar sig på det här området. Det vore bra att få höra om det här är en uppfattning som är Folkpartiets eller om det är den enskilda ledamotens uppfattning. Är det Folkpartiets uppfattning, ja, då har vi en positionsförändring som vi får ta hänsyn till i de kommande författningpolitiska samtalen.

Anf. 109 NYAMKO SABUNI (fp):

Fru talman! Det här är en enskild ledamots uppfattning. Men det är väl kanske så alla förändringar sker, att idén kommer från en person. Att jag ville ha den här debatten med dig, Pär Nuder, var just för att jag ville börja med dig. Kanske jag kan påverka dig, och du ska lita på att jag verkligen försöker att påverka mitt parti också.

Problemet är just det att de människor som satt i denna kommitté tillhörde de etablerade. De tillhörde majoritetsbefolkningen. Därför är jag övertygad om att de perspektiv som jag nyss har lagt fram inte framkom i diskussionen, för hade de gjort det hade man en gång till behövt ställa sig frågan: Är det verkligen rätt att gradera medborgarskap? Är det verkligen rätt att diskriminera medborgare? Vi vet ju att det till syvende och sist är statsministern som tillsätter sin regering, och statsministern känner de personer som han tillsätter.

Min fråga är: Vad förväntas dessa tio år åstadkomma med mig som människa?

Anf. 110 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det här är ingalunda unikt för Sverige, utan motsvarande regler finns i de flesta utvecklade demokratier. En av de allra äldsta demokratierna i världen, som jag tror att de flesta av oss hyser stor respekt för, nämligen den amerikanska demokratin, ställer upp inte bara ett medborgarskapskrav på det högsta politiska ämbete som finns i den nationen. Att bli vald till president kräver nämligen att man är född i Amerikas förenta stater, detta gigantiska invandrarland.

Detta att uppställa medborgarskapskrav för vissa politiska befattningar är alltså ingalunda unikt för Sverige. Jag tror att man ska vara försiktig med att tolka det i ljuset av diskriminering. Det som har väglett lagstiftare i olika länder är samma skäl som i Sverige, nämligen att i vissa situationer är just lojaliteten med landet så viktig. Sedan kan man med fog ställa frågan om det just är medborgarskapet som konstituerar en sådan lojalitet.

Jag tycker att den här frågan är värd en ordentlig, offentlig debatt. Men det var en intressant upplysning att detta inte är Folkpartiets uppfattning. Den dag då det blir Folkpartiets uppfattning har vi ett nytt politiskt läge, för hittills har det rått konsensus kring de här frågorna.

Låt oss diskutera den här frågan som så många andra författningsfrågor. Sedan får vi se när vi närmar oss mandatperiodens slut, då vi säkert har ett antal frågor att försöka hitta en ny stor kompromiss kring. I slutändan är det så oerhört värdefullt för vår demokrati att det råder konsensus kring regeringsformen.

Anf. 111 NYAMKO SABUNI (fp):

Fru talman! Ja, jag förstår att vi ska ha bred uppslutning kring detta innan vi ändrar det. Och det kommer vi snart att få, tror jag.

Men bara för att USA kräver vissa saker betyder det inte att det är rätt. Bara för att majoriteten tycker en sak betyder det inte heller att det är rätt.

Jag har fortfarande inte fått svar på min fråga: Vad förväntas dessa tio år göra med mig som människa? Varför graderar vi några medborgare högre än andra? Framför allt när statsministern utser sin regering, vad hjälper då denna lag honom? Varför tog vi bort åldersgränsen? Varför tog vi bort relationskravet? Varför tog vi bort det ena och det andra? Det gjorde vi därför att statsministern är förnuftig nog att kunna avgöra vem som är lämplig för en sådan post. Även när det gäller detta med medborgarskap borde det väl i så fall kunna vara i statsministerns intresse att förstå vilken människa som är pålitlig, vem som är tillräckligt lojal med vår stat för att kunna inneha en statsrådspost.

USA må vara en stor demokrati. Åtminstone tror jag i och för sig att de är mer relevanta än vi, för tio år är ju ingenting. Då hade det varit bättre att behålla detta att man ska vara född i Sverige av svenska föräldrar.

Överläggningen var härmed avslutad.

25 § Svar på interpellation 2002/03:86 om rättssäkra val

Anf. 112 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Martin Andreasson har frågat statsrådet Mona Sahlin vad hon avser att göra för att utvärdera vallagens regler från rättssäkerhets-synpunkt och undersöka lämpliga sätt att stärka skyddet mot försök till valfusk.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Självklart delar jag Martin Andreassons uppfattning att valfusk inte ska få förekomma. Den som gör sig skyldig till obehörigt verkande vid röstning med mera kan straffas enligt föreskrifter i brottsbalken. Har det förekommit fusk eller andra oegentligheter som med fog kan antas ha inverkat på valutgången ska Valprövningsnämnden dessutom besluta om omval, om valet har överklagats.

Hur röstningen ska gå till är alltid en fråga om avvägningar. Det säkraste sättet är röstning i vallokal, då väljaren själv finner sig och valförrättarna kan förvissa sig om väljarens identitet. Alla väljare kan dock inte rösta i vallokal, till exempel gamla och sjuka människor. För att tillvarata dessa väljares medborgerliga rättigheter har därför budröstningen införts. Budröstning innebär något sämre säkerhet, eftersom väljaren aldrig uppträder inför någon offentlig valfunktionär. Detta är en naturlig följd av den avvägning som gjorts och som syftar till att så många väljare som möjligt ska kunna delta i valen.

Valmyndigheten håller för närvarande på att utvärdera genomförandet av 2002 års val. Budröstningen är en del i denna översyn. Det är möjligt att en mer omfattande utvärdering av vallagen behöver ske. Jag avser i så fall att återkomma om detta.

Anf. 113 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Jag får tacka för svaret från statsrådet.

Jag är förstås glad att Pär Nuder tar tillfället i akt att instämma i att valfusk inte ska få förekomma. Men jag tror faktiskt inte att det är på den punkten som allmänheten känner något större behov av klargöranden, för i fråga om valsäkerheten har de demokratiska partierna gemensamma intressen som förenar oss bortom dagspolitikens stridslinjer. Frågan är: Kan statsrådet i dag inte se några lärdomar som vi bör dra av de skandaler som har inträffat vid förra årets val?

Vi har säkert alla mött, både i vardagen och i medierna, skämt, satirer och sarkasmer om allt som har inträffat när det gäller misstänkt socialdemokratiskt valfusk från enskilda valarbetare. De där skratten som sarkasmerna och skämten utlöser fastnar lätt i halsen när man inser att hos många medborgare infinner sig faktiskt på allvar frågan om man kan lita på svenska val. Den dagen som medborgare ställer sig den frågan på allvar finns det skäl att känna djup oro från det politiska systemets sida.

Mycket av diskussionen efter valet har handlat om vad som hände i Stockholm i vissa vallokaler. Men, fru talman, det är ju faktiskt inte några enstaka fall där vi har kunnat konstatera att budröstsystemet till exempel inte har tillämpats på ett korrekt sätt. Jag kommer nu att prata mycket om budröster eftersom det är den typ av röster som det är möjligt att i efterhand kontrollera huruvida de har inlämnats på ett korrekt sätt.

Jag har ägnat min julleddighet åt att personligen gå igenom budröster i ett par andra kommuner i mitt närområde och har kunnat konstatera att det är väldigt stor skillnad på vallagens bokstav och den faktiska tillämpningen.

Jag ska på en gång säga att jag inte har kunnat se några konkreta bevis på organiserat fusk. Då hade jag naturligtvis polisanmält det. Men det finns en hel del slarv som går igenom utan att de röstmottagare som enligt lagen har ett ansvar för att kontrollera att rösterna har blivit inlämnade på ett korrekt sätt har gjort detta. Budröster har lämnats in trots att de på punkt efter punkt inte uppfyller de formkrav som lagen ställer upp. I vissa fall har det varit upp till var femte budröst och mer därtill som inte har uppfyllt de formella kraven men ändå har blivit godkänd. Det vanligaste felet är att budet inte fyllt i de obligatoriska uppgifterna.

Visserligen finns det en undantagsregel om att lantbrevbärare inte behöver ange sina personuppgifter. Men, fru talman, om detta skulle vara

den främsta anledningen till att personuppgifter om buden saknas på alla de budröster som jag kontrollerat, skulle det myllra av lantbrevbärare i Stockholms närförorter. Det tror jag ärligt talat inte att det gör.

Man hittar också annat. Det kan vara kuvert där de obligatoriska uppgifterna om väljaren själv saknas. Det kan vara kuvert som inte är igenklistrade, där budet alltså har kunnat byta ut valsedlarna. Och väl att märka: Detta är de godkända rösterna!

Vad vi ser här är den typiska situationen, som är känd från all förvaltningsforskning, där lagarnas fasta regelverk möter vardagens kompromisser. Följden blir att regelverket inte följs till sin bokstav, utan röstmottagaren tänker: Rösten stämmer nog ändå. Det är nog rätt i alla fall.

Här, fru talman, skulle jag vilja efterlysa både en diskussion och en tydlig signal, vilket statsrådet har missat att sända ut i sitt första inlägg, om att vi inte bara behöver ett valsystem som gör det lätt för människor att rösta utan att vi också behöver försvara de kontrollfunktioner som finns för att väljarna ska känna sig trygga. Vi behöver gemensamt, över partigränserna, ingjuta civillkurage hos röstmottagare att våga vägra ta emot en röst som lämnas in på ett felaktigt sätt.

Anf. 114 PER BILL (m):

Fru talman! Låt mig inleda med att säga att jag tycker att Martin Andreassons fråga är väldigt viktig och att jag delar hans synpunkter helt och hållet.

Ibland när man som motståndare till socialdemokratien står inför deras mycket kompetenta, tuffa stil får man intrycket att det är två saker som vägleder dem. Den ena är att behålla makten till varje pris. Den andra är att Sverige ska ha ett så högt valdeltagande som någonsin är möjligt.

Ibland kan man undra om målen då kan helga medlen. Blir det så att säga rimligt att röstkuvert som borde vara igenklistrade men inte är det ändå räknas för att man då får upp det här någon promille? Är det rimligt att en person kan skriva under 38 stycken kuvert och så vidare?

Martin Andreasson har tagit upp flera av de här – jag ska inte kalla det ”skandalerna”, men väl problemen med budröstningen. Vi ska väl låta utredningarna bli klara. Det har också förekommit flera andra incidenter. Det finns flera exempel som gäller historier om valförrättare. Det är möjligt att det här är lagligt, men min fråga är om statsrådet tycker att det är rimligt att en valförrättare klockan sex på kvällen går och ringer till Andersson, Pettersson, Lundström och Ali och talar om för dem: Ni borde ha röstat. Ni har inte poströstat och ni har hittills inte kommit till vallokalen. Det här är enligt flera vittnesmål verklighet på flera ställen. Är det bra eller dåligt?

Ett annat exempel kommer från ett ställe där de socialdemokratiska valsedlarna och Vänsterpartiets valsedlar låg väl nåbara för äldre medan de borgerliga valsedlarna enligt medierna låg upplagda på ett skåp så högt upp att ingen kunde komma åt dem. Är det också ett bra sätt att bedriva val i Sverige – om det skulle vara riktigt? Eftersom det är en medieuppgift vill jag inte här i riksdagen påstå att det är riktigt.

Fru talman! Jag har under många år ägnat mig åt att driva på Sverige som IT-land. Men jag har varit oerhört tydlig med att detta med IT och Sverige inte innebär att Sverige ska bli det första land som fullt ut inför Internetval. Jag kan precis föreställa mig vad som kan hända när fackba-

sen kan stå och titta över axeln på medarbetarna när de ska rösta. För rösta ska de, och rösta rätt ska de dessutom.

Bevare mig för den dag när valhemligheten fuskas bort och vi inför någon typ av Internetröstning som gör att man inte går bakom en skärm, att det inte finns någon som ser till att inte någon annan otillbörligen trycker på för att man ska rösta på parti a, b eller c.

Det tror jag är viktigt när vi funderar över detta. Jag tycker att det är riktigt att vi ska försöka få upp valdeltagandet, men vi ska få upp valdeltagandet på rätt sätt och med rimliga metoder – inte genom att införa nya verktyg som gör att man otillbörligt kan påverka människor att rösta fast de kanske helst av allt inte skulle vilja göra det.

Anf. 115 Statsrådet PÅR NUDER (s):

Fru talman! Det här är en oerhört viktig diskussion. Det är en diskussion som vi måste föra här i kammaren, som vi måste föra mellan partierna, som vi måste föra i det offentliga samtalet. Det handlar, precis som har sagts här från riksdagens talarstol, ytterst om tilltron till hela demokratin.

Det som är bekymmersamt, och det som problematiserar och komplicerar en sådan här diskussion, är att den dessvärre från tid till annan färgas av partipolitiska övertoner när man försöker klistra fast företeelser på ett visst politiskt parti. Den här diskussionen är mycket viktigare än så. Jag har också befunnit mig i opposition och också förlorat val. Jag vet vilken besvikelse det innebär. Men ibland måste man försöka höja sig över den besvikelsen och föra principiella resonemang, särskilt när det rör sig om något som vi i grund och botten är så väldigt ense om, nämligen demokratin och demokratins grundvalar.

Det är problem med vallagen. Vallagen är snårig. Den är ett sammelsurium av regler där vissa regler egentligen borde ha annan valör än lagvalören. En del borde finnas i förordningsform. Det borde vara tydligare för dem som har att utöva lagen i praktiken.

Nu har Valmyndigheten fått ett uppdrag av regeringen att utvärdera 2002 års val. Jag är helt övertygad om att man kommer att beakta alla de exempel som de ärade ledamöterna har visat på i en sådan översyn.

Jag utesluter ingalunda att vi också måste gå vidare, att vi måste gå vidare och i en parlamentarisk, brett sammansatt kommitté se över de här frågorna. Men låt oss avvakta Valmyndighetens uppdrag. Visar det sig att det behövs en parlamentarisk översyn av hela vallagen är jag beredd att tillkalla en sådan med representanter från riksdagens alla partier. De här frågorna förtjänar att diskuteras i ett sådant forum.

Anf. 116 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Det där sista låter ju lovande, att statsrådet flaggar för möjligheten att kunna göra en lite bredare översyn av vallagen där man just gör den här avvägningen av dess regler ur valsäkerhetssynpunkt.

Jag vill än en gång passa på att understryka att det här är en fråga där vi ska lägga de vanliga partipolitiska skiljaktigheterna åt sidan. Utifrån det som har skett i årets val på olika håll i landet har vi ett gemensamt intresse av och ansvar för att sätta oss ned och diskutera vad vi kan göra för att se till att inte valarbetare som saknar inre moraliska spärrar kan

agera så här nästa gång. Detsamma gäller naturligtvis om det skulle vara några andra än valarbetare, enskilda personer.

Mycket av diskussionen efter valet har ju handlat om budröstningen. Det beror som sagt på att det är det som går att diskutera, eller analysera, lättast i efterhand. Men, fru talman, här är problemet just att det mest oroväckande är att det här är det enda man kan kontrollera i efterhand. Då är det klart att problemen kring budröstningen reser frågetecken kring valsäkerheten i stort. När det visar sig att slarvet är så omfattande i *det* sammanhanget – med missar och med en omedveten välvilja från valförrättarna att tolka en röst till det bästa – uppstår undringar om rutinerna och deras tillämpning och om huruvida de verkligen är helt perfekta i alla andra sammanhang, alltså förutom detta med budröstningen.

I sitt interpellationssvar säger Pär Nuder exempelvis att förrättarna i en vallokal kan förvissa sig om väljarens identitet. Så är det ju inte eftersom man inte behöver ha med sig ID-kort till vallokalen.

Jag tror att många av riksdagens ledamöter, och även personer på andra håll ute i samhället, har mötts av anekdoter, som är svårbevisade men där det naturligtvis icke desto mindre ska tas på allvar att de förekommer, om att valförrättare inte tycker sig våga neka en person att rösta i en vallokal genom att bara visa upp röstkortet trots att man inte tycker att det är riktigt säkert att personen verkligen är den han eller hon utger sig för att vara.

Jag säger inte därmed att man ska skärpa legitimationstvånget i vallokalerna. Det är en fråga där man mycket noga måste väga för och emot. Här handlar det om en genuin målkonflikt, en avvägning mellan å ena sidan att göra det lätt för människor att rösta och å andra sidan behovet av en viss kontroll.

Ett fungerande valsysteem måste innehålla tillräckliga kontrollrutiner. Först och främst har partierna själva och valarbetarna ett stort ansvar för att tidigt upptäcka om någon i missriktad iver vill fixa några extra röster. Men om varken valarbetarnas inre spärrar eller partiernas interna kontroll förebygger fusk måste det finnas en sista spärr hos de funktionärer som tar emot rösterna. En rejäl satsning och uppräckning av utbildningen av röstmottagare tror jag därför är något som skulle betyda väldigt mycket.

Vi har också problemet att förtydliga utformningen av valkuvert för budröster, och inte minst har vi frågan om rättsväsendets hantering av frågor om misstänkt valfusk, vilket jag kommer att återkomma till.

Anf. 117 PER BILL (m):

Fru talman! Den här debatten är viktig, och den handlar inte om ”surt, sade räven när han hade förlorat valet” eller något liknande. Det handlar om att vi ska få rättssäkra val, där väljarnas utslag är så korrekta som det bara går. Jag hoppas att vi kan ha den här debatten också omvänt: Allra helst hoppas jag att vi slipper debatten 2006, men om den skulle uppstå och riksdagsman Pär Nuder då stod på andra sidan kommer jag att vara lika mycket emot ifall någon på den borgerliga kanten någonstans i Sverige skulle ha fuskat. Det är inte det det handlar om. Det är det första.

Den andra saken – och där tror jag att jag antingen hörde dåligt eller så sade statsrådet lite fel – gäller vad som står i vallagen. 19 kap. 18 § vallagen handlar lite grann om Valprovsningsnämnden och vad den ska

göra. Det finns fyra olika möjligheter eller fall där man ska titta på om omval ska ske.

De flesta i Sverige tror att om det har förekommit fusk blir det omval. Det trodde väldigt många i Stockholm. Så är det inte alls. För i vallagen står det så här: "Ett omval skall dock förordnas bara om det med fog kan antas att vad som förekommit har inverkat på valutgången." Det vill säga att fusk leder inte till omval om man inte kan anta att fusk har haft en påverkan. Därför var väldigt många upprörda i Stockholm när Valprövningsnämnden alldeles riktigt sade att med tanke på hur resten av rösterna ser ut kan man anta att det skulle ha behövts betydligt fler röster än vad som var fallet för att det skulle ändra valutgången i valdistriktet. Men i Orsa, där det var ett fåtal röster som avgjorde valet, kunde man säga att det behövdes omval.

Jag skulle vilja få detta som ett förtydligande. Det är faktiskt inte bara fyra kriterier som gäller. Det måste också finnas en risk för att valfusk har förändrat valets resultat.

Anf. 118 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag har ingen anledning att ifrågasätta Per Bills förmåga att läsa innantill i vallagen. Men än en gång vill jag säga att det jag ser framför mig är en översyn av vallagen i dess totalitet, inte bara i de frågor som vi har diskuterat här och nu i kväll.

Detta är så viktigt för vår demokrati, och diskussionen måste föras ytterst seriöst. Jag ifrågasätter inte alls ledamöternas ärliga uppsåt att vilja diskutera dessa frågor utifrån en demokratisk utgångspunkt och inte utifrån en snävt partipolitisk utgångspunkt. Men när vi för diskussionerna i ljuset av dagsaktuella händelser finns det risk för att det får partipolitiska övertoner. Hade vi initierat denna diskussion i höstas är jag helt säker på att vi hade fått det. Nu kan vi föra den i betydligt lugnare termer.

Återigen: Det viktigaste i det här sammanhanget är att vi har en vallag som är så entydig för dem som har att hantera den i dess praktiska utövning att det inte är reglerna som leder till eventuella misshälligheter.

Anf. 119 MARTIN ANDREASSON (fp):

Fru talman! Pär Nuder har under den här interpellationsdebatten gjort tydligare markeringar än i det skriftliga svaret om att en mer genomgripande översyn av vallagen är på sin plats. Det skulle jag välkomna. Jag har noterat uttryck som att den är "snårig" och att den är "ett sammelsurium". Det tolkar jag som en mycket hård kritik från statsrådet.

Men, fru talman, det handlar inte bara om vallagen. Den måste vi naturligtvis se över och se till att den i så hög grad som möjligt är tydlig, lätt att tillämpa och välbalanserad vad gäller att det ska vara lätt att rösta i förhållande till att det ska vara rättssäkra val. Det handlar också om andra saker.

Jag skulle än en gång vilja säga att jag tror det skulle vara mycket viktigt om vi tillsammans, över partigränserna, hjälps åt att tydligt skicka ut budskapet till valförrättare runtom i landet. De är ofta människor som jobbar med andra saker i sin civila gärning och som gör detta för att de tror på demokratin. Det är viktigt att vi ingjuter mod i dem att våga ifrågasätta lite fler röster som inte uppfyller formkraven. Vi måste säga att man faktiskt måste våga vägra ta emot vissa röster. Det sker uppenbarli-

gen inte i tillräckligt stor utsträckning i dag att man granskar om rösterna är korrekt överlämnade.

Slutligen, fru talman: De polisanmälningar av valfusk som har gjorts är enligt riksåklagaren ingen prioriterad fråga att utreda. Jag tycker att det är fullkomligt förbluffande att åklagarmyndigheterna uppenbarligen inte anser brott mot demokratin som en prioriterad fråga att utreda, speciellt med tanke på den skyndsamhet som krävs för att ett eventuellt omval ska kunna komma till stånd eller för att den debatt som krävs efter misstänkt valfusk ska kunna bli avslutad så fort som möjligt. Här har regeringen ett ansvar.

Med de orden, fru talman, vill jag be att få tacka för den här diskussionen och tacka statsrådet.

Anf. 120 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag kan inte annat än återigen säga att det är väldigt viktigt att vi får återkomma och diskutera de här frågorna i andra sammanhang. Jag tar fasta på det som har sagts i debatten, inte minst det sista som Martin Andreasson sade. Det handlar inte bara om att formellt se över vallagens regelverk utan även vidga diskussionen till att diskutera den breda, folkbildande ansatsen kring dem som har att hantera de här frågorna i praktiken. Jag välkomnar en sådan diskussion.

Låt oss nu avvakta Valmyndighetens utvärdering av 2002 års val och därefter ta ställning till om det behövs en total översyn av vallagen. Jag håller det för ganska sannolikt att så kommer att bli fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.

26 § Svar på interpellation 2002/03:88 om riksdagens kontrollmakt

Anf. 121 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Per Bill har frågat statsministern om varför han inte svarar på interpellationer och vilken sorts interpellationer som han avser att svara på. Interpellationen har överlämnats till mig.

Genom statsrådets svar på interpellationer från riksdagens ledamöter får riksdagen underlag för sin granskning av regeringen. Varje sådant svar föregås av ett samråd inom regeringen. Statsråden samråder med varandra om svarets innehåll och utformning på samma sätt som inför förliga regeringsbeslut. Rättschefen i Statsrådsberedningen har gett ut riktlinjer om detta.

Det är alltså regeringen och inte bara ett enskilt statsråd som står bakom de svar som lämnas. Statsrådets svar är i själva verket regeringens. Ett svar blir i det väsentliga detsamma oavsett vem av statsråden som lämnar svaret. Betydelsen av vem som lämnar svaret är i motsvarande mån begränsad.

Vid den debatt i kammaren som brukar följa när statsrådet har läst upp ett interpellationssvar har interpellanten och andra riksdagsledamöter tillfälle att ställa följdfrågor. Det ligger i sakens natur att också svaren på följdfrågor bör uttrycka regeringens gemensamma ståndpunkt, även om dessa svar inte har föregåtts av samråd inom regeringen på samma sätt

som svaret i statsrådets huvudanförande. Inget hindrar för övrigt att följdfrågor efter en interpellationsdebatt ställs och besvaras till exempel vid en senare muntlig frågestund där statsministern är närvarande.

Enligt fast praxis är det i första hand interpellationens innehåll och arbetsfördelningen inom regeringen som blir avgörande för vem av statsråden som svarar på interpellationen. Vem interpellanten anger som mottagare är däremot inte avgörande.

Som ett led i arbetet med att förnya debattformerna i riksdagen diskuterar företrädare för riksdagen och regeringen att på försök under våren anordna en statsministerns frågestund. Tanken är att på så sätt ge utrymme i kammaren för ett regelbundet återkommande meningsutbyte med statsministern om aktuella frågor som rör regeringens arbete.

Svaret till Per Bill är alltså att regeringen gärna medverkar till en vitalisering av riksdagens kontrollmakt. Det bör i första hand ske inom ramen för den diskussion som pågår om en statsministerns frågestund. Att bara diskutera vilket statsråd som bör redovisa regeringens synpunkter i ett interpellationssvar är föga meningsfullt.

Anf. 122 PER BILL (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Men statsrådet får ursäkta om jag hade förväntat mig en debatt på bästa dagtid med statsministern. I stället blir det en av de mindre seniora ministrarna som fått interpellationsdebattens hundpass, det vill säga att vara allra sist av statsråden. Detta menar jag inte på något sätt som någonting negativt till statsrådet.

Fru talman! I det Sverige där jag vill bo och i det Sverige där jag har engagerat mig som riksdagsledamot i Sveriges rikets högsta beslutande organ riksdagen där all makt utövas under lagarna och på ett öppet och kompetent sätt, där har regeringen ett beroende, och den är ansvarig inför riksdagen. Och varje enskild minister och förtroendevald är ansvarig för sina handlingar och villig att låta sig granskas.

I mitt demokratiska Sverige är riksdagens kontrollmakt snarare starkare än i dag. Framför allt ger det varje enskild riksdagsledamot, den som har suttit sex månader och kommer från Luleå, den som har suttit i 32 år och kommer från Stockholm eller den som är partiledare, samma möjligheter. Så fungerar det tyvärr inte i dagens Sverige.

Jag har under de senaste fem åren vid ett flertal tillfällen, åtminstone tre, försökt att ställa interpellationer till statsminister Göran Persson utifrån hans ämbete som regeringschef. Jag har inte ställt frågor om vad han tycker om EMU eller vad han tycker om Irak eller något sådant där det finns ministrar som kan svara, utan det handlar om områden som han inte kan delegera till någon annan. Jag fick inget svar, och jag tog det först lite personligt. Men efter att jag hade talat med riksdagens utredningstjänst insåg jag att jag inte var ensam.

Under 1998/99 fick statsministern 10 interpellationer. Han besvarade 0. Under 1999/2000 fick han 14. Han besvarade 0. Under 2000/01 fick han också 14. Han besvarade 0. Under 2001/02 fick han 23. Han besvarade 0. Under 2002/03 har han hittills fått 3 och besvarat 0.

Detta skiljer honom faktiskt från tidigare statsministrar som har svarat på interpellationer. Såväl Carl Bildt som Ingvar Carlsson har vid flera tillfällen svarat på interpellationer i riksdagen. Carl Bildt gjorde det ganska ofta. Detta är med andra ord en ny praxis där statsministern dele-

gerar allt ansvar till mindre inflytelserika ministrar och statsråd. Tidigare trodde jag att denna nya praxis mer var en tillfällighet. Men efter detta svar är det snarare så att det är en uttalad taktik.

Av svaret framgår det alldeles tydligt att jag egentligen inte ska bry mig om vem som svarar på frågorna. Detta tycker jag faktiskt är mycket oroande. Anser statsrådet Nuder att alla ministrar inklusive han själv är statschefer och kan svara på de frågor som endast en statschef borde kunna svara på, eller är det så att vi som är vana att höra att Göran Persson kallas han som bestämmer allt egentligen är den som delegerar allt och att ni sitter i en dagisgrupp allihop i en rund ring och gemensamt bestämmer allt och att vem som helst i ringen därför kan svara? Är det verkligen så? Anser statsrådet att det är en bra tingens ordning att den som bestämmer är en person och att den som sedan ställs till svars inför folket är en annan person?

Anf. 123 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Nej, varken jag eller Göran Persson eller några andra statsråd är statschefer. Hans Majestät Konungen är statschef. Men jag tror att den ärade ledamoten syftade på någonting annat, nämligen regeringschefer. Det må vara som det vill med den saken.

Detta är en principiellt intressant debatt, om man återigen bortser från de partipolitiska övertonerna. Det är faktiskt så att svensk författning bygger på det kollektiva beslutsfattandet. Det är en regering som är kollektivt ansvarig för samtliga regeringsbeslut. Det gäller enskilda förvaltningsärenden likväl som lagstiftningsärenden och propositioner som vi lämnar till riksdagen. Det innebär att regeringen, samtliga statsråd, är lika mycket ansvariga för allt det som regeringen beslutar även om man inte för dagen är den som är föredragande ansvarigt statsråd. Det innebär, precis som sägs i mitt interpellationssvar, att allt det som sägs från denna talarstol i form av interpellationssvar och i form av skriftliga frågesvar är regeringens samlade uppfattning. Det är inte Pär Nuders, det är inte Göran Perssons, det är inte Thomas Bodströms personliga uppfattningar utan det är Sveriges regerings uppfattning. Det innebär att det är av underordnad betydelse vem som företräder regeringen. Och det är inte fråga om mer eller mindre inflytelserika statsråd. Jag noterar att Per Bill inte anser att jag är ett inflytelserikt statsråd. Det är intressant. Men det är inte det som detta handlar om, utan det handlar återigen om regeringen som kollektiv, och därför har det underordnad betydelse vem som svarar på frågan.

Jag har tagit del av Per Bills undersökning. En sådan kan man naturligtvis göra, där man tittar på antalet interpellationer som statsministern inte har besvarat. Men för att riksdagen ska få en uppfattning om vad det är för slags interpellationer kan jag nu läsa upp ett antal av de interpellationer som har riktats till statsministern så får kammaren värdera om det är specifikt statsministern som ska svara på dessa interpellationer eller om det är ansvarigt föredragande statsråd, de som verkligen är insatta i frågor som rör bilägares kostnader, ökande öppenhet i statliga företag, statliga bolags företagsledning, offentliga lokaler, Ekeskolan, forskningsbaserat åtgärdsprogram mot mobbning, viktningar av betyg, skriftliga omdömen, fler betygssteg, skolans långsiktiga finansiering, ungt val,

skolundervisningen, språkens ställning, placering av EU-institutioner, barnens hälsa och så vidare.

Jag skulle kunna fortsätta långt tillbaka i tiden. Det framgår med all önskvärd tydlighet att detta är ämnesområden som inte är det som Per Bill efterlyser av övergripande karaktär. Och även om det skulle vara av övergripande karaktär har statsministern faktiskt möjlighet att i sitt ställe be ett annat statsråd att svara å hela regeringens vägnar.

Jag välkomnar denna diskussion. Men den skjuter över målet med tanke på den regeringsform som vi har. Regeringen är kollektivt ansvarig för allt. Man svarar för helheten.

Anf. 124 PER BILL (m):

Fru talman! Jag har absolut ingen ringaktning för statsrådet Pär Nuder. Men jämfört med statsminister Göran Persson är han ändå någon tiondel lägre. Om man tittar på Expressens mätning över hur pass välkända statsråden är tror jag inte att det bara handlar om tiondelar.

Riksdagen har ett antal vapen – missförstå mig inte nu – för att utöva sin kontrollmakt. Jag ser inte interpellationen som en möjlighet att skaffa sig underlag för sin granskning, som statsrådet sade. Jag ser det som en möjlighet att få en snabb granskning av frågor som är viktiga för vår nation, där vi har rätt att ställa frågor till statsråden. Och i alla andra fall fungerar det alldeles utmärkt. Om jag frågar utbildningsminister Östros om forskningspolitik är det inte något annat statsråd som svarar, utan då är det faktiskt utbildningsminister Östros som svarar. Det var till och med så på den tiden som Göran Persson var finansminister att om jag ställde en fråga till finansministern så svarade faktiskt finansministern.

Jag har ställt tre frågor till statsministern. En av dem handlade om ett antal annonsbilagor där statliga företag inom olika branscher gick ut i tidningar som låg inbladade i de stora dagstidningarna, med stora intervjuer av statsråden och för övrigt med massor av annonser för företag som statsrådet har att förhålla sig till. Det var en ganska uppenbar fråga om delikatessjäv, om ifall det verkligen är rimligt att statsråden medverkar i annonsbilagor med stora bilder och reportage som bekostas av företag som ska granskas av ministrarna.

Den här frågan var ställd just därför att jag vet att ministern inte vill svara på vilket väder det kommer att bli i Svealand nästa vecka, på vad han tycker om olika skolor eller någonting sådant. Jag ville få reda på vad som är delegerat till olika ministrar och vad han själv såsom regeringschef har det yttersta ansvaret för.

Om vi lämnar partipolitiken, Pär Nuder, är det inte ändå ganska rimligt att som det är i den övriga världen – höll jag på att säga – den person som gör någonting också står till svars för det som han gör och är ansvarig för? Här har ju statsministern en oerhörd möjlighet att dels vara den som bestämmer allt, dels samtidigt vara den som inte vill stå till svars för någonting. Är det så vi ska tolka det hela?

Det är som att gå tillbaka till patrontiden, då patron bestämde hur alltihop skulle vara och sedan skickade några underhuggare för att tala om för folket vad patron tyckte i dag eller skulle komma att tycka i morgon. Är det verkligen så det ska vara?

Under fem år svarade man inte på några interpellationer. Sedan säger man att det ska komma ett fantastiskt nytt organ som den nye talmannen

har hittat på. Där ska alla partiledare sitta i en halvcirkel medan statsministern ska stå upp. Precis som på dagis ska partiledarna få resa sig en i taget och ställa en fråga som besvaras av statsministern. Är det verkligen det här organet, där sex partiledare sittande i en halvring under 45 minuter ska ställa frågor till statsministern, som ska ersätta interpellationsinstrumentet? Då blir jag riktigt oroad.

Anf. 125 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag förstår lockelsen att debattera med Göran Persson snarare än med mig. Jag måste erkänna att jag känner samma lockelse att diskutera med Bo Lundgren snarare än med Per Bill. På den punkten sitter vi i samma båt.

Det här är intressant, för det handlar naturligtvis återigen om det principiellt viktiga om riksdagens kontrollinstrument, av vilka naturligtvis interpellationsinstitutet är ett av de viktigare. Men det är inte det enda instrumentet. Vi har de muntliga frågestunderna. Vi har konstitutionsutskottet, där ju Per Bill har anmält statsministern för hans enskilda tjänsteutövning i just det här aktuella fallet. Där har vi det kontrollinstrument som gäller enskilda statsråds tjänsteutövning. Det är inte det som interpellationsinstitutet syftar till.

Det finns alltså och ska finnas viktiga kontrollinstrument alldeles oavsett vilka som för dagen råkar inneha rollerna som regering respektive opposition. Statsministern har stort förtroende för sina statsråd. Han låter dem svara inför riksdagen på de områden som respektive statsråd har ansvar för. Det är ett förtroende som han visar oss i våra respektive roller. Han skulle kunna besvara i princip alla frågor i kraft av regeringschefsställning, men han väljer att inte göra det utan att visa sina föredragande statsråd stor respekt och stort förtroende, och det tror jag att han kommer att fortsätta med.

Men när vi nu talar om riksdagens olika kontrollinstrument vill jag faktiskt till riksdagens protokoll göra några noteringar. Man må ju tycka att de muntliga frågestunderna, såväl de gamla som de som komma skall, inte fyller någon funktion. Per Bill har raljerat över det kommande systemet. Den diskussionen bör han väl föra med sin gruppleddare, som har gått med på det här systemet. Det må så vara, men jag kan inte annat än till protokollet notera hur många gånger Moderata samlingspartiets partiledare ställt frågor under riksdagens frågestund. Jag har gått tillbaka i tiden och låtit granska ett antal riksmöten.

Riksmötet 1998/99 besvarade statsminister Göran Persson vid 5 tillfällen frågor vid den muntliga frågestunden. Carl Bildt ställde ingen fråga under det riksmötet.

Under riksmötet 1999/2000 stod statsministern 7 gånger i denna talarstol och besvarade muntliga frågor. Inte en enda gång ansåg sig Carl Bildt respektive Bo Lundgren ha tid att befinna sig i kammaren och ställa en fråga.

Inte en enda gång under riksmötet 2000/01 ansåg sig Bo Lundgren ha tid att komma till den muntliga frågestunden. Statsminister Göran Persson var här 4 gånger.

Vid 5 tillfällen kom statsministern under riksmötet 2001/02 hit och tog emot frågor från riksdagens ledamöter. Bo Lundgren hade annat för sig även under det riksmötet.

Vad säger detta om respekten för riksdagens olika kontrollinstrument, vars regelverk man själv varit med om att fatta beslut om? Jag tycker att vi måste föra en diskussion om hur vi utnyttjar de olika kontrollinstrumenten. Det är viktigt, men vi måste ta de här siffrorna i beaktande om vi ska ha en helhetsdiskussion.

Anf. 126 PER BILL (m):

Fru talman! Det finns flera olika instrument, och statsrådet Pär Nuder visade på några av dem. Vi har KU, men det är ett ganska långsiktigt instrument. Vi har frågestunderna i riksdagen, som vi lite på skoj kallar för "roliga timmen", där man ju ska resa sig upp för att få frågan.

I de interpellationsdebatter som vi nu för har vi gott om tid, sammanlagt 20 minuter för diskussion om en fråga. Vi har när det gäller frågorna på torsdagarna 1 minut plus 1 minut. Det är en ganska stor skillnad. Då är det lätt att ställa korta dagspolitiska frågor, men det är väldigt svårt att på en minut föra någon uttömmande diskussion om huruvida statsrådet A, B eller C har klarat sin roll som statsråd.

Det var fyndigt av statsrådet att framföra sin liknelse. Det visar ändå att min fråga har tagits på stort allvar. Men statsrådet glömmor bort vad det här handlar om. Det handlar inte om regeringens möjlighet att komma till riksdagen för att ställa riksdagen till svars för om riksdagsledamöterna har uppfört sig tillräckligt servilt mot regeringen, utan riksdagens roll är att se efter hur regeringen uppför sig.

Ni får hitta på andra instrument om ni vill granska huruvida riksdagsledamöterna är tillräckligt respektfulla inför statsministern och andra, men det är faktiskt inte det som det handlar om, utan det handlar om att riksdagen i dag har ett antal långsiktiga och snabba kortsiktiga instrument för sin kontrollmakt. Ett av de instrumenten tycks gälla alla utom statsministern, och jag tycker att det är väldigt tråkigt att interpellationerna nu är på väg att bli något som används för andra statsråd men inte för statsministern.

Anf. 127 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Den här debatten handlar om maktens arrogans. Den handlar om regeringens nonchalans inför riksdagen och om att regeringen uppenbarligen gör skillnad mellan riksdagsledamöter och riksdagsledamöter. Det anses tydligen vara finare att svara på frågor från partiledare än från vanliga riksdagsledamöter. Det är ett tydligt tecken på maktens arrogans.

Per Bill har frågat varför statsministern inte besvarar interpellationer och vilken typ av interpellationer som statsministern behagar besvara i denna kammare. Statsministern vill inte själv infinna sig för att svara på de här frågorna i kammaren, utan han skickar en ställföreträdare, ett tydligt tecken på maktens arrogans och regeringens nonchalans inför riksdagen.

Jag har själv interPELLERAT statsministern. Då handlade det om det faktum att statsråden under flera års tid konsekvent bröt mot grundlagen och besvarade interpellationer långt senare än vad riksdagsordningen föreskriver. Men kom statsministern och svarade på min fråga? Nej, han skickade sin ställföreträdare, ytterligare ett tecken på maktens arrogans och regeringens nonchalans inför riksdagen. Vice statsministern svarade

på den tiden – det var Ingela Thalén, vill jag minnas – att regeringen skulle bättra sig och besvara interpellationer inom de två veckor som stadgas. Det blev ingen förbättring. Statsråden fortsatte svara på interpellationer alldeles för sent, ett tecken på maktens arrogans och regeringens nonchalans inför riksdagen. Det gick så långt att en enig riksdag prickade regeringen för att man inte besvarade interpellationer inom föreskriven tid, och fortfarande är det så att mer än var tredje interpellation besvaras senare än vad riksdagsordningen föreskriver, ett tecken på maktens arrogans och regeringens nonchalans inför riksdagen.

Med den logik som Pär Nuder förespråkar här i kammaren spelar det uppenbarligen ingen roll vilket statsråd vi interPELLERAR och ställer frågor till. Vem som helst kan ju ändå komma. Med den logik som Pär Nuder förespråkar skulle regeringen lika gärna kunna utse en interpellationsminister. Vi kan ställa interpellationer till regeringen så kan det komma en företrädare för regeringen och svara på interpellationer. Det spelar ingen roll vilken minister som kommer hit. Det kan vara vem som helst.

Anser inte Pär Nuder att statsministern åtminstone bör svara på den typ av frågor som rör regeringens övergripande arbete och statsministerns ansvar, frågor som till exempel rör statsministerns ansvar för att regeringsledamöterna följer riksdagsordningen och besvarar interpellationer inom den tid som föreskrivs?

Anf. 128 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Moderata samlingspartiet blev nog inte så litet i valet ändå med tanke på den väldiga spännvidd som det är i tonfall inom det partiet. Från att ha fört en förhållandevis sansad debatt är vi nu tillbaka i valrörelsens tonfall och metodik. Jag ska inte förfalla till den nivån, utan jag vill föra ett seriöst samtal om riksdagens kontrollmakt.

Det är förtjänstfullt att vi hela tiden har ett samspel mellan regering och riksdag där vi diskuterar formerna för samvaron mellan demokratins två viktigaste institutioner. Nu helt nyligen har man i samråd kommit fram till ett nytt muntligt frågeinstitut riktat till statsministern. Jag känner inte igen, måste jag säga, beskrivningen av de muntliga frågestunderna som roliga timmen – det var tal om dagis. Det här är ju seriösa frågor. Det här är ju någonting som diskuteras av gruppledarna, och man försöker hitta samsyn om former för riksdagens kontrollmakt.

Jag måste säga att ska vi föra den här diskussionen så måste vi föra den på något mer seriös nivå än det sista inlägget gav vid handen.

Men jag kan glädja de ärade ledamöterna med att om några veckor kommer statsministern att delta i en interpellationsdebatt med moderatledaren Bo Lundgren, och jag ser fram emot den debatten. Jag tror över huvud taget att vi behöver fler forum, fler tillfällen, då våra partiledare kan mötas i ett samtal om de stora viktiga frågorna. Vi andra får väl hålla oss i politikens gärdsgårdsserie, alldeles oavsett om det tonläget är högt eller lågt.

Anf. 129 GUNNAR AXÉN (m):

Fru talman! Pär Nuder talar om samspelet mellan regering och riksdag, men om man ska ha ett samspel måste man ju ha två parter som ingår i det hela. Det här sammanhanget och den här debatten handlar om att den ena parten inte vill vara med. Statsministern behagar inte infinna

sig i riksdagen och svara på interpellationer som ställts till statsministern i hans roll som regeringschef och ansvarig för regeringens arbete.

Interpellationsinstitutet är ju föreskrivet i riksdagsordningen. Det är ju ett sätt för oss riksdagsledamöter att utöva den kontrollmakt vi är satta att utöva. Men statsministern vägrar att infinna sig i denna ordning. Han vägrar att delta i samspelet mellan regering och riksdag.

I stället vill statsministern ha en egen liten frågestund. Han behagar komma till riksdagen och svara på frågor vid sidan om den kontrollmakt som är stadgad, vid sidan om vad riksdagsordningen och grundlagen föreskriver när det gäller interpellationsinstitutet. Han kommer hit och svarar på frågor från partiledarna. Statsministern verkar göra skillnad på riksdagsledamöter och riksdagsledamöter. Vissa är det fint att besvara frågor ifrån. Vissa kan man debattera med. Men när vanliga riksdagsledamöter ställer interpellationer till statsministern behagar han inte infinna sig i kammaren och besvara dem. Då delegerar han till en ställföreträdare att komma hit och delge oss vad statsministern anser. Återigen ett tydligt exempel på maktens arrogans och regeringens nonchalans inför riksdagen – inför oss folkvalda.

Anf. 130 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Den ärade ledamoten sade att statsministern vill ha en liten egen frågestund. Nja, något slags seriositet får det ändå vara på debatten! Det här är ju faktiskt ett initiativ från riksdagen. Det är en diskussion som har förts mellan gruppledarna, talmannen och företrädare för riksdagen. Det är ingenting som har efterfrågats av statsministern.

Jag läste upp fakta som gav vid handen att statsministern, kanske mer än någon annan svensk statsminister, har befunnit sig i den här kammaren vid de muntliga frågestunderna. Då har inte Moderata samlingspartiets partiledare behagat komma till kammaren. Vilka har statsministern då fått debattera med? Jo, det är ju de enskilda ledamöterna! Då var det uppenbarligen inte maktens arrogans.

Det är ju dessutom ett väldigt starkt intresse från riksdagen. I min tidigare funktion som statsministerns statssekreterare var jag med om väldigt intensiva diskussioner med företrädare för kammarkansliet om den starka efterfrågan från riksdagen om att statsministern skulle delta i de muntliga frågestunderna oftare. Vi har aldrig ställt några krav på att partiledarna ska delta i de muntliga frågestunderna. Det är helt riktigt som Per Bill säger: Regeringen ska inte ställa riksdagen till svars. Det är inte det som det handlar om. Det här handlar om riksdagens kontrollmakt över regeringen.

Men något slags sans och balans får det väl ändå vara i diskussionen om Sveriges statsminister visar detta tillmötesgående mot riksdagen att delta i de muntliga frågestunderna. Det är inte han som har efterfrågat den här lilla egna frågestunden, som den sista ärade ledamoten talade om. Men som sagt, låt oss föra den här diskussionen på ett mer seriöst sätt, för det förtjänar den. Kontrollmakten i demokratin, riksdagens kontrollmakt, är oerhört väsentlig.

Överläggningen var härmed avslutad.

27 § Svar på interpellation 2002/03:102 om riksdagens roll och arbetsuppgifter

Anf. 131 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Tobias Krantz har ställt två frågor till mig.

1. Vilka åtgärder avser statsrådet att vidta för att stärka riksdagens granskande roll?
2. Vilka initiativ avser statsrådet i övrigt ta i syfte att stärka riksdagens ställning som arena för politisk debatt och beslutsfattande?

Riksdagens roll i det svenska statsskicket och dess arbetsuppgifter regleras som bekant ytterst i regeringsformen. Redan i det inledande kapitlet fastslås att riksdagen är folkets främsta företrädare. Det är riksdagen som stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Vidare är det riksdagen som granskar rikets styrelse och förvaltning. I ett särskilt kapitel, 12 kap., regleras riksdagens kontrollmakt.

Den författningpolitiska utvecklingen under 1900-talet innebar att riksdagens roll stärktes. Den bärande tanken i vår nuvarande regeringsform, vilken tillkom efter många års diskussioner och kompromisser mellan de politiska partierna, är därmed numera folksuveräniteten. Denna grundläggande roll för riksdagen i vårt statsskick bör inte rubbas.

Som nyss sagts är det i riksdagen som beslut fattas om lagar och statens budget. Det är i detta forum som folkets åsikter, genom dess främsta företrädare, ska komma till uttryck. Regeringen uttrycker sin uppfattning genom sina förslag, i propositioner, skrivelser och på annat sätt; i många frågor efter samverkan med andra partier. En huvuduppgift för de övriga riksdagspartierna är att formulera sina alternativ till regeringens politik. Medborgarna har rätt att kräva klarhet och tydlighet i dessa avseenden.

Det vore oroväckande om det skulle bli en förskjutning från dessa grundläggande uppgifter till att riksdagen i stället blir en instans där form värderas mer än sak. Riksdagen är och ska i första hand vara folksuveränitetens främsta arena där skilda uppfattningar ska komma till uttryck, kompromisser mejslas ut och beslut fattas.

Vad så gäller riksdagens granskande uppgifter vill jag påminna om de många möjligheter som står ledamöterna till buds. Under senare år har frågeinstitutet utvecklats, och i år kommer statsministern ensam var tredje vecka att svara på frågor i kammaren. Riksdagens granskande roll har dessutom stärkts genom beslutet om den nya Riksrevisionen, en myndighet som ska lyda under riksdagen.

Riksdagen utgör självfallet en viktig arena för politisk debatt. Hur debatten återges för allmänheten kan naturligtvis varken riksdagen eller regeringen påverka.

I den rapport från ESO som Daniel Tarschys författat finns ett antal idéer med syfte att stärka det allmänna intresset för riksdagens arbete. Det ter sig dock främst som en uppgift för riksdagen, och inte för regeringen, att pröva dessa och andra tankegångar för att utveckla och vitalisera riksdagens arbetsformer.

Anf. 132 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret. Riksdagens roll i det svenska statskicket är förstås central, som den ska vara i en demokrati. Riksdagen är svenska folkets främsta företrädare. Riksdagens uppgifter anges i regeringsformen 1 kap. 4 §. De handlar för det första om att stifta lag. De handlar för det andra om att besluta om skatt till staten och hur statens medel ska användas, det vill säga statsbudgeten. För det tredje handlar det om att granska rikets styrelse och förvaltning.

Regeringsformen innebär ingen rangordning av dessa arbetsuppgifter. Det är dock vad som har skett i praktiken.

En väldigt liten del av riksdagens arbete ägnas åt granskning och utvärdering. Och då pratar jag inte om konstitutionsutskottets ibland spektakulära granskning som handlar om statsrådets sätt att utöva sina ämbeten i mer administrativ mening. Det handlar om utvärdering och granskning i en djupare betydelse.

Det sneda förhållandet mellan de här tre uppgifterna avspeglas bland annat också i hur riksdagen använder sin tid, både i utskott och kammare. En väldigt liten del av riksdagens arbete används till att faktiskt tränga ned på djupet och utvärdera de beslut som riksdagen har fattat.

Jag tycker inte att statsrådet tar frågan riktigt på allvar. Som jag läser svaret finns det tre huvudsakliga försvarslinjer. Den första är principiell, som jag tolkar den. Den handlar om att mer granskning på något sätt skulle strida mot tanken om folksuveränitet. Möjligen förespeglade statsrådet att ett större inslag av granskning skulle leda till att man tar ett kliv mot att Sverige får mer av maktindelning i stället för den princip som jag förstår att Pär Nuder omfattas av, folksuveräniteten. Men så är det inte.

I en demokrati där så mycket av makten faktiskt ligger hos riksdagen är det särskilt viktigt att uppföljning och utvärdering sker: Vad används pengarna till? Uppfylls de folkvaldas intentioner och de mål som sätts upp när pengarna fördelas? Vi har sammanlagda utgifter för staten på 715 miljarder kronor. En betydligt större del av riksdagens arbete borde naturligtvis ägnas åt att granska och följa upp vad pengarna faktiskt används till. Det ligger särskilt i intresset hos dem som faktiskt värnar folksuveränitetstanken.

Pär Nuder skriver i sitt svar att riksdagen inte får utvecklas till en instans där form blir viktigare än sak. Men det här handlar ju om sakfrågor. Det handlar om innehållet, inte om att riksdagen ska ha trevliga arbetsformer. Det handlar om grunden för statskicket, att en av de tre uppgifter som riksdagen har i en demokrati, som anges i regeringsformen, faktiskt har sidsteppats och inte alls får det utrymme som den förtjänar.

Den andra försvarslinjen i Pär Nuders svar handlar om att det här egentligen inte är en fråga som regeringen har med att göra utan en fråga om riksdagens arbetsformer. Men om riksdagen granskar och vilket utrymme riksdagen har att granska och utvärdera verksamheten i staten, verk och myndigheter samt regeringens handläggning av de beslut som fattas har inte med riksdagens arbetsformer att göra. Det är mycket viktigare än så.

Dessutom krävs lagstiftning för att förändra de här sakerna. Vi behöver ett förtydligande av paragraferna i regeringsformen för att möjliggöra det. Det är något som också bör bekymra regeringen.

För det tredje säger Pär Nuder att det redan finns granskning. Riksrevisionen är ett sådant instrument. Men vad händer med Riksrevisionens slutsatser? Hur ska dessa följas upp? Pär Nuder har sagt att det ska bli en bred författningspolitisk översyn. Är det då inte lämpligt att gransknings- och utvärderingsfrågorna diskuteras där? Vilka åtgärder kan i så fall Pär Nuder tänka sig att vidta?

Anf. 133 PER BILL (m):

Fru talman! Timmen är sen, fem över tio på kvällen. Vi har fått höra många vackra ord om riksdagen och om riksdagens granskande roll. Debatten påminner i mångt och mycket om den debatt vi hade alldeles nyss. Det är samma glädje hos statsrådet Pär Nuder över det kommande nya institutet där riksdagens ledamöter var tredje vecka ska få fråga statsministern under 45 minuter. Eller rättare sagt, det är väl inte riksdagens ledamöter det ska vara? Det är väl ganska tydligt sagt att det ska vara en stående statsminister och sittande partiledare som ska få ställa frågor, möjligen också någon mycket prominent riksdagsledamot. Dessa utvalda personer ska sitta ned i en halvcirkel runt statsministern, i det här rummet, misstänker jag. Jag tror att man har hämtat förebilden från Storbritannien.

Principiellt har jag ingenting emot att man försöker hitta nya debattformer. Det är bra. Men Moderaterna har inte varit några tillskyndare av det här nya systemet. Vi tror inte att det kommer att vitalisera debatten. Det blir snarare just den möjlighet för statsministern som framgick i den förra debatten. Då kan han säga: Det gör ingenting att jag har låtit bli att svara på interpellationer under fem år, för nu kommer det ett nytt institut och då ska ni under 45 minuter få fråga ut mig – sex, tio eller tolv personer.

Hur många sekunder blir det för djup granskning? Är det inte ganska troligt, statsrådet Pär Nuder, att det kommer att handla om dagsaktuella frågor och vad man tycker om olika krisfrågor, vad som har hänt i EU:s konventarbete den sista halvtimmen och så vidare? Ingenting negativt om dessa dagsaktuella saker, men är det verkligen ett nytt, bra instrument för riksdagen såsom kontrollmakt?

Fru talman! Jag tror faktiskt att det är viktigt med interpellationsdebatter där man har 20 minuter på sig att föra en lugn, saklig debatt om tingens ordning, där man kan belysa saker från flera olika utgångspunkter och inte, likt i TV, har 17 sekunder på sig att leverera någon schyst en-radsfras som ska sätta sig i huvudet på människor.

Det är inte så att kontrollmakten är en sak och de dagsaktuella debatterna en annan. Det är inte så att det ena är mer fint och det andra mindre fint. Det är viktigt att vi har bra instrument för båda sakerna. Bara för att man nu får ett nytt institut som möjligen kan bli spännande medialt, åtminstone kortsiktigt, och framför allt när det gäller dagsaktuella frågor och politiskt tyckande, tror jag absolut inte att det ska göra att statsministern ska undvika att vara med i interpellationsdebatter eller säga att en debatt vart femte år är lagom och då ska det vara med oppositionsledaren. Jag tror faktiskt att riksdagen snarare måste få flera institut för sin kontrollmakt. Det står inte i strid med att man också måste hitta nya sätt där riksdagen ska kunna, på ett snärtigt sätt, driva dagsaktuella debatter.

Anf. 134 Statsrådet PÅR NUDER (s):

Fru talman! Jag känner varken glädje eller sorg över det nya frågeinstitutet. Jag känner mig helt neutral inför det. Det är sprunget ur riksdagen, och om inte Moderata samlingspartiet ställer upp på det så är det tydligen så. Jag kan bara konstatera att det har vuxit fram i diskussioner mellan talmannen, gruppledarna och regeringen. Initiativet har kommit från riksdagen. Så var det med den saken.

När det gäller frågan om behovet av dagsaktuella debatter och mer långsiktiga diskussioner vill jag säga följande. 1990 gjorde statsvetarna Olof Petersson och Ingrid Carlberg i Maktutredningen en undersökning av varifrån frågor och interpellationer emanerade. Jag vågar sätta en liten peng på att förhållandet är likartat i dag, nämligen att det är dagsaktuella frågor – saker och ting som har stått i gårdagens tidning – som man frågar om, och som man dessutom interPELLerar om. Ytterst få interPELLationer har annat än en dagsaktuell karaktär.

Med risk för att återupprepa den diskussion vi hade under den tidigare interpellationen är det så att det finns ytterligare kontrollinstrument för riksdagen, om än inte konformella. Ett institut är de särskilda debatter som riksdagen anordnar. Partiledardebatterna, vilket vi kommer att ha i kammaren i morgon, är ytterligare ett exempel.

Sett över tiden är vitaliseringen av riksdagen påtaglig. Riksdagen är i dag betydligt mer i politikens centrum. Det finns betydligt fler tillfällen både för den "lilla ledamoten" att höja sin röst gentemot regeringen, och vi får för den delen även se de stora elefanterna dansa på kammarens podium, nämligen partiledarna. Där har det alltså skett en utveckling i positiv riktning.

Tobias Krantz har ett vidare anslag i sin interpellation som inte bara handlar om det som Per Bill och jag har diskuterat både nu och tidigare. Jag måste säga att han läser in mer i mitt interpellationssvar än vad jag själv har åsyftat. Han talar om försvarsställning och försvarslinje. Nej, jag tolkar inte alls det hela på ett sådant sätt. Jag vill föra en diskussion om riksdagens kontrollmakt. Jag har själv suttit i kammaren och sett utvecklingen sedan 1994 då jag blev ledamot. Redan när jag satt i justitieutskottet inleddes den utveckling som vi i dag ser komma till uttryck, nämligen att utskotten har en betydligt mer granskande roll än de hade tidigare.

Det som jag i mitt svar vill fästa uppmärksamheten på är att jag tror att det är väldigt viktigt att vi inte får en felsökardemokrati, utan att de olika uppfattningarna hela tiden kommer till uttryck och får brytas mot varandra. Det är riktigt som Tobias Krantz säger att form och sak inte alldeles enkelt låter sig skiljas åt med ett svärdshugg så att det blir klart och tydligt vad som är form och sak. Jag tycker mig dock finna en tendens till att formfrågor får ökad betydelse i det allmänna offentliga samtalet. Det är bara att slå upp vilken tidning som helst. Vad är det som uppmärksammas? Jo, det är i stor utsträckning politiska formfrågor.

Jag sade för en tid sedan i en annan debatt att jag vill att oppositionens alternativ i sak ska få betydligt större genomslag i det allmänna offentliga samtalet. Jag sade att jag sjöng oppositionens höga visa, och jag säger det i kväll också. Det är sakfrågorna som ska brytas mot varandra. Men det allmänna offentliga samtalet tenderar mer och mer att bli en diskussion om formfrågor – någon har gjort fel här, någon har gjort fel

där – snarare än om idéerna. Och är det något som en folkpartist borde efterlysa så är det just en allmän idédebatt.

Anf. 135 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag ska uppehålla mig vid två punkter i det som Pär Nuder senast var inne på. Det ena, vilket jag noterar med glädje, är att Pär Nuder ansåg att riksdagens granskande roll hade utvecklats, och att, som jag tolkar statsrådet, statsrådet anser att den granskarrollen också ska utvecklas framöver. Regeringen och det parti som Pär Nuder företräder kan också tänka sig en sådan utveckling.

Då vill jag ställa en följdfråga: Vad kan Pär Nuder tänka sig att vidta för åtgärder till exempel i form av nya lagar och regler som har med riksdagens granskningsfunktion och utvärderingsfunktion att göra? Vilka sådana åtgärder kan Pär Nuder tänka sig?

Sedan talar Pär Nuder föraktfullt om en felsökardemokrati. Men det jag efterfrågar är inte en felsökardemokrati. Det jag efterfrågar är en demokrati där man inte bara pratar abstrakt om vilka mål man ska sätta upp och hur pengarna ska användas, utan där man också funderar på hur pengarna används. Hur uppfylls de mål som riksdagen har ställt upp? Det är inte felsökardemokrati.

Jag tycker att skattebetalarna, medborgarna i det här landet, har rätt att få reda på hur skattepengarna används, hur de folkvaldas mål uppfylls. Det är ingen felsökardemokrati.

Jag menar, efter den korta tid som jag har varit riksdagsledamot, att den uppgift som riksdagen har måste uppvärderas. En stor del av riksdagens arbete går i dag åt till att göra saker som är rätt meningslösa, och där man hade kunnat använda tiden bättre.

Vi har i den här riksdagen rätt tydliga majoritetsförhållanden till exempel om de stora avgörande ekonomiska frågorna. Det är klart att vi inte hade behövt använda hela hösten till att debattera ekonomiska frågor i den formen när statsbudgeten redan i praktiken var avgjord genom en ekonomisk överenskommelse. Det måste vara rimligare att riksdagens arbete mer fokuseras på att granska och se till att de mål som sätts upp också genomförs, att de pengar som vi avsätter – 715 miljarder kronor i den senaste budgeten – också går till rätt saker. Det måste vara riksdagens viktigaste uppgift i ett sådant läge.

Det här står inte alls i motsättning till någon idédebatt. I själva verket är det ett sätt att vitalisera idédebatten. Det är att vitalisera debatten om de politiska idéerna och vilket genomslag de kan få, om det nu är så att de politiska idéer som vunnit genomslag i riksdagen får ett bra genomslag också när de möter verkligheten. Det är ett sätt att fånga upp verklighetens signaler som jag tror att vi borde ägna oss mer åt.

Jag måste säga att det bekymrar mig att Pär Nuder inte tar frågan på större allvar. I de allra flesta länder runt om i Europa och runt om i världen finns det tydliga inslag av kontroll och utvärdering och av granskning i riksdagens arbete. Det är något som jag tror att också regeringen och andra myndigheter skulle ha nytta av. Regeringen skulle ha nytta av att riksdagen blev bättre på att granska regeringen eftersom regeringen, som styr sina myndigheter, på så sätt skulle ha lättare att hålla efter myndigheterna. Om det blir slappigt i hur riksdagen granskar regeringen då blir det kanske också slappigt i hur regeringen granskar myndigheterna.

Att granska och utvärdera är någonting annat än att söka fel. Det är att visa respekt för skattebetalarnas pengar. Det är att visa respekt för demokratin. Att inte granska är att inte ta demokratin på fullt allvar.

Prot. 2002/03:43
21 januari

Svar på
interpellationer

Anf. 136 PER BILL (m):

Fru talman! Statsrådet Pär Nuder har helt rätt i att det inte är regeringen som har inrättat det nya institutet Fråga statsministern. Det har inrättats av en socialdemokratisk talman. Det är en socialdemokrat i vilket fall som helst.

Jag har under den senaste timmen hört många vackra ord om riksdagen i allmänhet och om riksdagens kontrollmakt i synnerhet, och om att riksdagen ska vara politikens centrum. Jag har hört Göran Persson säga att det här är arenan. Det är här utspelen ska komma. Det är här saker ska ske.

Men det har inte blivit riktigt så. Vi minns väl alla den bisats som gjorde att Socialdemokraterna ändrade åsikt om Sveriges inträde i EU. Det var väl inte i riksdagen som den bisatsen yttrades.

Om någon statsvetare gick igenom var någonstans de stora politiska nyheterna har presenterats och satte upp riksdagen, TV-studion, presskonferenserna i Rosenbad och ytterligare några ställen på en lista tror jag inte – men jag kan ha fel – att riksdagens plenisal skulle stå överst på den listan.

Jag tänkte avslutningsvis fråga statsrådet om han kan ge tre exempel på nyheter av större vikt som statsministern har levererat för första gången här i riksdagens kammare.

Anf. 137 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Det kan jag göra med en gång, eftersom jag var i allra högsta grad involverad vid de tillfällena. Det är samtliga gånger som Göran Persson har bildat om sina regeringar, förutom den sista gången. Då stod det nämligen inte till buds att släppa de små bomberna, eller vad vi nu ska kalla nyheter om de nya statsråden, från riksdagens talarstol. Är det någon som verkligen har bemödat sig om att försöka hålla saker och ting hemliga in i det sista för att leverera dem inför hela Sveriges riksdag är det Göran Persson. På den punkten kan jag med en gång gå i svaromål.

Jag ska försöka att sammanfatta den här diskussionen. Jag tar dessa frågor på allra största allvar, Tobias Krantz. Det är inget munväder när jag säger att för socialdemokratin är riksdagens kontrollmakt oerhört väsentlig. Jag satt tolv år i kommunstyrelsen i Österåker i opposition och skrev reservationer. Jag vet vad det innebär att vara i opposition, och jag vet spelreglerna. Jag har varit i opposition också på riksplanet. Det är inte fråga om det.

Återigen till det som är viktigt. Det är naturligtvis helt riktigt som Tobias Krantz säger. Den kontrollmakt som handlar om att riksdagen ska granska huruvida måluppfyllelse är vid handen och om pengar används på det sätt som de är tänkta att användas är oerhört viktig, och det ska riksdagen ägna sig åt. Men jag vill ändå höja ett litet varningens finger inför en utveckling där detta ska bli en allt större uppgift för riksdagen.

Jag säger inte att den uppgiften är oviktig och inte ska finnas. Jag säger att den ska finnas. Jag kanske till och med säger att den i vissa avseenden ska utökas. Men om det är en allmän tendens som får ta över det

offentliga politiska samtalet och rekryteringen av riksdagsledamöter, och det blir sådana som är experter på olika offentliga system snarare än lidelsefulla empatiska visionära politiker som kan åka hem och säga: I dag slogs jag för liberalismen, inte för måluppfyllelsen på det eller det anslaget, ska vi tänka oss för.

Nu tror jag att vi är mäktiga att fylla bägge kostymerna. Men jag vill höja detta lilla varningens finger. Vi måste kunna erkänna att i det allmänna offentliga samtalet är det på tok för lite diskussioner om politikens sakfrågor och för mycket diskussioner om formfrågor. Jag tycker att oppositionens sakliga alternativ till regeringens politik borde få större genomslag i den allmänna debatten. Det är bara så som demokratin kan vara livskraftig.

Nu vet jag eftersom jag också har varit i opposition att det betalar sig mer att diskutera formfrågor eftersom medierna vill ha det på sådant sätt. Det är där som det finns konflikter, och det är ofta personer som gör fel. Jag säger återigen inte att vi inte ska ha den typen av diskussioner och inte att riksdagen inte ska fylla den funktionen. Men jag höjer detta lilla varningens finger.

Anf. 138 TOBIAS KRANTZ (fp):

Fru talman! Jag noterar återigen att Pär Nuder är inne på att riksdagens gransknings- och utvärderingsmakt ska öka och att han lämnar dörren öppen för det, och jag välkomnar det. Jag skulle vilja att statsrådet i sitt sista inlägg talar om lite grann hur statsrådet kan tänka sig att det i så fall skulle kunna utvecklas.

Det är väldigt konstigt att Pär Nuder ser en motsättning mellan att riksdagen och politiker utvärderar och att man för en idédebatt. Jag ser inte den motsättningen. I själva verket tror jag att det är en förutsättning för att man ska ha en livaktig idédebatt att man också har ett bra grepp om hur diskussionen och idéerna faller ut i verkligheten.

Jag är helt övertygad om att man kanske skulle kunna ha en ännu intressantare debatt om svensk skolpolitik, för att ta det exemplet, utifrån de resultat som exempelvis den svenska skolan uppvisar. Vi avsätter ett antal miljarder varje år till den svenska skolan på statlig och kommunal nivå.

Om vi utvärderar och granskar det har jag en uppfattning om hur den svenska skolan fungerar, och Pär Nuder har en annan uppfattning om hur den svenska skolan fungerar. Det är klart att den granskande och utvärderande funktionen när vi utför granskningen också kommer att blottlägga stora ideologiska skillnader.

Då menar jag på att vi också har sakliga underlag att stå på i stället för att vi bara för en idédebatt utan att den har täckning i verkligheten. Vi kan återigen få en spänstig ideologisk debatt om vi också ägnar oss åt att utvärdera i större utsträckning än vad vi gör i dag. Denna motsättning mellan idédebatt och att utvärdera är ett skenproblem. Det är lite tråkigt att Pär Nuder ständigt återkommer till den.

Anf. 139 Statsrådet PÄR NUDER (s):

Fru talman! Jag har inte så mycket att tillägga efter denna långa debatt. Jag tror att vi har anledning att i olika sammanhang återkomma till den. Vi behöver ha en bred författningpolitisk diskussion i Sverige inte

bara om riksdagens kontrollmakt och de institut som riksdagen har till sitt förfogande.

Jag har sagt det förr och jag vill avslutningsvis ånyo fästa till riksdagens protokoll att det är väldigt viktigt att vi nu så här i början på mandatperioden har en bred författningspolitisk diskussion. Jag tror inte att de politiska linjerna kommer att vara riktigt så entydiga i författningspolitiken som de har varit tidigare. Det kommer att skära på lite olika sätt i olika partier, och det är väldigt stimulerande.

Den författningspolitiska diskussionen brukar av hävd vara förbehållen ett fåtal personer, förvisso kunniga av facket. Det är statsvetare och jurister, och vi ska på inget sätt utesluta dem i debatten. Men vi måste bredda diskussionen. Regeringen kommer för sin del under våren att ta initiativ för att stimulera det offentliga samtalet i de författningspolitiska frågorna. Det är ett antal seminarier som Justitiedepartementet kommer att anordna just i syfte att stimulera det offentliga samtalet kring dessa frågor.

Det socialdemokratiska partiet kommer att ha ett stort brett rådslag kring författningsfrågor för att vi ska kunna inta våra partipositioner. Behöver vi revidera något av det som vi har haft i bagaget tidigare? Jag kan inte annat än att uppmana fler att följa det exemplet. Vi behöver diskutera dessa frågor. Jag ber att få tacka ledamöterna för intressanta samtal.

Överläggningen var härmed avslutad.

28 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2002/03:36 Behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

2002/03:50 Etikprovning av forskning

Skrivelser

2002/03:28 Migration och asylpolitik

2002/03:29 Johannesburg – FN:s världstoppmöte om hållbar utveckling

2002/03:31 Utvärdering av miljömålet i konsumentpolitiken

29 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 27 december 2002

2002/03:117 av *Rigmor Stenmark* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Ultuna lantbruksuniversitet

2002/03:118 av *Birgitta Sellén* (c) till kulturminister Marita Ulvskog

Hemsö fästning

Prot. 2002/03:43
21 januari

*Svar på
interpellationer*

Prot. 2002/03:43
21 januari

2002/03:119 av *Birgitta Sellén* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Mitträcken längs vägarna
2002/03:120 av *Cecilia Wikström* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Fastigheter utan ägare
2002/03:121 av *Ulf Nilsson* (fp) till utbildningsminister Thomas Östros
Svenska elevers kunskaper
2002/03:122 av *Bo Lundgren* (m) till statsminister Göran Persson
Arbete och företagande

den 30 december 2002

2002/03:123 av *Mikael Oscarsson* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Utjämningsmandat i kommunfullmäktige

den 8 januari 2003

2002/03:124 av *Ulla Hoffmann* (v) till statsrådet Jan O Karlsson
Sveriges asylpolitik för flyktingar från Bangladesh
2002/03:125 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
De nationella forskarskolorna

den 16 januari 2003

2002/03:126 av *Anders Ygeman* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Jämställd idrott
2002/03:127 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Leif Pagrotsky
IUC-satsningen
2002/03:128 av *Karin Svensson Smith* (v) till miljöminister Lena Sommestad
Etablering av externa köpcentrum

den 17 januari 2003

2002/03:129 av *Carl B Hamilton* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Monopolbildning i jordbrukssektorn
2002/03:130 av *Per Westerberg* (m) till miljöminister Lena Sommestad
Handläggningstider vid tillämpningen av PBL och miljöbalken

den 21 januari 2003

2002/03:131 av *Gustav Fridolin* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Fortsatt utredning av händelserna i Göteborg 2001
2002/03:132 av *Lena Ek* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Regler rörande kyrkligt ägd fast egendom
2002/03:133 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till statsrådet Lena Hallengren
Ungdomars kulturella skapande

2002/03:134 av *Kenneth Johansson* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Ohälsan bland elever

2002/03:135 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Berit Andnor

Stärkt föräldraskap

2002/03:136 av *Jörgen Johansson* (c) till socialminister Lars Engqvist

Anmälningsskyldighet för läkare

2002/03:137 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Morgan Johansson

Ohälsan hos barn och ungdomar

Prot. 2002/03:43

21 januari

Interpellationerna 2002/03:117–128 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 januari.

Interpellationerna 2002/03:129–137 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 januari.

30 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 27 december 2002

2002/03:360 av *Inger Davidson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Tomtebodaskolan

2002/03:361 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Humaniora vid Mälardalens högskola

2002/03:362 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Ulrica Messing

Utbyggnad av E 18

2002/03:363 av *Lennart Fremling* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky

Styrmedel i trafikpolitiken

2002/03:364 av *Elizabeth Nyström* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Lokalisering av EU:s sjösäkerhetsbyrå till Sverige

2002/03:365 av *Sofia Larsen* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Handledare inom VFU

2002/03:366 av *Birgitta Sellén* (c) till försvarsminister Leni Björklund

Hundskolan i Sollefteå

2002/03:367 av *Birgitta Sellén* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky

Statliga jobb i Sollefteå

2002/03:368 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsminister Göran

Persson

Alternativa driftsformer i vården

2002/03:369 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bod-

ström

Barnporrbrott

2002/03:370 av *Mona Jönsson* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson

Utvisande av omhändertagna barn

den 2 januari 2003

2002/03:371 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Intervjuantagning till högskolan

den 7 januari 2003

2002/03:372 av *Göran Lindblad* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Indirekt barnreklam i SVT

den 8 januari 2003

2002/03:373 av *Ulla Löfgren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Jordförvärvslagen

Jordförvärvslagen

2002/03:374 av *Marie Engström* (v) till statsminister Göran Persson
Arvs- och gåvoskatten

2002/03:375 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Anna Lindh
Avhuggningsstraffet i Iran

2002/03:376 av *Carl-Axel Johansson* (m) till miljöminister Lena Som-
mestad

Utbyggnad av E 6/22

den 9 januari 2003

2002/03:377 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Utsänd representant i Burundi

2002/03:378 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Som-
mestad

Det areella glappet

2002/03:379 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Hemlösheten i Sverige

den 10 januari 2003

2002/03:380 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Jan O Karlsson
Avvisning av kristna flyktingar från Nigeria

2002/03:381 av *Helena Bargholtz* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Hanteringen av Säpos överskottsinformation

2002/03:382 av *Helena Bargholtz* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Regeringens föreskrifter avseende registrering i Säpos övervakande verk-
samhet

2002/03:383 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till statsrådet Morgan Johansson
Spelberoende

2002/03:384 av *Rigmor Stenmark* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Lagstiftningen angående luftfakturor
2002/03:385 av *Martin Andreasson* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Säkerhetspolisens registrering av homosexuella
2002/03:386 av *Yvonne Ångström* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist
Jordförvärvslagstiftningen
2002/03:387 av *Rigmor Stenmark* (c) till kulturminister Marita Ulvskog
Reklamavbrott i TV
2002/03:388 av *Åsa Torstensson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
E 6:ans färdigställande upp till norska gränsen
2002/03:389 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Färjetrafiken till Visingsö
2002/03:390 av *Yvonne Ångström* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Rikstrafikens upphandling av flyg- och tågtrafik
2002/03:391 av *Owe Hellberg* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Direktverkande elvärme i nyproduktion
2002/03:392 av *Owe Hellberg* (v) till miljöminister Lena Sommestad
VA-taxor för olika boendeformer
2002/03:393 av *Martin Andreasson* (fp) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Det kommunala utjämningsystemet
2002/03:394 av *Anita Sidén* (m) till statsrådet Berit Andnor
De nya pensionsbeskeden
2002/03:395 av *Maud Olofsson* (c) till statsminister Göran Persson
Nordkorea och icke-spridningsavtalet
2002/03:396 av *Martin Andreasson* (fp) till försvarsminister Leni Björklund
Diskriminering på grund av sexuell läggning inom försvaret
2002/03:397 av *Eva Arvidsson* (s) till justitieminister Thomas Bodström
Ny varumärkeslag

den 16 januari 2003

2002/03:398 av *Barbro Feltzing* (mp) till socialminister Lars Engqvist
Elrum i Skellefteå
2002/03:399 av *Roger Karlsson* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Bidrag för minskad elförbrukning
2002/03:400 av *Johnny Gylling* (kd) till näringsminister Leif Pagrotsky
Nätbolagens ansvar för brister i elnätet
2002/03:401 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av Visby hamn
2002/03:402 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Aidpolicy på svenska ambassader
2002/03:403 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Placering av nya tillsynsmyndigheten för a-kassorna

2002/03:404 av *Viviann Gerdin* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Jordförvärvslagen

2002/03:405 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Skolverkets uppföljning av statsbidraget för personalförstärkningar

den 17 januari 2003

2002/03:406 av *Catharina Elmsäter-Svärd* (m) till miljöminister Lena Sommestad

Dieselskatt i proportion till miljöpåverkan

2002/03:407 av *Åsa Domeij* (mp) till justitieminister Thomas Bodström
Fristående myndighet för att utreda misstänkta brott inom polisen

2002/03:408 av *Åsa Domeij* (mp) till näringsminister Leif Pagrotsky

Rörliga elpriser

2002/03:409 av *Jan Ertsborn* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Förmånsrättsordningen

2002/03:410 av *Christina Nenes* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Fullgörande av skadeståndsskyldighet

den 20 januari 2003

2002/03:411 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog

Museernas säkerhet

2002/03:412 av *Marietta de Pourbaix-Lundin* (m) till kulturminister Marita Ulvskog

Teckenspråksbibel

den 21 januari 2003

2002/03:413 av *Maria Hassan* (s) till kulturminister Marita Ulvskog
Rinkeby Bomässa

2002/03:414 av *Gunilla Wahlén* (v) till statsrådet Jan O Karlsson
Avvisningar

2002/03:415 av *Rosita Runegrund* (kd) till justitieminister Thomas Bodström

Polisstationen på Orust

2002/03:416 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Framtiden för svenskt ålfiske

2002/03:417 av *Mikael Odenberg* (m) till utrikesminister Anna Lindh
UD:s agerande rörande köpbojkott mot Israel

Frågorna 2002/03:360–410 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 januari.

Frågorna 2002/03:411–417 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 januari.

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 27 december 2002

2002/03:303 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till finansminister Bosse Ringholm

Sponsring

2002/03:335 av *Maria Öberg* (s) till statsrådet Ulrica Messing

Flygtrafiken i inlandet

den 30 december 2002

2002/03:309 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsrådet Morgan Johansson

Förbud mot lakritszipor

2002/03:310 av *Rolf Gunnarsson* (m) till statsrådet Ulrica Messing

Konkurrensfrågor inom flyget

2002/03:312 av *Jeppa Johnsson* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Torskfiskestopp

2002/03:314 av *Sonja Fransson* (s) till försvarsminister Leni Björklund

Brandvarnare i varje hushåll

2002/03:319 av *Birgitta Sellén* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Vallersättning till lantbrukarna

2002/03:322 av *Sonja Fransson* (s) till utbildningsminister Thomas Östros

Nyrekrytering av kvinnliga professorer

2002/03:323 av *Lars Wegedal* (s) till miljöminister Lena Sommestad

Stammen av vildsvin

den 31 december 2002

2002/03:324 av *Carl-Axel Johansson* (m) till statsrådet Ulrica Messing

E 6/22

2002/03:325 av *Marie Wahlgren* (fp) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Torskfiskestoppet i Östersjön

den 2 januari 2003

2002/03:332 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Polisens situation

2002/03:333 av *Inger René* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Integritetsskyddets framtida utformning

den 7 januari 2003

2002/03:339 av *Ulla Löfgren* (m) till miljöminister Lena Sommestad
Miljöbalken som styrinstrument

2002/03:346 av *Ingela Thalén* (s) till miljöminister Lena Sommestad
Omprovning av vattendomar

den 8 januari 2003

2002/03:308 av *Sten Tolgfors* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Proposition om ohälsan

2002/03:315 av *Nils-Erik Söderqvist* (s) till statsrådet Berit Andnor
Bilstöd

2002/03:316 av *Birgitta Carlsson* (c) till statsrådet Morgan Johansson
Rehabilitering av psykiskt långtidssjuka

2002/03:317 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Berit Andnor
Fetalt alkoholsyndrom och LSS

2002/03:318 av *Birgitta Sellén* (c) till kulturminister Marita Ulvskog
Arkivverksamheten i Västernorrlands län

2002/03:327 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Pär Nuder
Utredning om författningsdomstol

2002/03:343 av *Lennart Kollmats* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Fyrplatsernas kulturhistoriska värde

2002/03:359 av *Anne Marie Brodén* (m) till statsrådet Berit Andnor
Diskriminering av funktionshindrade

2002/03:368 av *Cristina Husmark Pehrsson* (m) till statsminister Göran
Persson
Alternativa driftsformer i vården

den 9 januari 2003

2002/03:293 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till näringsminister Leif Pagrot-
sky

Världsbanken och Bujagalidammen

2002/03:294 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till näringsminister Leif Pagrot-
sky

EKN och Bujagalidammen

2002/03:306 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Ett idrottens Globalt ansvar

2002/03:313 av *Erling Wälivaara* (kd) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Kustbevakningen och polisiära uppgifter

2002/03:320 av *Sven Bergström* (c) till utrikesminister Anna Lindh
Dödshot mot tibetaner i Kina

2002/03:321 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Könsstympning

2002/03:331 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Jan O Karlsson
Hiv/aids

2002/03:338 av *Carina Hägg* (s) till statsrådet Jan O Karlsson
Biståndet till Zimbabwes parlament

2002/03:360 av *Inger Davidson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Tomtebodaskolan

Prot. 2002/03:43
21 januari

den 10 januari 2003

2002/03:341 av *Ronny Olander* (s) till finansminister Bosse Ringholm
Skattesubvention för friskvård

2002/03:342 av *Anne-Marie Ekström* (fp) till finansminister Bosse Ringholm
Företagarnas rättssäkerhet

Företagarnas rättssäkerhet

2002/03:344 av *Anna Grönlund* (fp) till statsrådet Mona Sahlin

Läraryrket och arbetslösa invandrade lärare

2002/03:361 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Humaniora vid Mälardalens högskola

2002/03:365 av *Sofia Larsen* (c) till utbildningsminister Thomas Östros

Handledare inom VFU

2002/03:366 av *Birgitta Sellén* (c) till försvarsminister Leni Björklund

Hundskolan i Sollefteå

den 13 januari 2003

2002/03:334 av *Krister Örnfjäder* (s) till justitieminister Thomas Bodström

Tjuvfiske

2002/03:336 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Segdragna lantbruksutbetalningar

2002/03:337 av *Fredrik Olovsson* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

En sammanhållen hästpolitik

2002/03:350 av *Gustav Fridolin* (mp) till utrikesminister Anna Lindh

Svensken på Guantánamobasen

2002/03:351 av *Erling Wälivaara* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Brott mot mänskliga rättigheter i Turkmenistan

2002/03:352 av *Mikael Oscarsson* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Rättssäkerhet för svenska medborgare som vistas i Eritrea

den 14 januari 2003

2002/03:329 av *Helena Bargholtz* (fp) till vice statsminister Margareta Winberg

Jämställdheten i EU:s framtidskonvent

den 15 januari 2003

2002/03:328 av *Tina Ackefo* (fp) till vice statsminister Margareta Winberg

Jämställdheten i bolag med statligt ägande

2002/03:340 av *Ulla Löfgren* (m) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsmarknadspolitik
2002/03:345 av *Anna Grönlund* (fp) till vice statsminister Margareta
Winberg
Jämställdhet i näringslivet
2002/03:347 av *Runar Patriksson* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström
Polissituationen i Sverige
2002/03:348 av *Lennart Fremling* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström
Effektivare användning av polisens resurser
2002/03:349 av *Torkild Strandberg* (fp) till näringsminister Leif Pagrot-
sky
Barsebäck och Sveriges energisituation
2002/03:355 av *Johnny Gylling* (kd) till statsrådet Ulrica Messing
Försäljning av fyror
2002/03:356 av *Yvonne Andersson* (kd) till kulturminister Marita Ulv-
skog
Konstnärlig utsmyckning av myndigheter
2002/03:357 av *Ingemar Vänerlöv* (kd) till justitieminister Thomas Bod-
ström
Polisens ekonomiska kris fortsätter
2002/03:362 av *Johan Pehrson* (fp) till statsrådet Ulrica Messing
Utbyggnad av E 18
2002/03:363 av *Lennart Fremling* (fp) till näringsminister Leif Pagrotsky
Styrmedel i trafikpolitiken
2002/03:364 av *Elizabeth Nyström* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Lokalisering av EU:s sjösäkerhetsbyrå till Sverige
2002/03:367 av *Birgitta Sellén* (c) till näringsminister Leif Pagrotsky
Statliga jobb i Sollefteå
2002/03:369 av *Ulrik Lindgren* (kd) till justitieminister Thomas Bod-
ström
Barnporrbrott

den 17 januari 2003

2002/03:354 av *Lena Adelsohn Liljeroth* (m) till statsrådet Berit Andnor
Nyfattigdomen
2002/03:372 av *Göran Lindblad* (m) till kulturminister Marita Ulvskog
Indirekt barnreklam i SVT
2002/03:376 av *Carl-Axel Johansson* (m) till miljöminister Lena Som-
mestad
Utbyggnad av väg E 6/22
2002/03:378 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till miljöminister Lena Som-
mestad
Det areella glappet
2002/03:379 av *Owe Hellberg* (v) till statsrådet Lars-Erik Lövdén
Hemlösheten i Sverige
2002/03:381 av *Helena Bargholtz* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström
Hanteringen av Säpos överskottsinformation

2002/03:382 av *Helena Bargholtz* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Regeringens föreskrifter avseende registrering i Säpos övervakande verksamhet

den 20 januari 2003

2002/03:374 av *Marie Engström* (v) till statsminister Göran Persson
Arvs- och gåvoskatten

den 21 januari 2003

2002/03:353 av *Lena Ek* (c) till statsrådet Jan O Karlsson
Avvisning av omhändertagna barn

2002/03:370 av *Mona Jönsson* (mp) till statsrådet Jan O Karlsson
Utvisande av omhändertagna barn

2002/03:387 av *Rigmor Stenmark* (c) till kulturminister Marita Ulvskog
Reklamavbrott i TV

Svaren på frågorna 2002/03:353, 370, 374 och 387 redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 januari.

Övriga svar redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 januari.

32 § Kammaren åtskildes kl. 22.27.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 16.23,
av förste vice talmannen därefter till och med 21 § anf. 88 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Prot. 2002/03:43
21 januari

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
3 § Ledigheter	1
4 § Anmälan om val av ordförande i miljö- och jordbruksutskottet.....	1
5 § Beslut om senaste dag för avlämnande av propositioner	2
6 § Meddelande om frågestund	2
7 § Meddelande om aktuella debatter.....	2
8 § Meddelande om särskilt anordnad debatt.....	3
9 § Anmälan om inkomna uppteckningar från EU-nämndssammanträde	3
10 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
11 § Svar på interpellation 2002/03:95 om Postens höjda priser på tidningsdistribution	4
Anf. 1 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	4
Anf. 2 HÅKAN LARSSON (c).....	4
Anf. 3 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	5
Anf. 4 HÅKAN LARSSON (c).....	6
Anf. 5 Kulturminister MARITA ULVSKOG (s)	6
Anf. 6 HÅKAN LARSSON (c).....	7
12 § Svar på interpellation 2002/03:82 om proffsboxning	7
Anf. 7 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	7
Anf. 8 BIRGITTA SELLÉN (c).....	8
Anf. 9 KENTH HÖGSTRÖM (s).....	9
Anf. 10 GUNNAR AXÉN (m).....	10
Anf. 11 PETER PEDERSEN (v).....	10
Anf. 12 LENNART KOLLMATS (fp)	12
Anf. 13 KENT OLSSON (m).....	13
Anf. 14 LARS WEGENDAL (s).....	14
Anf. 15 GUNNAR NORDMARK (fp)	15
Anf. 16 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	16
Anf. 17 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	16
Anf. 18 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	17
Anf. 19 BIRGITTA SELLÉN (c).....	19
Anf. 20 KENTH HÖGSTRÖM (s).....	20
Anf. 21 PETER PEDERSEN (v).....	20
Anf. 22 LENNART KOLLMATS (fp)	21
Anf. 23 KENT OLSSON (m).....	22
Anf. 24 LARS WEGENDAL (s).....	22
Anf. 25 GUNNAR NORDMARK (fp)	23
Anf. 26 TORSTEN LINDSTRÖM (kd).....	23
Anf. 27 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	24
Anf. 28 Statsrådet MONA SAHLIN (s)	24
Anf. 29 BIRGITTA SELLÉN (c).....	25

13 § Svar på interpellation 2002/03:85 om säd som värmevärmekälla i bostäder	26
Anf. 30 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	26
Anf. 31 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	27
Anf. 32 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	28
Anf. 33 Näringsminister LEIF PAGROTSKY (s).....	29
Anf. 34 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	30
Anf. 35 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	30
14 § Svar på interpellation 2002/03:79 om korttidsstudiestöd	30
Anf. 36 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	30
Anf. 37 SONJA FRANSSON (s)	32
Anf. 38 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	33
Anf. 39 SONJA FRANSSON (s)	34
Anf. 40 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	35
Anf. 41 SONJA FRANSSON (s)	35
Anf. 42 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	36
15 § Svar på interpellation 2002/03:65 om statliga stödpengar till företagsflytt.....	36
Anf. 43 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	36
Anf. 44 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	36
Anf. 45 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	37
Anf. 46 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	38
Anf. 47 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	39
Anf. 48 YVONNE ÅNGSTRÖM (fp).....	39
Ajournering.....	39
Återupptagna förhandlingar	39
16 § Svar på interpellation 2002/03:96 om skogsskövlingen	40
Anf. 49 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	40
Anf. 50 MARGARETA ANDERSSON (c)	41
Anf. 51 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	41
Anf. 52 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	42
Anf. 53 MARGARETA ANDERSSON (c)	43
Anf. 54 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	44
Anf. 55 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	44
Anf. 56 MARGARETA ANDERSSON (c)	44
17 § Svar på interpellation 2002/03:99 om slutrapporten vad gäller omställningsavtalen	45
Anf. 57 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	45
Anf. 58 GUNILLA WAHLÉN (v)	46
Anf. 59 BIRGITTA SELLÉN (c).....	47
Anf. 60 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	48
Anf. 61 GUNILLA WAHLÉN (v)	49
Anf. 62 BIRGITTA SELLÉN (c).....	50
Anf. 63 Statsrådet ULRICA MESSING (s).....	51
Anf. 64 GUNILLA WAHLÉN (v)	52
18 § Svar på interpellation 2002/03:69 om kommunernas försörjning och självbestämmande.....	52
Anf. 65 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	52

Anf. 66 LARS GUSTAFSSON (kd).....	53
Anf. 67 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	54
Anf. 68 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	55
Anf. 69 LARS GUSTAFSSON (kd).....	56
Anf. 70 GUNNAR ANDRÉN (fp).....	57
Anf. 71 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	57
Anf. 72 LARS GUSTAFSSON (kd).....	58
19 § Svar på interpellation 2002/03:74 om utjämning av LSS-	
 kostnader	59
Anf. 73 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	59
Anf. 74 MARIA LARSSON (kd).....	59
Anf. 75 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	60
Anf. 76 MARIA LARSSON (kd).....	61
Anf. 77 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	62
Anf. 78 MARIA LARSSON (kd).....	63
Anf. 79 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	63
20 § Svar på interpellation 2002/03:93 om	
 kommunsammanslagning	64
Anf. 80 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	64
Anf. 81 ÅSA TORSTENSSON (c).....	65
Anf. 82 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	66
Anf. 83 ÅSA TORSTENSSON (c).....	67
Anf. 84 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	68
Anf. 85 ÅSA TORSTENSSON (c).....	68
Anf. 86 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	69
21 § Svar på interpellation 2002/03:75 om skuldsatta barn.....	70
Anf. 87 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	70
Anf. 88 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	71
Anf. 89 MARTIN ANDREASSON (fp).....	72
Anf. 90 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	73
Anf. 91 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	73
Anf. 92 MARTIN ANDREASSON (fp).....	74
Anf. 93 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	75
Anf. 94 CARL-AXEL JOHANSSON (m).....	75
22 § Svar på interpellation 2002/03:87 om rättsväsendets	
 insatser mot hatbrott	76
Anf. 95 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	76
Anf. 96 MARTIN ANDREASSON (fp).....	76
Anf. 97 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	77
Anf. 98 MARTIN ANDREASSON (fp).....	78
Anf. 99 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	79
Anf. 100 MARTIN ANDREASSON (fp).....	80
Anf. 101 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	80
23 § Svar på interpellation 2002/03:67 om regionala	
 skyddsombud	81
Anf. 102 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	81
Anf. 103 HANS STENBERG (s).....	82
Anf. 104 Statsrådet HANS KARLSSON (s).....	83
Anf. 105 HANS STENBERG (s).....	83

24 § Svar på interpellation 2002/03:78 om reformering av regeringsformen	84
Anf. 106 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	84
Anf. 107 NYAMKO SABUNI (fp).....	85
Anf. 108 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	86
Anf. 109 NYAMKO SABUNI (fp).....	87
Anf. 110 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	87
Anf. 111 NYAMKO SABUNI (fp).....	88
25 § Svar på interpellation 2002/03:86 om rättssäkra val	88
Anf. 112 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	88
Anf. 113 MARTIN ANDREASSON (fp)	89
Anf. 114 PER BILL (m).....	90
Anf. 115 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	91
Anf. 116 MARTIN ANDREASSON (fp)	91
Anf. 117 PER BILL (m).....	92
Anf. 118 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	93
Anf. 119 MARTIN ANDREASSON (fp)	93
Anf. 120 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	94
26 § Svar på interpellation 2002/03:88 om riksdagens kontrollmakt.....	94
Anf. 121 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	94
Anf. 122 PER BILL (m).....	95
Anf. 123 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	96
Anf. 124 PER BILL (m).....	97
Anf. 125 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	98
Anf. 126 PER BILL (m).....	99
Anf. 127 GUNNAR AXÉN (m).....	99
Anf. 128 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	100
Anf. 129 GUNNAR AXÉN (m).....	100
Anf. 130 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	101
27 § Svar på interpellation 2002/03:102 om riksdagens roll och arbetsuppgifter	102
Anf. 131 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	102
Anf. 132 TOBIAS KRANTZ (fp)	103
Anf. 133 PER BILL (m).....	104
Anf. 134 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	105
Anf. 135 TOBIAS KRANTZ (fp)	106
Anf. 136 PER BILL (m).....	107
Anf. 137 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	107
Anf. 138 TOBIAS KRANTZ (fp)	108
Anf. 139 Statsrådet PÅR NUDER (s).....	108
28 § Bordläggning.....	109
29 § Anmälan om interpellationer.....	109
30 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	111
31 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	115
32 § Kammaren åtskildes kl. 22.27.....	119

Prot. 2002/03:43
21 januari

Elanders Gotab, Stockholm 2003